

НЯХАЙ ЖЫВЕ 1 МАЯ—ДЗЕНЬ МІЖНАРОДНАЙ САЛДАРНАСЦІ ПРАЦОЎНЫХ-У БАРАЦЬБЕ СУПРАЦЬ
ІМПЕРЫЯЛІЗМУ, ЗА МІР, ДЭМАКРАТЫЮ І САЦЫЯЛІЗМ!

(З Заклікаў ЦК КПСС да 1 Мая 1976 года).

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літаратура і Мастацтва

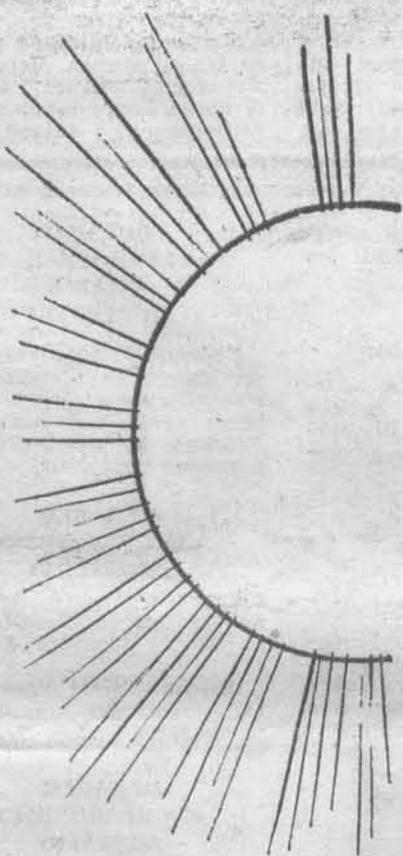
ВЫДАЕЦЦА
З 1932 г.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 18 (2804)

Пятніца, 30 красавіка 1976 г.

Шана 8 кап.

МІР

МАЙ

ПРАЦА

РАШЭННІ
XXV З'ЕЗДА
КПСС -
У ЖЫЦЦЕ!

Май напаяе прасторы
Трактарным гудам палёў,
Люба вясною
На сэрцы,
Бы нарадзіўся ізноў.

Хочацца шчырай душою
Край неабсяжны абняць,
Майскія сцягі
Лунаюць,
Майскія песні звяняць!

Пятрусь БРОўКА.

БУКЕТ МАЛАДЫХ ТАЛЕНТАЎ

Яркім, маляўнічым фіналам сьвята мастацтва маладых талентаў краіны стаў 27 красавіка заключны канцэрт І Усесаюзнага фестывалю творчай моладзі тэатраў оперы і балета. Фрагменты з класічных твораў чаргаваліся ў ім з урыўкамі з сучасных спектакляў, сцэнамі з нацыянальных опер і балетаў.

Кожны нумар праграмы быў ілюстрацыяй творчай дружбы маладых талентаў з усіх саюзных рэспублік. Каля ста артыстаў, рэжысёраў, балетмайстраў, дырыжораў, мастакоў, якія прыехалі ў Мінск, прадэманстравалі высокі ўзровень савецкага мастацтва.

На заключным канцэрце І Усесаюзнага фестывалю творчай моладзі тэатраў оперы і балета прысутнічалі сакратары ЦК КПБ А. Н. Аксёнаў, А. Т. Кузьмін, начальнік аддзела Міністэрства культуры СССР І. С. Жураўленка, міністр культуры БССР Ю. М. Міхневіч.

БЕЛТА.

3 ВЫСОКАЙ УЗНАГАРОДАЙ!

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР за шматгадовую актыўную работу па ўмацаванню і расшырэнню сяброўскіх і культурных сувязей з зарубежнай грамадскацю прысвоіў загадчыку аддзела Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнімі краінамі Аляксею Кірылавічу Грэцкаму ганаровае званне заслужанага работніка культуры Беларускай ССР.

У сувязі з 50-годдзем з дня заснавання Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнімі краінамі і за заслугі ў справе ўмацавання і расшырэння сяброўскіх і культурных сувязей з зарубежнай грамадскацю вялікая група таварышаў узнагароджана Ганаровымі граматамі і Граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. Сярод іх — Вігаль Сцяпанавіч Смірноў, старшыня прэ-

зідума Беларускага таварыства дружбы і культурных сувязей з зарубежнімі краінамі, Іван Паўлавіч Мележ, пісьменнік, старшыня праўлення Беларускага аддзялення таварыства «СССР — Францыя», Барыс Паўлавіч Міцкевіч, загадчык кафедры зарубежнай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна, член праўлення Беларускага аддзялення таварыства «СССР — Францыя», Аляксандра Ануфрыеўна Паслядовіч, мастак-графік, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларускай ССР.

Барыс СТРАЛЬЦОЎ

ЧЫРВОНЫЯ

Вясна бывае ранняя, бывае і запозненая. Відаць, ні ў якую іншую пору года так выразна, як увесну, не сутыкаюцца неўтаймоўныя сілы прыроды — квецень і замець. Але ў маі, якой бы капрызнай ні была вясна, — квецень бярэ верх. Пранізаны зыркмі сонечнымі промнямі, развіваецца ва ўсю неабсяжную шырыню і вышыню яркі блакіт нябёс. Стужкамі палёў і поплаваў ахутвае зямлю савіты аксаміт руні і траў. А яшчэ — бела-ружовая квецень. Хвалюючая і пшчотная квецень, якая сімвалізуе адраджэнне прыроды, вечнасці і непарушнасці жыцця. Такі букет мая, падараваны нам прыродай, — блакіт нябёс, смарагд руні і бела-ружовая кіпень дзіўнення.

Чалавек працы ўнёс істотную папраўку ў адвечны кругаварот прыроды. Першы дзень мая ён зрабіў сьвятам Міжнароднай пралетарскай салідарнасці і аздобіў яго шлохам кумача.

Псалымнеючы, шугае на вятры кумач. Шугае ад усходніх варот краіны, якія штодня расчыняюцца для сон-

ца, для сустрэчы новага дня, да варот заходніх, сімвалам якіх стала крэпасць-герой над Бугам. Шугае над Варшавай, Берлінам, Прагай, Будапештам, Сафіяй, Гаванай, над абсягамі краін-аднадумцаў, якія ідуць у будучыню шляхам сацыялізму. Шугае над усімі кантынентамі, дзе рабочы клас яднае свае калоны ў барацьбе за свае жыццёвыя правы і інтарэсы, за сацыяльны прагрэс, за мір, супраць гонкі ўзбраенняў.

Маці-прырода прыняла праўку, зробленую яе сынамі і дочкамі, Чырвоны колер стаў неад'емнай часткай майскага букета. Пэўна, таму самымі жаданымі, самымі прынальнымі кветкамі нашай вясны сталі не пралескі, не звяночкі і ландышы, а гваздзікі. Чырвоныя гваздзікі, якія сімвалізуюць мужнасць і барацьбу, нязломнасць у змаганні і веру ў справядлівую будучыню.

Гэтыя якасці сёння цэняцца вельмі высока. Першамай з'яўляецца сьвятам працы. А праца несумяшчальная з разбурэннем, з вайной. Вось

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР АБ УЗНАГАРОДЖАННІ ОРДЭНАМІ І МЕДАЛЯМІ СССР РАБОТНІКАЎ УСТАНОЎ І ПРАДПРЫЕМСТВАЎ КУЛЬТУРЫ, ДЗЕЯЧАЎ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА

За заслугі ў развіцці савецкай культуры, літаратуры, мастацтва, актыўны ўдзел у камуністычным выхаванні працоўных і паспяховае выкананне заданняў дзесятага пяцігадовага плана ўзнагародзіць:

ПА БЕЛАРУСКАЙ ССР

Брэсцкая вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Грома Мікалая Пятровіча — дырэктара Хідрынскага сельскага Дома культуры, Кобрынскі раён.

Ходцаву Ташчану Міхайлаўну — загадчыцу аддзела мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой».

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Нісневіча Залмана Самуілавіча — дырэктара Брэсцкага парку культуры і адпачынку.

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Казлоўскага Мікалая Эдуардавіча — токара рамонтна-вытворчага камбіната ўпраўлення культуры выканкома Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Каралёк Зінаіду Сяргееўну — загадчыцу Пружанскай раённай дзіцячай бібліятэкі.

Кавалевіч Любоў Мікалаеўну — загадчыцу Стрыгінскай сельскай бібліятэкі, Бярозаўскі раён.

Віцебская вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Кабэву Галіну Іонаўну — начальніка ўпраўлення культуры выканкома Віцебскага аб-

ласнога Савета дэпутатаў працоўных.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Антоненку Яўгена Данілавіча — другога сакратара Кастрычніцкага райкома Кампартыі Беларусі, гор. Віцебск.

Клімовіч Алу Дзмітрыеўну — выкладчыка Брэсцкай дзіцячай музычнай школы.

Нікалава Яўгена Дзмітрыевіча — галоўнага мастака Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа.

Садоўскага Мікалая Захаравіча — вадзіцеля аўтамабіля Віцебскага абласнога Дома народнай творчасці.

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Данілава Валянціна Васільевіча — брыгадзіра слесараў рамонтна-вытворчага камбіната Галоўрэпрамнаба Міністэрства культуры Беларускай ССР.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Дубоўку Усевалода Канстанцінавіча — намесніка старшыні выканкома Глыбоцкага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

Маркіну Галіну Пятроўну — артыстку Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа.

Траба Генадзя Мікалаевіча — загадчыка аддзела Шаркаўшчынскага райкома Кампартыі Беларусі.

Явчанка Лідзію Рыгораўну — галоўнага бібліяграфа Віцебскай абласной бібліятэкі імя У. І. Леніна.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ АДЗНАКУ»

Васілевіч Аляксандру Георгіеўну — загадчыцу аддзела культуры выканкома Докшыцкага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

Ярому Генадзя Сцяпанавіча — інструктара Расонскага райкома Кампартыі Беларусі.

Гомельская вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Карпаву Ташчану Ціханаўну — дырэктара Гомельскага абласнога драматычнага тэатра.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Намкевіча Віктара Антонавіча — загадчыка аддзела Гомельскага абкома Кампартыі Беларусі.

Труханенка Людмілу Мікалаеўну — загадчыцу Перадзельскай сельскай бібліятэкі, Лосеўскі раён.

Чыруна Пятра Рыгоравіча — намесніка старшыні выканкома Мазырскага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Дзімідаву Праксёўну Іванаўну — рабочую аб'яднанай дырэкцыі паркаў культуры і адпачынку.

Залатухіну Тамару Калінікаўну — выкладчыка музычнага вучылішча імя Сакалоўскага.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ АДЗНАКУ»

Самусева Паўла Рыгоравіча — дырэктара Званецкага сельскага Дома культуры, Рагачоўскі раён.

Сыч Тамару Данілаўну — хормайстра народнага ансамбля песні і танца «Дняпро» Рэчыцкага гарадскога Дома культуры.

Гродзенская вобласць

ОРДЭНАМ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Мазалеўскага Віктара Іосіфавіча — дырэктара Малюшыцкага сельскага Дома культуры, Карэліцкі раён.

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Тропіну Ганіну Васільеўну —

дырэктара Гродзенскай абласной дзіцячай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Петрыка Эдуарда Уладзіслававіча — загадчыка аддзела культуры выканкома Шчучынскага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Лукашэнку Рамана Браніслававіча — кавала Гродзенскага рамонтна-вытворчага камбіната «Тэамантаж» Міністэрства культуры Беларускай ССР.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Гірыс Матрону Макараўну — загадчыцу Любанскай гарпясёлкавай бібліятэкі, Навагрудскі раён.

Курьла Яўгенію Уладзіміраўну — загадчыцу Дварэцкай сельскай бібліятэкі, Дзятлаўскі раён.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ АДЗНАКУ»

Жвалеўскую Марыю Іосіфаўну — дырэктара Пацеўскага сельскага Дома культуры, Свіслацкі раён.

Мархалевіча Вікенція Антонавіча — загадчыка аддзела Гродзенскага гаркома Кампартыі Беларусі.

Мінская вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Казакевіча Уладзіміра Іосіфавіча — загадчыка аддзела культуры выканкома Мядзельскага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

Платонава Расціслава Пятроўна — сакратара Мінскага абкома Кампартыі Беларусі.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Сцяпанаву Ганіну Мікалаеўну — ткачыцу Барысаўскага камбіната прыкладнага мастацтва Мінскага фонду Беларускай ССР.

Чыбісаву Станіславу Іосіфаўну — загадчыцу Пухавіцкай раённай бібліятэкі.

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Нікішыну Марыю Іванаўну — электрамонтэра зборачнага аб'яднання ўпраўлення культуры выканкома Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Крыловіч Марыю Андрэеўну — сакратара Дзяржынскага райкома Кампартыі Беларусі.

Шарова Сяргея Мартынавіча — загадчыка Атрадненскага сельскага клуба, Любанскі раён.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУЮ АДЗНАКУ»

Даўгучыца Пятра Барысавіча — першага сакратара Салігорскага райкома ЛКСМ Беларусі.

Рабаву Ганіну Барысаўну — дырэктара Ротанскага сельскага Дома культуры, Крупскі раён.

Цярэшэву Ніну Васільеўну — загадчыцу Стаўбоўскай раённай бібліятэкі.

горад Мінск

ОРДЭНАМ ЛЕНІНА

Клімаву Аляксандру Іванаўну — артыстку Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя М. Горкага, народную артыстку СССР.

ОРДЭНАМ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Стому Здзіслава Францавіча — артыста Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы, народнага артыста СССР.

Шамякіна Івана Пятровіча — пісьменніка.

ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Барабанаву Ларысу Міхайлаўну — сакратара Беларускага рэспубліканскага савета прафесіянальных саюзаў.

Броннікава Сяргея Андрэевіча — загадчыка аддзела ЦК Кампартыі Беларусі.

Зелякову Ганіну Паўлаўну — выконваючага абавязкі дацэнта Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. В. Луначарскага.

ГВАЗДЗІКІ МАЯ

чому на сцягах Першамаі пачаў, як дзве зыркні паходні, стаіць два словы: Праца і Мір. Толькі мір адкрывае дарогу для плённай стваральнай працы. Толькі праца забяспечвае трывалы мір.

За мір трэба змагацца, весті рашучую барацьбу, настойліва дабіваючыся пастаўленай мэты. Нам, савецкім людзям, гэта даступна, блізка і ажыццявіма, бо мірная палітыка ў нас звязана з імем вялікага Леніна, з паўсядзённай дзейнасцю Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада. XXIV з'езд КПСС выпрацаваў гістарычную Праграму міру, асноўныя зьнішчэньні якой заключаюцца ў тым, каб, абав'язваючыся на магутнасць, згуртаванасць і актыўнасць савецкага сацыялізму, на яго мацнеючы саюз з усімі прагрэсіўнымі і міралюбнымі сіламі, дабівацца стабілізацыі ў міжнародных адносінах, павароту ад «халоднай вайны» да мірнага суіснавання дзяржаў з розным грамадскім ладам. XXV з'езд КПСС наменціў

далейшую праграму барацьбы за справу міру, свабоды і незалежнасці народаў.

Працоўныя нашай краіны ўспрынялі партыйную Праграму міру як сваю кроўную справу. Гэта іх праграма, іх надзея, іх будучыня. Яны з'ядналіся ў маналітны авангард вялікай арміі барацьбітоў за мір. Менавіта авангард, бо захаванне і ўмацаванне міру — агульная справа ўсіх народаў Зямлі. Каб надзейна забяспечыць мір, патрабуюцца пастаянныя і актыўныя намаганні ўсіх сумленных людзей, кожнага, хто жадае шчасця свайму народу, сваймі блізкімі і родным, самому сабе.

Сёння вялікая бітва за мір не ведае зацішша і перапынкаў. Сотні людзей на ўсіх кантынентах актыўна ўдзельнічаюць у руху міралюбных сіл. Сусветным прызнаннем вянчаюць народы тых, хто аддае гэтай вялікай высакароднай справе ўсе свае сілы і энергію. Ім, нязломным змагарам, сёлетні май зноў дорыць свой букет-вясёлку, у

якім ярка палымнеюць чырвоныя гваздзікі.

Пралетарская салідарнасць уваасабліваецца ў розныя формы міжнароднага супрацоўніцтва. І асноўным сярэд іх з'яўляецца супрацоўніцтва ў стваральнай працы. Днямі мне давялося пабываць у юным горадзе вялікай хіміі — Наваполацку. Тут на кожным кроку можна адчуць вынікі працоўнай садружнасці сацыялістычных дзяржаў. Самым яркім з іх з'яўляецца ўстаноўка «Полімір-50». Яна ўзводзілася па дагавору паміж урадам СССР і ГДР. Беларускія і нямецкія будаўнікі разгарнулі слаборніцтва за дзяткамінае заканчэнне работ. І ў сакавіку 1975 года яны рапартвалі аб умяшчэнні ўстаноўкі ў строй дзюэчых на шэсць месяцаў раней тэрміну, а ў снежні — аб перавышэнні практычнай магутнасці на паўтары тысячы тон поліэтылену высокага ціску.

Наваполацкая хімія і будаўнікі падтрымліваюць плённыя сувязі з народным прадпрыемствам «Лейне-верке» імя Вальтэра Ульбрэхта, заводам «Сцілон» у Гожув-Вялікапольскім і іншымі прадпрыемствамі брацкіх сацыялістычных краін. Напярэ-

дадні Першамаі яны не толькі шлюць і атрымліваюць сяброўскія віншаванні са святам Міжнароднай салідарнасці, але і робяць узаемныя справаздачы аб выкананні працоўных планаў, аб сваім укладзе ў агульную барацьбу за справу міру.

Плён пралетарскай салідарнасці ярка дае адчуваць сябе ў маладых гарадах Беларусі: Салігорску і Светлагорску, на нафтаправодзе «Дружба», на такіх гігантах машынабудавання, як мінскія аўтамабільны і трактарны заводы, Пінскі камбінат верхняга трыкатажу, завод «Гомсельмаш», на дзсятках і сотнях іншых прадпрыемстваў рэспублікі. Адчуваючы локаць сабра і яго таварыскую падтрымку, лясчэй працаваць, больш надзейна глядзець у будучыню.

Сёлетні Першамаі святкуецца пры асаблівых абставінах. Нядаўна закончыўся форум савецкіх камуністаў — XXV з'езд КПСС. Яго гістарычныя рашэнні выклікалі хвалю ўсеагульнага ўздыму, энтузіязму, вялікага гонару за сваю Радзіму. Гэтыя ж рашэнні абумовілі дзелавы, працоўны настрой. Вось такое цудоўнае спалучэнне забяспечыла новы раз-

мах сацыялістычнага слаборніцтва.

Першамаі нарадзіўся як Міжнароднае свята рабочых. І рабочы клас праз дзесяцігоддзі з гонарам пранёс чырвоныя сцягі свайго праміністага непаўторнага свята. У ходзе класавых баёў да рабочых далучаліся верныя сяюзнікі, Першамаі становіўся і іх святам. У нашай агульнанароднай дзяржаве пад першамайскія сцягі становіцца ўсе — рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя, вэтэраны і маладое пакаленне, камуністы і беспартыйныя. Гэта дэманстрацыя нашага непарушанага адзінства і згуртаванасці, нашай адданасці справе Камуністычнай партыі, якая з'яўляецца слаўным палітычным авангардам рабочага класа.

Знітоўваюцца, шнуруюцца першамайскія калоны. У іх першых радах — аяныя славы перадавікі працы. Многія з іх, калі падводзіць рахунак працоўным здобыткам, сустраюць ўжо Першамаі 1978, 1980, 1985 года. Яны заслужылі свой ганаровы адметны знак — чырвоныя гваздзікі ў пяціку святочнага гарнітура. Ад Вацькаўшчыны, ад сяброў, ад сучаснікаў і нашчадкаў!

Зубрыч Іну Ігараўну — лектара-музыказнаўцу Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Макараву Галіну Кліменцьеўну — артыстку Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.

Марцілева Станіслава Віктаравіча — былога загадчыка аддзела ЦК Кампартыі Беларусі.

Міхневіча Юрыя Міхайлавіча — міністра культуры Беларускай ССР.

Пайчанку Памена Емяльявіча — пісьменніка.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Ванькевіч Аляксандру Георгіеўну — старшага навуковага супрацоўніка Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Вуязыча Віктара Лук'янавіча — саліста Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Дружыну Міхаіла Афанасьевіча — саліста оперы Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.

Жукоўскага Міхаіла Дзмітрыевіча — намесніка старшын выканкома Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

Жукаву Валянціну Сяргеўну — старшага касцюмера Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.

Зайцаву Галіну Канстанцінаўну — дацэнта Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. В. Луначарскага.

Кудрэвіча Уладзіміра Уладзіміравіча — артыста Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.

Кудрэвіч Рысу Уладзіміраўну — мастака.

Мядзведзеву Алену Канстанцінаўну — выкладчыка дзіцячай музычнай школы № 2 імя М. І. Аладана.

Пякарскую Ганну Нікіфараўну — старшага мастака па святлу Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.

Раговіча Уладзіміра Іосіфавіча — галоўнага дырэктара Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы Беларускай ССР.

Сідараву Юрыя Уладзіміравіча — артыста Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя М. Горкага.

Траяна Юрыя Антонавіча — саліста балета Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Канстанта Аляксандра Іванавіча — вадзіцеля аўтамабіля аўтатрансартнай канторы Га-

лоўрэмпрамснаба Міністэрства культуры Беларускай ССР.

Раманоўскага Рычарда Вітольдавіча — старшага спецыяльных навукова-рэстаўрацыйных вытворчых майстэрняў Міністэрства культуры Беларускай ССР.

Шынгарова Генадзя Піліпавіча — брыгадзіра маляроў спецыяльных навукова-рэстаўрацыйных вытворчых майстэрняў Міністэрства культуры Беларускай ССР.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Афанасьеву Святлану Вітальеўну — артыстку аркестра Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.

Бажчук Ганну Максімаўну — салістку Дзяржаўнага народнага хору Беларускай ССР.

Веліксонаву Ганну Яфрэмаўну — старшага навуковага супрацоўніка Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Жукоўскаму Азу Андрэеўну — старшага навуковага супрацоўніка Дзяржаўнага музея Беларускай ССР.

Іванову Аляўціну Уладзіміраўну — артыстку Дзяржаўнага тэатра лялек Беларускай ССР.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ АДЗНАКУ»

Карзенка Іраіду Аляксандраўну — загадчыцу аддзела Дзяржаўнай бібліятэкі Беларускай ССР імя У. І. Леніна.

Вол Рахіль Гдальеўну — салістку Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы Беларускай ССР.

Копішчаву Маю Дзмітрыеўну — салістку балета Дзяржаўнага ансамбля танца Беларускай ССР.

Картэса Сяргея Альбертавіча — кампазітара.

Лазоўскага Юрыя Віктаравіча — артыста Дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі Беларускай ССР.

Пякарскую Алу Яфімаўну — артыстку Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача імя 50-годдзя камсамола Беларусі.

Цвірко Нону Антонаўну — загадчыцу аддзела гарадской юна-музычнай бібліятэкі.

Магілёўская вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Бабцову Еўдакію Трафімаўну — загадчыцу Залатвянскай сельскай бібліятэкі, Бахаўскі раён.

Дайнеку Уладзіміра Аляксеевіча — намесніка старшын выканкома Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Вайлунава Міхаіла Мітрафанавіча — сакратара Магілёўскага абласнога савета прафесійнальных саюзаў.

Лысенку Зорыя Аляксеевіча — намесніка начальніка ўпраўлення культуры выканкома Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

Смаргунова Уладзіміра Паўлавіча — старшыню выканкома Горацкага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

Дайнеку Уладзіміра Аляксеевіча — намесніка старшын выканкома Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Ракіцкага Леаніда Аксентьевіча — дырэктара Лунінцкага галаўнога раённага кінатэатра.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Падароўскага Уладзіміра Аляксандравіча — кінамеханіка Бярозаўскага галаўнога раённага кінатэатра.

Віцебская вобласць

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Салаку Мікалая Канстанцінавіча — слесара Браслаўскага галаўнога раённага кінатэатра.

Гомельская вобласць

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Лазарэўскага Міхаіла Сяргеевіча — слесара Мазырскага галаўнога раённага кінатэатра.

Матузаву Соф'ю Сяргеўну — кінамеханіка Добрушскага галаўнога раённага кінатэатра.

Гродзенская вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Зайцаву Івана Мікалаевіча — дырэктара Гродзенскага галаўнога раённага кінатэатра.

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Нікіяева Мікалая Аляксандравіча — вадзіцеля аўтамабіля рамонтна-вытворчага камбіната ўпраўлення культуры выканкома Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Лаўшэнка Кацярыну Міро-

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ПАДГОРНЫ.

Санратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ГЕАРГАДЗЕ.

Масква, Крэмль, 23 сакавіка 1976 г.

наўну — дырэктара Бераскоўскага сельскага Дома культуры, Хоцімскі раён.

Пысіна Аляксея Васільевіча — паэта.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ АДЗНАКУ»

Забайскую Лілію Міхайлаўну — дырэктара Свіслацкага сельскага Дома культуры, Асіповіцкі раён.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ПАДГОРНЫ.

Санратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ГЕАРГАДЗЕ.

Масква, Крэмль, 23 сакавіка 1976 г.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР

АБ УЗНАГОРОДЖАННІ ОРДЭНАМІ І МЕДАЛЯМІ ССРР РАБОТНІКАУ КІНЕМАТАГРАФІ

За заслугі ў развіцці савецкай кінематаграфіі, актыўны ўдзел у камуністычным выхаванні працоўных і паспяховае выкананне заданняў дзевятай пяцігодкі ўзнагародзіць:

ПА БЕЛАРУСКАЙ ССР

Брэсцкая вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Ракіцкага Леаніда Аксентьевіча — дырэктара Лунінцкага галаўнога раённага кінатэатра.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Падароўскага Уладзіміра Аляксандравіча — кінамеханіка Бярозаўскага галаўнога раённага кінатэатра.

Віцебская вобласць

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Салаку Мікалая Канстанцінавіча — слесара Браслаўскага галаўнога раённага кінатэатра.

Гомельская вобласць

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Лазарэўскага Міхаіла Сяргеевіча — слесара Мазырскага галаўнога раённага кінатэатра.

Матузаву Соф'ю Сяргеўну — кінамеханіка Добрушскага галаўнога раённага кінатэатра.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Дабрыяна Георгія Паўлавіча — слесара Слонімскага галаўнога раённага кінатэатра.

Мінская вобласць

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Дзмітрыеву Нелі Мікалаеўну — тэхнірука Бярэзінскага галаўнога раённага кінатэатра.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ АДЗНАКУ»

Вансовіча Сяргея Іванавіча — кінамеханіка Вадзькінскага галаўнога раённага кінатэатра.

горад Мінск

ОРДЭНАМ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Цеслюка Уладзіміра Паўлавіча — рэжысёра і аператара кінастудыі «Беларусьфільм».

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Гусараву Алену Паўлаўну — механіка кінатэатра «Мір».

Сарахатунана Барыса Канстанцінавіча — мастацкага кіраўніка вытворча-творчага аб'яднання кінастудыі «Беларусьфільм».

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ»

Арэхоўскага Мікалая Раманавіча — дырэктара кінатэатра «Перамога».

Саўрыцкую Ларысу Іванаўну — старшыню Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ПАДГОРНЫ.

— устаноўшчыцу святла кінастудыі «Беларусьфільм».

Шчасную Рыту Сцяпанаву — пачальніка аддзела Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў Беларускай ССР па кінематаграфіі.

Таран Марыю Фёдараўну — кантралёра масавага пазітыву абласной і гарадской канторы па пракату кінафільмаў.

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАЙ СЛАВЫ ІІІ СТУПЕНІ

Даўгала Івана Раманавіча — майстра Мінскага завода «Кінадэтал».

Рыбакова Анатоля Міхайлавіча — наладчыка Мінскага завода «Кінадэтал».

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ ДОБЛЕСЦЬ»

Кубарава Вячаслава Георгіевіча — мастака кінастудыі «Беларусьфільм».

Магілёўская вобласць

ОРДЭНАМ ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

Мануйлу Георгія Ільяўевіча — пачальніка абласнога ўпраўлення кінафікацыі.

МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОўНУЮ АДЗНАКУ»

Літвінава Уладзіміра Яўгенавіча — кінамеханіка Касцюковіцкага галаўнога раённага кінатэатра.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ПАДГОРНЫ.

Санратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССРР М. ГЕАРГАДЗЕ.

Масква, Крэмль, 24 сакавіка 1976 г.

РАЗМОВА ПРА АПАВЯДАННЕ

Самы баявы і аператыўны жанр, кропля расы, здольная адлюстраваць свет, кавалачак самога жыцця і г. д. — як толькі ні называлі апавяданне ў дыскусіях, што раз-пораз усьпеваюць у друку, выказваючы адносна гэтага самага масавага жанру мастацкай літаратуры падчас вельмі супярэчлівыя думкі і меркаванні.

Апавяданні ж тым часам друкуюцца ў кожным нумары часопісаў, на старонках газет, выходзяць асобнымі зборнікамі. Хоць не заўсёды задавальняюць і рэдактараў, і чытачоў.

Каб выявіць моцныя і слабыя бакі сучаснага беларускага апавядання, наміеціць шляхі вырашэння творчых праблем, надаўна ў клубе СП БССР збіраліся на сумеснае пасяджэнне члены секцыі прозы і крытыкі.

З дакладам «Сучаснае беларускае апавяданне» выступіў навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН БССР Яўген Леўка.

Свае разважанні дакладчык будаваў на аснове твораў, надрукаваных у часопісах «Польмя» і «Мала-

досць». Ён канстатаваў, што названыя часопісы змяшчаюць апавяданні шмат і розных аўтараў, але творы гэтыя розняцца сваім мастацкім узроўнем. Як прыклады жыццёвасці і глыбокага мастацкага даследавання рэчывасці называліся творы старэйшых пісьменнікаў — Я. Скрыгана, Я. Брыля, І. Навуменкі, В. Віткі, маладзейшых — В. Адамчыка, М. Стральцова, П. Місько і іншых. У лепшых творах гэтых аўтараў, на думку дакладчыка, адбіліся глыбінныя тэндэнцыі часу. Аднак, звычайна ён, у беларускай навістыцы апошняга часу не было твора, які можна паставіць побач з «Лёсам чалавека» М. Шолахава, Друкеца і шмат апавяданняў шэрых, пасрэдных. Адно з прычын гэтай з'явы дакладчык бачыць у слабай увазе крытыкі да гэтага жанру, а таксама ў тым, што сама крытыка не карыстаецца належнай увагай кіруючых органаў Саюза пісьменнікаў. Недататкова, у прыватнасці, вядзецца падрыхтоўка маладых крытычных кадраў.

З аглядам апавяданняў, што друкаваліся на старонках штотыднёвіка «Літарату-

ра і мастацтва», выступіў навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН БССР Міхась Тычына. Ён ухваліў ініцыятыву рэдакцыі, якая ўкараніла пастаянную рубрыку «Апавяданне, год...» з публікацыяй выказванняў пісьменнікаў аб гэтым жанры. Рубрыка ўдала пачалася летась выступленнем старэйшага пісьменніка Я. Скрыгана, яго апавяданнем «Цнота». Сярод адзначаных як лепшыя былі названы «Асфальт» І. Навуменкі, «Ахвяра моды» П. Місько, яшчэ некаторыя творы.

Дакладчык гаварыў, што зараз назіраецца важная тэндэнцыя да ўзабагачэння жанру і формы апавядання. Яно шмат блізка ад нарыса, набліжаецца да самога жыцця. Аднак агульны ўзровень яго застаецца невысокім.

У спрэчках па закранутых пытаннях выступілі Я. Брыль, Р. Бярозкін, В. Адамчык, навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН БССР С. Лаўшук.

Напярэдадні пісьменніцкага з'езда адбылася цікавая і карысная гаворка па праблемах апавядання.

ДЗЕЯЧЫ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА, РАБОТНІКІ КУЛЬТУРЫ! ВЫСОКАНЯСЦЕ СЦЯГ ПАРТЫЙНАСЦІ І НАРОДНАСЦІ САВЕЦКАГА МАСТАЦТВА! АДДАВАЙЦЕ СВОЙ ТАЛЕНТ І МАЙСТЭРСТВА СЛУЖЭННЮ НАРОДУ, СПРАВЕ КАМУНІЗМУ, СТВАРАЙЦЕ ТВОРЫ, ДАСТОЙНЫЯ НАШАЙ ВЯЛІКАЙ РАДЗІМЫ.

(З Заклікаў ЦК КПСС да 1 Мая 1976 года).

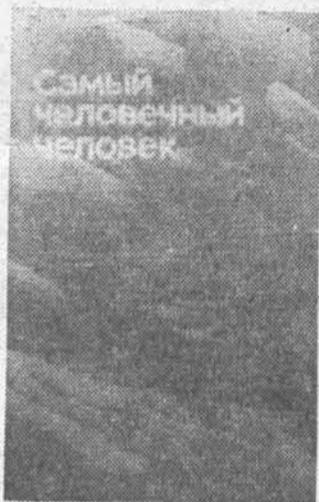
Пра Чалавека з вялікай літары

З кожным годам папаўняецца мастацкая Ленініяна. Важную старонку ў ёй займаюць літаратурныя творы. Пісьменнікі розных нацыянальнасцей авяртаюцца да гэтай найбольш значнай тэмы, каб у вершах, пазмах, апавяданнях, аповесцях і раманах раскажаць пра жыццё, рэвалюцыйную дзейнасць Ільіча, пра Камуністычную партыю, што вядзе народ ланінінскім курсам да камунізму.

Творы літаратараў саюзных рэспублік і ўвайшлі ў кнігу «Самы чалавечны чалавек», якую выпусціла выдавецтва «Современник». Аўтарамі яе з'яўляюцца такія вядомыя пісьменнікі, як Джамбул, Селамея Нерыс, Эдуардас Межэлайціс, Берды Кербабаеў, Ян Судрабалі і многія іншыя.

Сярод іх і беларускія паэты і празаікі. Верш Якуба Коласа «Жыве між нас геній» пераклаў П. Карабан, а ўрывак з іаэмы Петруся Броўкі «Заўсёды з Леніным» і верш Аркадзя Куляшова «Мой прэзідыум» данёс да ўсесаюзнага чытача Я. Хялемскі. Змешчана таксама апавяданне Івана Шамякіна «Камендор з «Алега» (перакладчык М. Гарбачоў).

«Самы чалавечны чалавек» — трэці том спецыяльнай біб-

ліятэчкі «Ленініяна». «Современник» пачаў яе выпуск у 1972 годзе кнігай «Галасе сэрца», у якую ўвайшлі творы многіх пісьменнікаў Расійскай Федэрацыі пра Уладзіміра Ільіча.

Другі том «Чалавек з вялікай літары» (1973) пазнаёміў чытача з творамі аб правадыры працоўных, якія напісалі Максім Горкі і Уладзімір Маякоўскі.

Б. САКОЛЬСКИ.

У СВЯТЛЕ РАШЭННЯЎ З'ЕЗДА

У Магілёве на пісьменніцкім сходзе справадачу аб рабоце літаратараў і выхаванні творчай моладзі зрабіў сакратар абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў БССР Аляксей Пысін.

У мінулай пяцігодцы пісьменнікі выдалі некалькі сваіх кніг, працавалі над новымі творамі, выступалі ў перыядычным друку з артыкуламі і нарысамі аб перадавіках пяцігодкі. Яны прынялі ўдзел у напісанні зборніка «Іх справы золатам гараць» аб Геро-

ях Сацыялістычнай Працы Прыдняпроўскага краю.

У Бабруйску, Мсціслаўлі, Бялынічах, Шклове, Касцюковічах, на прадпрыемствах і ў навучальных установах Магілёва праведзены семінары пачаткоўцаў. Найбольш здольныя з іх дэбютавалі ў абласным і рэспубліканскім друку.

Аб сваіх справах, аб рабоце аддзялення Саюза пісьменнікаў у святле тых задач, якія паставіў перад работнікамі літаратуры і мас-

тацтва гістарычны XXV з'езд КПСС, гаварылі на сходзе пісьменнікі Мікалай Герасімаў, Аркадзь Кандрусевіч, Пятро Шасцёркаў, Міхаіл Шумаў, а таксама Васіль Карпачанка і Мікалай Абабурка.

Сакратаром магілёўскай пісьменніцкай арганізацыі абраны Аляксей Пысін, намеснікам — Іван Аношкін.

У рабоце сходу прынялі ўдзел намеснік загадчыка аддзела прапаганды і агітацыі Магілёўскага абкома партыі В. П. Барбег, загадчык сектара друку, радыё і тэлебачання Г. С. Зотаў і прадстаўнік Саюза пісьменнікаў БССР Аляксей Кулакоўскі.

Яраслаў СМЕЛЯКОЎ

Расія

КНИЖКА УДАРНИКА

Пераглядаў я папкі ў сталі, ініжка ўдарніка трапіла мне.

Кніжка ўдарніка — сціплы білет тых незабыўных вясен і лет!

У ціхім пакоі зноўку пачуць я рад словы на мітынгах, песні ўдарных брыгад.

Перад вачамі зноўку паўсталі тут будоўлі Чэлябінска,

Бобрыкі і Днепрабуд.

Усе інтэрнаты, у якіх я з сябрамі спаў, і ўсе рыдлёўкі, якімі зямлю я капаў.

Тыя станкі, на якіх я калісь працаваў, домны і клубы, што некалі збудоваў.

У сэрцы сваім я наvek, наvek збярог лозунгаў чырвань, радкі баявых перамог.

І праз гады бачу сёння я зноўку і зноў юныя ўсмешкі маіх камсамольскіх сяброў.

А за акном — Неба ў яркай зары. Што ж, не дарэмна жылі мы, сябры!

Бо і сягоння гмахі ударных брыгад у стэпах, на рэках радуюць шчыра пагляд.

Мы, захапіўшыся справай былой, як адзін, на камсамольцаў сучасных ласкава глядзім.

І камсамол на будоўлях ў гэты імклівы час песні пяе

і чытае раманы пра нас.

Архіп ЧЫБАТАРУ

Малдавія

ВЕЦЕР

Ты толькі павеш — апыліцца кветка, Ты толькі павеш — шапочуць лісты. І з ілбнаў насенне ляціць у паветра, Яго рассяваеш пшчотліва ты.

Ты хмаркі нясеш дажджавыя па свеце Над полем, над лесам, над лугам заўжды.

Ляці ж яснакрылы, гарэзлівы вецер І водарам нас абдавай маладым.

Ты добрыя сэрцы дажджом арасі, Каб светлыя мары ў іх прараслі.

Калі ж на шляху ўбачыш зло, ліхалецце, Змяці іх з дарогі віхурай сваёй, У моры ўтані іх, разгневаны вецер, І зноўку спакойна плыў над зямлёй.

Пераклаў В. ШЫМУК.

Пятро ГАРЭЦКІ

Украіна

ВЯСНОВАЕ

Мы з кожным днём расцём, мацінем, Такога ўздыму не было! З вясною самі мы вяснем, Хваліце веліч думак-слоў.

Што шлях акрэслілі шырокі, Надзеі сонечнай радкі, Дзе узлятаем мы высока, Дзе смеласць крокаў у вакі, Якімі шлях мы вымяраем І ясна ў далячынь глядзім.

Усё, што трэба, здабываем Сабе і праўнукам сваім. Якія стэпы не узаралі, Якія трэба ўзараць, Якія браць нам перавалы, Якія дамбы насыпаць.

Святлом вызорваючы далі, У заўтра ўпэўнена ідзём, Ідзём адною магістраллю, Якую Ленінскай завём. Ісці нялёгка нам, я знаю, У вечнасць пракладаць сляды.

І я ад сэрца паўтараю: Вядзі нас, партыя, заўжды!

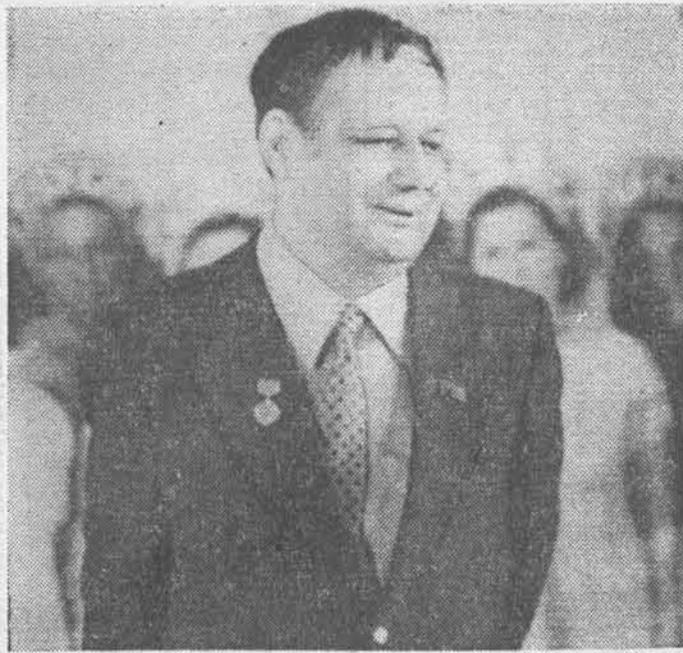
Алі БЕКІЛ

Азербайджан

ДАР БРАТЭРСТВА

Прывітаецца будаўніцам газоправода Карадаг—Ерван.

Юнак адкінуў пасмачку з ілба, Выглядае ён малайцавата. Алушчана яшчэ адна труба,

Выступае І. Мележ.

шым празічывым дасягненнем года?!

Рэцэнзент адной з замежных газет талент Івана Паўлавіча Мележа назваў «талентам высокага напружання». Слова гэтыя прывёў на вечары паэт-перакладчык Я. Семяжон. Скажаў ён іх мімаходзь, між іншых добрых слоў у адрас народнага пісьменніка, а яны запомніліся. Не маглі не запомніцца. Бо сапраўды, у літаратуры ёсць талент высокага напружання, талент высокай, мележаўскай, пробы.

«Творы І. Мележа, — зазначыў Н. Гілевіч, які вёў вечар, — адлюстроўваюць жыццё народа ў лёсавызначальных момантах яго гісторыі». Сапраўды, гэта так. Надобнае адчуванне напавяне дабе пасля знаёмства з «Мінскім напрамкам», з першай кнігай «Палескай хронікі» — «Людзі на балоце». На якасна новай, вышэйшай ступені нацярджае яго пісьменнік раманам «Подых навалыніцы».

І самі «куранёўцы». Спяваў этнаграфічны хор вёскі Глінішчы Хойніцкага раёна пад кіраўніцтвам Любові Чарняк, спявалі землякі пісьменніка. Але кожны ўжо настолькі ўвайшоў у свет мележаўскіх вобразаў, што, здавалася, выйшла на сцэну сама пажылая Ганна, выйшлі дзеці ўчарашніх куранёўцаў.

І калі загучала песня «Шумяць вербы...», І. Мележ неяк асабліва напружыўся, надаўся да сцэны. То ж яго любімая песня, што прыйшла ў маленства з першымі словамі маці, з прыгажосцю родных краявідаў, што сёння бацька яму ў снах. «Шумяць вербы...» Гучыць задушэўная народная песня... І ён зноў вяртаецца ў перажытае, бы занова праходзіць пуцявінамі, якімі некалі хадзіў, зноўку, у каторы ўжо раз, ловіць сьцежку на думцы, што на-ранейшаму ў даўгу перад імі, чытачамі, і перад землякамі

таксама.

Летась выйшла кніга крытычных артыкулаў, зсэ і інтэрв'ю «Жыццёвыя клопаты», закончан раман «Завей, снежань». Талент напружана працуе, выяўляе сябе поўна і шматгранна. Аднак ёсць яшчэ адзін важны талент, не менш значны ў жыцці, чым мастакоўскі. Талент быць чалавекам, чалавекам чулым і ўважлівым да іншых, і адначасова патрабавальным, строгім, бескампрамісным. Такім талентам і валодае І. Мележ. Пра гэта гаварылі народны паэт Беларусі П. Панчанка, М. Аўрамчык, Е. Лось, А. Лойка, і чыталі вершы, прысвечаныя яму і яго бацькоўскай зямлі.

А на сцэне зноўку аяцкі мележаўскія вобразы. Выконваліся фрагменты са спектакля «Дні нашага нараджэння», «Пакуль вы маладыя», урыўкі з твораў пісьменніка.

І. ВІШНЕЎСКИ.

3 МАТЧЫНАЙ ПЕСНЯЙ, 3 КУТАМ БАЦЬКОЎСКИМ

АУТАРСКИ ВЕЧАР НАРОДНАГА ПІСЬМЕННИКА БЕЛАРУСІ
ІВАНА МЕЛЕЖА

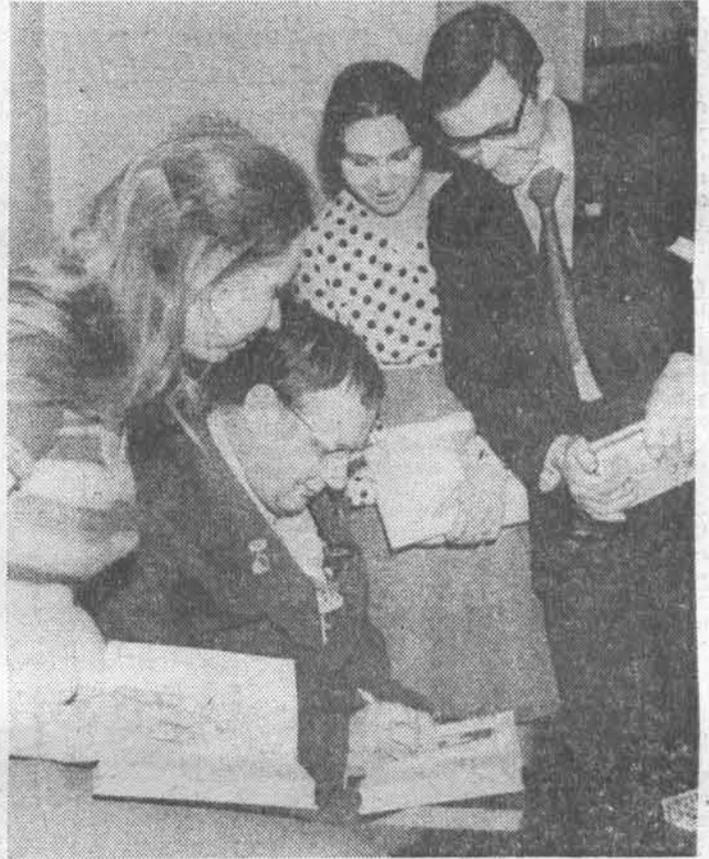
залу Акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы і хваліваўся, бы гэтая сустрэча была першай у ягоным жыцці. Чаму?

Мабыць, гэта ўласціва многім, калі ў нейкі адказны момант чалавек бы нараджаецца занова. А яшчэ праз хваляванне часта вачавідкі выступае сціпласць, звычайная чалавечая сціпласць, якая дазваляе крытычна ставіцца да ўсяго зробленага і не баяцца прызнацца, што шмат задуманага яшчэ не здзейснена і самая значная, самая цікавая кніга ў тваім жыцці яшчэ наперадзе.

Дык якой жа тады таленавітай павінна быць гэтая, будучая кніга, калі «Палеская хроніка» ўжо стала яшчэ адным сведчаннем сталасці не толькі беларускай літаратуры, але і ўсёй савецкай, калі новы раман «Завей, снежань», раман, які няпер друкуецца ў часопісе «Полымя», смела можна назваць леп-

шым сведчаннем і з А. Адамовічам у тым сведчанні, што творы І. Мележа належаць нам усім. І нават не верыцца, што іх некалі не было. І глядзячы на сцэну, дзе артысты тэатра імя Я. Купалы паказвалі фрагмент са спектакля «Людзі на балоце», кожны акунуўся ў вірлівае жыццё Куранёў на стыку дзвюх эпох, у той пераломны момант, калі многае звыклае ва ўзаемаадносінках паміж людзьмі ламалася, узнімалася на сацыяльна новую аснову. Аднак ранейшым, як дзесяткі, сотні гадоў назад тут, у глухой, забітай палескай вёсачцы сярод балот і дрыгвы, жыло сапраўднае, вялікае наханне, такое ўзвышанае і светлае ў сваёй сутнасці, на якое, як здавалася нам раней, былі здатны толькі героі Льва Талстога і Івана Тургенева.

А потым на сцэне з'явіліся

Аўтограф І. Мележа.

НАЙВЯЛІКШАЕ шчасце для кожнага пісьменніка, калі яго творы не пакідаюць чытача абыякавым, а прымушаюць задумвацца над лёсамі герояў, у чымсьці сваё жыццё звяртаць з жыццём іхнім. А як прыемна рэгулярна атрымліваць пісьмы, шчырыя, сардэчныя, магчыма, нават у печым наўныя, якія прыносяць пошта.

У народнага пісьменніка Беларусі, лаўрэата Ленінскай прэміі і Літаратурнай прэміі імя Я. Коласа Івана Мележа шмат было радасных хвілін, калі ён з хваляваннем чытаў чарговы ліст незнаёмага адрасата. А хіба можна забыць шматлікія сустрэчы, якія праходзілі не толькі ў розных кутках рэспублікі, але і далёка за яе межамі?! Прыемна было гартыць старонкі сваіх твораў на французскай, нямецкай, польскай, славацкай, чэшскай, армянскай і іншых мовах...

Усё гэта, вядома, было. Здавалася б, яму, прызнаванаму майстроу слова, усё гэта звыкла, будаённа. Дык чаму ж ён, адзін з самых вядомых савецкіх пісьменнікаў, добры чараўнік з ледзь прыкметнай на твары ўсмішкай углядаўся ў перапоўненую

І ярасна рачоха экскаватар.
Юнак адкінуў пасмачку з ілба.

Тут дружбаю умеюць даражыць,
Усе адной занятая тут думай.
Бачу іх, хто любіць з працы жыць,
Чую іх у гулкіх залпах шуму.
Тут дружбаю умеюць даражыць.

Гранітны камень не наводзіць страх!
Імкнуцца людзі да высокіх вежаў.
Хоць цвёрдая парода у гарах,
Ды не цвярдзей за волю чалавека.
Гранітны камень не наводзіць страх!

І пацячэ па гэтых трубах газ,
Ён пацячэ патокам нестрыманым.
Мы — дзеці двух народаў. Мы не раз
Яднліся у вернасці адданай.
Ён пацячэ па гэтых трубах, газ.

Дар братэрства — так названы ён.
Ён — знак яднання вечнага, жывога.
І скрозь туман, і вецер, гул, і зvon
Уп'ўнена ідзём да перамогі.

Дар братэрства — так названы ён.

Перакладу Ю. СВІРКА.

Георгій ДЗУГАТЫ

Паўднёвал Асецін

ЕСЦЬ ПЕСНЯ І СЛОВА

Я жыў прад усімі адкрыта,
За век не схлусіў і самому.

Перакладу Ул. ПАЎЛАЎ.

Дарога з крывуліні не звіта,
Я зла не памысліў нікому.

Чужою быў радасцю рады
І горам чымсьці засмучан.

Гарачым асколкам снарада
К вялікай вайне я далучан.

Калі па зямлі Хо Шы Міна
Каціла сіберна навала.

Нібыта ад посвісту міны,
Мне сэрца да болю сціскала.

Мне бачыўся свет не з туману,
А з кветак сатканы і з сонца.

Я ведаў, час зла і падману
На свеце не будзе бясконца.

А хлебам сваім падзяліцца —
Ці трэба найбольшае шчасце!

Калі напыла навалыніца,
Грудзьмі я ўставаў прад напасцю.

Ёсць песня, каб сілы напіцца,
Ёсць слова, каб духам не ўпасці.

Я раюся з думкай адною:

Ці гэтага хопіць, ці мала,
Зямля каб пасля над табою

Выразны твой след захавала!...

Хута БЕРУЛАВА

Грузія

3 КАСТРЫЧНИЦКАЙ ВЫШЫНІ

Масква, цяпло радыоў маіх
Прымі, нібы ўдзячнасць сына.
Сярод вяршыняў гор зямных
Ты дружбы першая вяршыня.

З кастрычніцкай ты вышыні,
Мая сталіца дарагая,
Глядзіш удалеч,
зберагаеш
Надзеі свету і вясны.

Ён з намі ўсюды,
той пагляд,
Прамы, уп'ўнены
і чысты, —
То вочы Леніна
глядзяць,
На перамогі
камуністаў.

Перакладу В. ЛУКША.

Удзеген КУМІСБАЕУ

Казахстан

РОДНАЯ ЗЯМЛЯ

Айчыны зямля
Каб цвілі мае вёсны.

Расціла ты елкі, бярозы і сосны.
Я кожнай крывінкаю зросся з табою.
І думкі мае ўсе — пра лёс твоей дзівоўны.

Ты сонцам сагрэла,
Расой напайла,
На працу, на творчасць мяне ты натхніла.
Калі ж ад цябе ад'язджаў я далёка,
Твой вецер прыносіў мне
пасму і сілу.

Айчыны зямля,
Ты карань жыццёвы хаваеш,
Сваімі дарогі мае называеш.
А здарыцца так.

што ўпаду я аднойчы, —

Я ведаю, ты мяне падтрымаеш.

Зямля маіх продкаў!
Дамбра мая, чуеш, спявае.
Адной толькі ёй я душу раскрываю.
Я мушу дайці да жаданае мэты,
І я гэта слова стрымаю.

Зямля мая,
Песня, любоў і сумленне,
Спатканнем з табой.

дзе б ні быў,

петуценіў.

Дык дзякуй за тое
што ты даравала заўсёды
Спазненні мае і не толькі спазненні.

Перакладу К. КАМЕШНА.

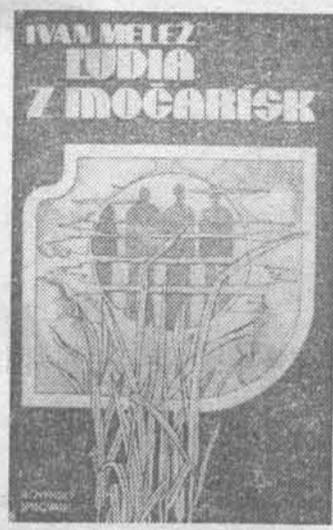
Усё большую моц набірае савецкая літаратура — літаратура Праўды, літаратура Жыцця, літаратура Аптымізму. Яна даўно ўжо выйшла на міжнародную чытацкую арэну і з кожным годам у свеце расце лік яе шчырых прыхільнікаў.

Прыкметна павялічваецца цікавасць замежнага чытача, асабліва ў братніх сацыялістычных краінах, да твораў беларускіх савецкіх пісьменнікаў, а таксама да нашай класічнай спадчыны. Амаль ва ўсіх іх выдадзены творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Кузьмы Чорнага, Міхася Лынькова, Кандрата Крапівы і іншых паэтаў і прозаікаў старэйшага і маладзейшага пакалення. Гэтак жа, як у нашай рэспубліцы, рэгулярна выходзяць у перакладзе на беларускую мову лепшыя творы нацыянальных літаратур братніх народаў. Гэта спрыяе ўзаемнаму пазнанню, збліжэнню народаў, умацаванню іх інтэрнацыянальнага адзінства, ўзаемнаму духоўнаму ўзбагачэнню.

Сёння мы прапануем увазе чытача новую інфармацыю пра выданні твораў беларускіх аўтараў у сацыялістычных краінах, водгукі замежнага друку аб творчасці некаторых нашых пісьменнікаў.

лі ён прайшоў развіццё ад адасобленага існавання да сацыялістычнага часу да народа, які ўсвядоміў сваё гістарычнае значэнне і які дзейнічае з адчуваннем сваёй гістарычнай адказнасці. Я. Скрыган прыдае ўсёму беларусаму спецыфічнае індывідуальнае выражэнне, і вельмі цыява назіраць, як з мазаікі шматлікіх празаічных твораў, часта звязаных адзін з другім аднымі дзейнымі асобамі ці адным дзеяннем. Вырастае жывое ўяўленне аб народзе, які, на влічкі жаль, вядомы нам вельмі і вельмі мала...»

Немалое месца ў творчасці пісьменніка, адзначае аўтар,

Змяшчаем вокладкі кніг на-родных пісьменнікаў Беларусі І. Мележа і І. Шамякіна, якія выйшлі за мяжой: «Людзі на балоце» на славацкай, «Снежныя зімы» на нямецкай, «Сэрца на далоні» — на чэшскай мовах.

«НАДЗВЫЧАЙ СУЧАСНЫ ПІСЬМЕННІК»

Пра Янку Скрыгана. Т. Врарон у штотыднёвіку «Зонтак» (ГДР) змясціў артыкул, у якім, у прыватнасці, гаворыцца:

«Амаль усё, што напісаў Я. Скрыган, мае ў сваёй аснове мастацка апрацаваны і філасофска паглыблены аўтабіяграфічны матэрыял. Ідзе гаворка пра апавяданні ці нарысы, успаміны ці літаратурныя партрэты — усё гэта, гаворачы словамі Гётэ, з'яўляецца састаўною часткаю адной «вялікай веры» і носіць на сабе адбітак той самай маральнай неадкупнасці, якая састаўляе, магчыма, істотную адзнаку гэтага пісьменніка і ўласціва яму з самага пачатку разам з яго чуллівасцю і дабратаю... І таму што ні адзін празаічны твор не можа адмовіць сваёй выразнай сувязі з асобай пісьменніка, то паміж імі існуе устойліва ўнутраная ўзаема-сувязь, якая з цягам часу ўсё мацней павінна была ўплываць на ўсю творчасць Я. Скрыгана як нампазіцыйны фактар. Круг за кругам — падобна гадавым кольцам дрэва — абрастаюць творы вакол сваёй ідэйнай сэрцавіны... Сам Я. Скрыган у прадмове да рускага выдання сваіх твораў, якія выйшлі пад назвай «Кругі», піша наступнае: «Эту книгу я писал в течение многих лет...»

займае яго літаратурна апрацаваная аўтабіяграфія, якая ў зборніку выбраных твораў «Кругі» падзелена на паасобныя, закончаныя часткі адпаведна з іх унутранай структурай, што яшчэ раз падкрэслівае асаблівасць Я. Скрыгана як навіліста.

Аўтабіяграфічныя нататкі, піша ён далей, даюць вельмі жывую націнку бурнай і хваляючай эпохі. Кастрычынцкая рэвалюцыя вызваліла свежыя, невыдаткаваныя сілы народа і ў такіх званых паўночна-заходніх губернях царскай Расіі. У Беларускай ССР, заснаванай у 1919 годзе, адразу ж пасля выгнання замежных інтэрвентаў, пачалося натхнёнае будаўніцтва сацыялізму і нацыянальнай культуры. Восем гаў працэс і паказвае Я. Скрыган, часам з дапамогаю захваляючых і часта анекдацічна завостраных эпізодаў, якія робяць чытача як бы сведкай хуткага і дынамічнага развіцця беларускага народа.

Т. Врарон выдзяляе таксама і літаратурныя партрэты, у якіх Я. Скрыган ушэсцвяляе паміж многіх выдатных дзелаў беларускай культуры. З нататкаў пра сустрэчы з К. Чорным, М. Зварзіцам перад намі паўстаюць незабыўныя партрэты гэтых двух буйнейшых беларускіх пісьменнікаў-раманістаў дваццятых-трыдцятых гадоў. Іншыя нататкі, як піша Т. Врарон, прысвечаны славітаму Ц. Гарціну, першаму Старшынні Савета Народных Камісароў БССР і выдатнаму пісьменніку, а таксама Н. Галавачу — аднаму з лепшых беларускіх празаікаў таго часу.

«Мастацкае ўздзеянне твораў Я. Скрыгана — у тым ліку і яго аўтабіяграфічных нататкаў і літаратурных партрэтаў — тлумачыцца перш за ўсё выдатным моцным і кампазіцыйным майстэрствам... Трапна падобранымі, дакладна апісанымі і нечанапа скампанаванымі дэталлямі пісьменнік высвятляе глаўное ў людзях і падзеях. З майстэрствам, напамінаючым Буніна (Буніна, Бабеля і Паўстоўскага ён лічыць сваімі настаўнікамі), ён некалькімі штрыхамі можа выявіць сутнасць з'явы. Хоць у сваёй аснове ён хутэй за ўсё адносіцца да тых, хто звязаны з класічнай традыцыяй, Я. Скрыган, асабліва ў сваіх апошніх творах, дзе ён падпарадкоўвае класічную форму рамкам фрагментарнага і дакументальнага, выступае тым не менш як надзвычай сучасны пісьменнік», — зазначае свой артыкул Т. Врарон.

(1938); дасягчы няправільнае датаванне асобных кніг паэта.

У некаторых перакладах нааіраюцца выдавочныя страты і недахопы. Напрыклад, верш «Цішыня» ў перакладзе Е. Плесняровіча страціў у пэўнай ступені экспрэсіўнасць і ператварыўся ў доволі прыблізны пераклад зместу. Недакладны В. Качноў, калі ў вершы «Выкуп нявесты» замест слова «вяселле» ўжы-

ЛЮБЯЦЬ паэзію народнага паэта Беларусі Максіма Танка ў братняй Польшчы. Першыя яго творы, транскрыбіраваныя лацінкай, з'явіліся там яшчэ ў 1935 годзе, а праз два гады Е. Путрамент перакладае верш «На шляху дзікіх гусей». Зборнік М. Танка меркавалі выдаць К. Яворскі і К. Вайнтраў, але ажыццяўленню іх задумы перашкодзіла вайна.

Шмат кніг паэта выйшла ў Польшчы ў пасляваенныя гады: «Казка пра музыку» (1951), «На шляху дзікіх гусей» (1965), «Зімовая прыгода» (1968), змяшчаліся вершы яго і ў калектыўных зборніках. У 1974 годзе «Вы-

ЗНАЁМСТВА ПРАЦЯГВАЕЦЦА

браныя вершы» М. Танка убачылі свет у Лодзіскім выдавецтве. Складальнікам кнігі і аўтарам уступнага артыкула, перакладчыкам многіх твораў з'яўляецца І. Скірыцкі.

Усяго ў зборніку змешчана больш двухсот вершаў, над перакладамі якіх працавалі дзевятнаццаць літаратараў. Выданне гэтае — найбольш шырокае прадстаўленне лірыкі М. Танка на польскай мове.

Праўда, у ацэнцы твораў у прадмове нааіраюцца часам дыскусійныя моманты або фактычныя недакладнасці. Так, паэма «Кастусь Каліноўскі» выйшла не асобным выданнем, як сцвярджаецца ў прадмове, а была ўключана ў зборнік «Пад мацтай»

вае «вяселле». У цэлым жа, перакладчыкі зрабілі шмат, каб паэтычны талент М. Танка на польскай мове раскрыўся ва ўсёй красе і сіле. Пераканаўча, праўдаіва гукаць словы І. Скірыцкага: паэзія М. Танка захваляе чытачоў «інтымнай шчырасцю, непасрэднасцю, майстэрствам у перадачы самых тонкіх, самых дэкайных, здавалася б, для выражэння навуцкага, урэшце, рэлігійнага карыстання рознымі паэтыкамі».

Хутка на польскай мове выйдзе танкаўскія «Лісткі календара».

А. ВЕРАБЕЙ,
аспірант Інстытута
літаратуры імя Я. Купалы
АН БССР.

У залатоў Празе

У братняй Чэхаславакіі чытачы знаёміліся яшчэ з адным творам Васіля Быкава. Выдавецтва «Свабода» выпусціла ў свет аповесць беларускага пісьменніка «Дажыць да світання».

Да гэтага там асобным выданнем выйшла аповесць

«Сотнікаў» (1972) і адной кнігай аповесці «Сотнікаў» і «Абеліск» (1974).

У Празе толькі што з'явіўся ў перакладзе В. Жыдліцкага на чэшскую мову роман Янкі Брыля «Птушкі і гнёзды».

ВЯЛІКАЙ СЯМ'ЕЙ

Вялікую сям'ю беларускіх навілістаў сабраў у адну кнігу наш шчыры польскі сябар Ян Гушча, каб знаёміць з імі бліжэй сваіх суайчыннікаў.

Гэта кніга — «Мае мядзведзі» і іншыя беларускія апавяданні, у якой прадстаўле-

ны многія беларускія пісьменнікі ўсіх пакаленняў: Я. Колас, К. Чорны, М. Лынькоў, Я. Скрыган, І. Мележ, І. Шамякін, І. Навуменка, В. Быкаў, І. Пташнікаў, В. Адамчык, У. Караткевіч, І. Чыгрынаў, А. Кудравец і многія іншыя.

ЧАСОПІСЫ Ў МАІ

ПОЛЬМЯ

Друкуецца працяг рамана народнага пісьменніка Беларусі І. Мележа «Завей, снежань». Ул. Дамашэвіч выступае з апавяданнем «Дарожная гісторыя». Змешчаны вершы з новай кнігі В. Віткі «Вышні святла» і паэма А. Русецкага «Жюльі».

Багата прадстаўлены раздзел «Новыя пераклады». Ён цалкам прысвечаны маючым адбыцца Дням літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларускай ССР.

«Украіна, цвече любы, сонцам гадаваны...» — так называецца падборка твораў пісьменнікаў Украіны. Апавяданні А. Даўжыкі «На калочым дрэце» і Б. Ганчарэнікі «Яблык», А. Ганчара «Позінае прасвятленне» і Я. Гуцалы «На во-

зеры Добрым», Р. Цюшоніка «Сын прыхаў» перакладзі М. Базарэвіч, Л. Салавей, А. Кудравец.

Паэма Б. Сяпаюка «Ульяна і дэман» перакладзена Ул. Паўлавым.

К. Кірзенка пераклаў творы Я. Шпорты і напісаў артыкул пра яго творчасць.

«Публіцыстыка» — пастаянны раздзел часопіса. Тут змешчана выступленне намесніка Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Ул. Лабяка «Ахоўваць багаці зямлі Саветаў».

В. Макаравіч выступае з нарысам «Па шляху герояў», Г. Давідзюк — з артыкулам «Сацыяльнае кіраванне: праблемы і перспектывы».

«Мой родны кут, як ты мне мілы!» — І. Сачанка ў артыкуле пад такой назвай, што змешчана ў раздзеле «Успаміны, дзёнікі, дакументы», даследуе патрыятычную тэму ў публіцысты-

цы беларускіх пісьменнікаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Тут жа друкуецца выступленне Я. Рамановіча «Талент яркі, самабытны» да 80-годдзя з дня нараджэння народнага артыста БССР К. Саннікава.

«Крытыка і літаратуразнаўства» прадстаўлены артыкуламі Ул. Гілямадава «Плён нашага братэрства» і М. Лазарука «Школа, літаратура, пісьменнік».

Змешчаны рэцэнзіі на кнігу С. Паўлава «Репортаж с борта Зямлі», зборнікі «Такі ён быў», «Далягляд», А. Бялёвіча «Сонцам заручоны», аповесць-хроніку Ул. Дамашэвіча «Порахам пахла зямля». Аўтарамі іх з'яўляюцца Б. Стрылацоў, М. Ермаловіч, Ул. Караткевіч, Ю. Свірка, С. Лаўшук.

БЕЛАРУСЬ

«Вясна пасля'ездаўская» — пад гэтай рубрыкай друкуецца аператыўныя паведамленні аб

справах працоўных рэспублікі па выкананню рашэнняў XXV з'езда КПСС.

В. Шыкан у рэпартажы «Асілку адкрываецца прасцяг», змешчаным пад рубрыкай «На ярбіце пяцігодкі», піша пра БелАЗ.

У маі адбудзецца VII з'езд пісьменнікаў рэспублікі. Роздумам напярэдадні яго дзеліцца ў артыкуле «Час, пісьменнік, майстэрства» намеснік старшыні праўлення Саюза пісьменнікаў БССР І. Чыгрынаў.

Змешчаны вершы В. Коўтун, Ул. Правасуда, апавяданні А. Кулакоўскага з цыкла «Родныя шчыроты».

Да Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларускай ССР прыўрочаны артыкул кандыдата гістарычных навук Ю. Афоніна «Непарушанае адзінства», творы Я. Гуцалы, Б. Алейніка, В. Кароціча, М. Нагібеда, В. Юхімовіча і іншых, якія перакладзі Л. Салавей, Ю. Свірка, М. Калачынскі.

У падборцы «Панарама Украінскага мастацтва» — карэс-

пандэнцыі «Мацнее творчая сдружнасць», «Зоркі Наталлі Карышавай», «Пэндзлем сябра кабзара».

Гумарыстычныя творы Украінскіх сяброў перакладзі Г. Кляўко, М. Базарэвіч, М. Чарняўскі.

Друкуюцца таксама артыкулы старшыні прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі В. Смірнова «Высакародная місія», А. Слесарэнікі «Свята аднасці», Г. Навіцкага «У адной запражцы з імперыялізмам», успаміны І. Хімічава «На чале атрада».

В. Тарас піша пра кнігу П. Макаля «Дотык да зямлі» ў рэцэнзіі «Надзеныя клопат», А. Бутэвіч разглядае дакументальныя наведы А. Капусціна «Суд вырашай...» — «Вызначна дакументальнасцю», П. Барановічы рэцэнзуе даследаванне В. Фаміна «Чалавек, праца, машына ва ўмовах развіцця сацыялізму», М. Батвінкік — кнігу А. Мазьліса «Таямніцы старажытных сховішчаў».

Антон БЯЛЕВИЧ

ЗРАДНІЎСЯ З ЛЮБІМАЙ ЗЯМЛЁЙ

Гэты конік—хоць куды,
Ён—мая апора...
Быў бы край мой малады,
Мне цішэць не сорам,
Бо ўжо сталыя гады
Узышлі на ўзгорак.

І сягоння бачу я,
Што было, што будзе...
Радасць ясная мая —
Родны край і людзі.

ЗАКЛІК СЭРЦА

Калі я гаротніка ўбачу,
Калі ён марнее ў журбе,—
Дык сэрца маё горка плача,
Душу маю смутак шкрабе.

Пакутуе друг—я пачую, —
Дык сам у пакуце стаю,
Забраць яго жальбу хачу я,
Адаць яму ўцеху маю;

А хай жа лягчэй яму будзе,
Хай боль не сціскае грудзей...
Людзі! Шаноўныя людзі,
Агортвайце шчасцем людзей!

Дарыце ім радасць і ласку,
Узлёт і запал малады,—
Дык нават зімой лютай

Жыццё нам падорыць тады, краскі

ДАЛЁКАЕ—

БЛІЗКАЕ

Яшчэ зязюля не кувала
У бары. Куваць ёй не пара.
А ўжо вясна-красна гукала
На поле плуг і плугара.

Выходзіць ён... Яго загоны

Па мерцы світка-шарачок.
Стаіць плугар. Няма разгону.
І плуг—не плуг: стары кручок.

І конь—не конь: на бубен скура,
Пад ёй рабрыны палічы;
Хоць ты спраўляй па ім хаўтуры,
Хоць на вярхоўках валачы...

Бяда, бяда! Няма разгону,
Сышоўся клінам белы свет.
А трактар бег ужо з раёну
У наш Хатлянскі сельсавет.

Пачуўшы гул, пабеглі к тракту
Суседніх вёсак плугары.
Стаяць, глядзяць яны на трактар,
Над ім сцяжок—святло зары;

Святло сялянскай новай долі,
Жыцця калгаснага святло.
Яно плыло па нашым полі,
У нашы душы заплыло.

Сцяжок шуміць пад ветрам веснім,

Трапечацца, як жаўручок.
І жаўруковай шчырай песняй
У грудзях трапечацца сцяжок.

Па баразне шырокай свежай,
Бягу за трактарам услед.
Загоны рэжа,
Кроіць межы
Плугамі трактар.
Ён — паўпрэд
Магутнай гвардыі рабочай,
Ён ад завода пасланец.
Працуе днём, працуе ўночы,
Штурмуе поле, як баец.

Ён і адзін у полі воін,
Ваюе з беднасцю людской.
Багацце нашае падвоім
Мы з дапамогай гарадской.

Прыслаў нам горад трактарыста,
Свайго тады ў нас не было...
А летам з нівы каласістай
Дабро ў засеці паплыло.

Дабра такога аж да веку
Не сніў, не бачыў наш народ.
Мы вельмі ўдзячны чалавеку,
Якога нам прыслаў завод.

Ён адкаваў нам Сера і Молат,
Маторнай сілай дапамог
Скасціць,
Зваліць
Спрадвечны голад,
Скруціць бяду ў баранні рог.

Цяпер машын у нас нямала,
Сядай за руль,
Вядзі, ары!
І хоць зязюля не кувала,
А ўжо маторы-песняры
У поле хлынулі па тракту,
Ён грае зорку, як гарніст...
З даўніны бачу першы трактар,
У сэрцы першы трактарыст.

ЧАЛАВЕК

ПАМЯЦІ КУЗЬМЫ ЧОРНАГА

Прайшлі мы з ім дарог нямала
І да вайны, і на вайне,
А сёння памяць прыгадала,
Як гаварыў, бывала, мне:

— Прыкуй мяне ты ланцугамі
У палацы: згасну ад тугі.
Сваімі ўласнымі рукамі
Парву я тыя ланцугі,
Збягу з раскошнага палацу
Да баразён, лясоў і рэк.
Я — чалавек! Мне трэба праца,
Без працы я—не чалавек.

Ары, касі, пілуй, нябожа,
Шлюдой,
Габлюй,
Пішы як след.
Работа добрая ўпрыгожыць
Душу. Яна—шырокі свет,
Калі ў дрымоце не завяла,
Калі ў ёй промень не пагас,
Калі ў сябе яна ўвабрала
Далёкі час ды блізкі час,
Ды радасці і смуткаванні
Далёкіх дзён і нашых дзён,
Змярканні,
Свежыя світанні.
Красу зямлі, жытнёвы звон...
З таго апошняга спаткання
У думках ён, у сэрцы ён,
Як песня, што шугае ў неба
Ад родных ніў, ад светлых рэк...
Я—чалавек! Мне праца трэба,
Без працы я—не чалавек.

Ніколі з памяці не змога
Ягоны выйсці завет:
— Работа добрая ўпрыгожыць
Душу. Яна—шырокі свет.

ЯРАСЛАЎНА

З ДУБРОЎКІ

— Дзе твой Яраславіч, Яраслаўна?
Не маўчы, самотная. Скажы.
— Да мяне каня свайго паслаў ён,
Па дарозе конь сюды бяжыць.

Чую я: грыміць ён капытамі,
Грывай ускудлачанай трасе.
Недзе Яраславіч за лясамі,
Ад яго конь вестачку нясе.

— А чаму ж не чую я нічога?
Можа, пахлусіла троху ты?..
Не гудзе знямелая дарога,
А на ёй не звоняць капыты.

Адказала гнеўна Яраслаўна:
— Глухаватая душа твая!..
Яраславіч мой, саколе слаўны,
У тваім сядле прыеду я.

— У якім сядле? Сядла не бачу.
І каня не бачу. Дзе ж той конь?..
Прыляцеў, узмылены, гарачы,
Ноздры разадзьмуў, а з іх—
агонь.

— Ну, вязі, нясі мяне, таварыш!—
Яраслаўна села на каня.
І паплыў, паплыў ён чорнай хмарай,
Вецер не пагнаў, хоць паганяў.

Конь спыніўся пад купчастым дубам,
Дзе смугой спавіты паплавы.
Яраслаўна плача:

родны, любы,
Чубам прытуліўся да травы.

Падкасіла куля партызана,
На траве ляжыць. Трава ў крыві.
Яраслаўна дыхае на рану.
— Родны мой, харошы, ажыві!..

З вейкаў на яго слязу скаціла,
Іскаркі душы перадала,
А яны былі такое сілы —
Нават смерць ад хлопца адступіла,

У магілу не ўзяла,
Бо любоў такое загартоўкі—
Не гарыць, не плавіцца ў агні...
Яраслаўна ехала ў Дуброўку
Разам з Яраславам на кані.

ПАЗНАЮ —

АДВЕЮ!

Няпраўду ад праўды адвею,
Нібыта асцё ад зярнят.
Я руку падам дабрадзею,
Дарадчыку шчыраму рад.

Хай будзе калючы, як вожык,
Хай словам уколе не раз:
Ён праўдай суровай паможа
У горкі, у радасны час.
А той, што кароўкаю божай
У сэрца паўзе,—дык якраз
Яму я не веру, не веру,
Ліслівіць яго не прашу.
Яму не расчыняцца дзверы
Ніколі ні ў дом, ні ў душу.

Навучан жыццём! Разумею

Ліслівы і шчыры пагляд...
Няпраўду ад праўды адвею,
Нібыта асцё ад зярнят.

ДРУЖБА

Ключы залатыя дарыла
Высокае сонца вясне:
— Зямлю адмыкай,—гаварыла,—
Ачысці плугі ў баразне.

— Ачышчу! — Вясна адказала,—

Як промні, заззяюць плугі!..
Сырую зямлю адмыкала,
Гукала траву на лугі,
А пчол на вяселья краскі,
На пошум калін—салаўя...

З вясною і сонейкам ясным
Знітованы дружбаю я.

І нельга разбіць перунамі
Сардэчнае дружбы маёй,
Бо гэтак, як дуб каранямі!
Зрадніўся з любімай зямлёй,
Знітованы, родныя, з вамі
Маёю любоўю святой.

РАДЗІМА

Ад ганку, ад плоту старога,
Дзе кожная жэрдка згніла,—
За вёску пабегла дарога,
Дарога мяне павяла
Праз вецер густы і духмяны...
У ім быў настой канапляны,
Пракосаў завялых душок...
Шаптаў я:—Бывайце, Хатляны,
Да стрэчы, зязюлін барок!

Іду, як гаворыцца, ў людзі,
Пакінуць хачу добры след.
За гэта ж мяне не асудзіць
Ні дзядзька чужы, ні сусед.

— Няхай паблукое па свеце,—
Прамовіць якісь дабрадзея...
Быліны і казкі мне вецер
Прыносіў ад мудрых людзей.

Легенды і песні не ў кайстру —
Складаў іх шаноўна ў душу.
З таго ўжо няблізкага часу
У сэрцы агеньчык нашу.

Пакуль ён у сэрцы іскрыцца,—
Не згасне напал ад тугі...
Прышоў я Крамлю пакланіцца,
І вам, наш Ільіч дарагі.

Такі вы адзіны, адзіны,
Любімы на ўвесь белы свет.
У вашай душы ўся Радзіма,
Святло найвысшых планет.

Ваш розум, як сонца, нам свеціць,
Праменную яснасць дае...
І неба, і сокал, і вецер,
І сонца, і зоркі — мае!

Няспынна, нястомна ісціму
Да яснага Берагу я...
Направа, налева—радзіма,
Ад краю да краю—мая!

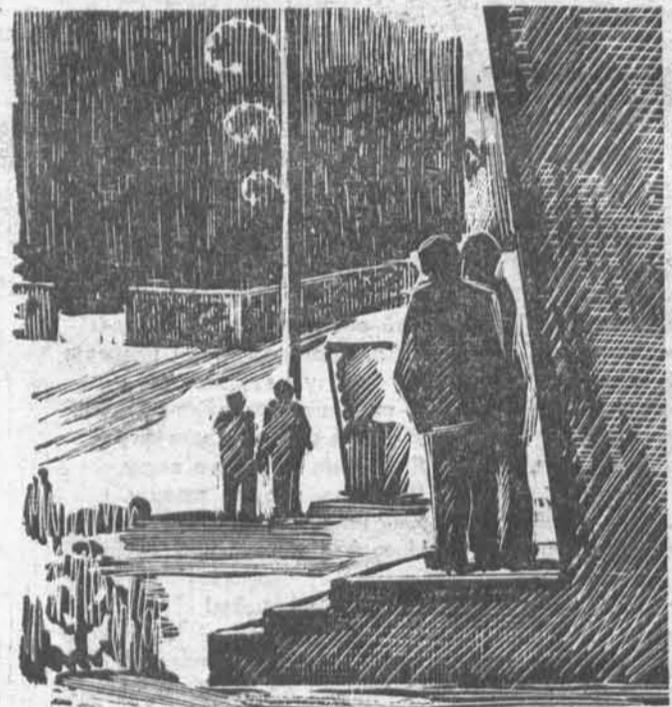
Радзімай маёй ганаруся,
Яна ў маім сэрцы жыве.
Шлю нізкі паклон з Беларусі
Расіі і роднай Маскве.

СТАЛАСЦЬ

Што ж... Бяруць сваё гады:
Скроні пасівелі.
Хай сабе тае бяды —
Быў бы край мой малады,
Толькі б не старэлі
Вёскі, сёлы, гарады,
Ды каля аселіц
Салаўіныя сады
Пчолам і гудзелі;
Хай бы быў такім уздым—
З-пад абцасаў сіні дым
На кожным вяселлі;
Падымалі б шчыры тост—
Бунтарнае піва —
За дзяржавы нашай рост,
За жывое дзіва.

Не бяда, што пакрысе
Пасівелі скроні,
Ён мяне яшчэ нясе,
Акрылёны конік.

ВУЛІЦЫ ДАРАГІХ ІМЁН

Мінск, вуліца імя Леніна.

Малюні У. СІБІРАКОВА.

ВЫНІКІ ВУЧОБЫ

Закончыліся заняткі тэарэтычнага семінара партарганізацыі Саюза пісьменнікаў БССР па тэме: «Навукова-тэхнічная рэвалюцыя і духоўная культура савецкага народа». На працягу 1975-1976 навучальнага года перад яго слухачамі выступілі: доктар філасофскіх навук, прафесар Я. Бабосаў, доктар філасофскіх навук, лектар аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КПБ І. Антановіч, доктар эканамічных навук, прафесар І. Прахарэнка, намеснік старшыні Дзяржплана БССР, кандыдат эканамічных навук Л. Мятліцкі, кандыдат філасофскіх навук С. Лапцёнак, кіраўнік лектарскай групы ЦК КПБ, кандыдат эканамічных навук С. Ходас.

27 красавіка адбылася тэарэтычная канферэнцыя на тэму: «XXV з'езд КПСС і XXVIII з'езд КПБ аб павышэнні ролі духоўнай культуры ў фарміраванні новага чалавека, яго складу жыцця».

З рэфератамі на канферэнцыі выступілі: Аляксей Мацкевіч, Леанід Дайнека, Анатоль Казловіч, Генрых Далідовіч, Леанід Левановіч.

Выступленні на тэарэтычнай канферэнцыі паказалі, што камуністы і беспартыйныя слухачы семінара яшчэ больш паглыбілі свае веды, узбагацілі сябе марксісцка-ленінскай навукай і паспяхова прымяняюць яе ў сваёй практычнай дзейнасці.

Сакратар партыйнага бюро Аляксей Кулакоўскі падвёў вынікі заключнай тэарэтычнай канферэнцыі, павіншаваў усіх прысутных з паспяховым завяршэннем навучальнага года ў сістэме палітычнай адукацыі.

НАВАТ для жыхароў нашай сталіцы, якіх, здаецца, не здзівіш ніякай навізнай, дом гэты незвычайны. Як гіганцкі асілак упіраецца ён у неба. Дваццаць паверхаў — гэта вышыня...

Дом бачыш здалёк, калі пад'язджаеш да аднаго з мікрараёнаў беларускай сталіцы — Усход-1. Будуюць яго будоўля. Кожны займаецца сваёй справай. Стаю пасяродзіне двара, гляджу.

— Што, цікавішся? — чую за спіной пытанне.

Паварочваюся, побач — маляды хлопец у будоўнічай спяцоўцы.

— Так, цікава, — адказваю.

— Відаць, упершыню на будоўлі? — зноў пытае хлопец.

Мяне чамусьці пакрыўдзіла яго здагадка, хоць на такой будоўлі я сапраўды ўпершыню.

— Хочаш — пакажу, — нечакана прапануе будоўнік.

— Капечне, — адказваю.

Знаёмімся. Мой добраахвотны гід — брыгадзір цесляроў, камсамалец Уладзімір Мятліцкі. Ён з гонарам гаворыць: «Наш дом». І такім домам сапраўды можна ганарыцца.

У ліфце, акрамя нас, жанчына, якая абслугоўвае гэты гмах, і некалькі рабочых — ім таксама трэба паднімацца на розныя паверхі дома. Ліфт хутка і бяспрумна ўзнімаецца ўверх. Гляджу праз крацістыя дзверы. Усё меншымі і меншымі робяцца дрэвы, людзі, машыны, што бягуць па вуліцы Каліноўскага.

На дваццаты паверх едем ужо ўдвух: рабочыя сьпілі раей.

— Дваццаты, прыехалі, — гаворыць жанчына.

Выходзім з ліфта.

— Што, хочаш тут паглядзець, альбо вышэй падымемся? — пытае Валодзя.

— А што, можа, тут не дваццаць паверхаў? — іранічна пытаюся.

— Для жыхароў — два-

цаць, а для нас, будоўнікоў — дваццаць тры, — адказвае малады брыгадзір.

— Як гэта?

— Валодзя смяецца з таго, што я нічога не магу ўявіць.

— Справа ў тым, — растлумачвае ён, — што жылых паверхаў тут сапраўды дваццаць, але звыш таго будуць яшчэ тры паверхі, у якіх

лю сваю работу? — перарваў маўчанне Валодзя. — Вось за гэтую прыгажосць, за тое, што ты сам можаш яе дасягнуць, сам зрабіць. Я ж на будоўлю адразу пасля школы прыйшоў, яшчэ ў 1969 годзе, але вось на такім доме ўпершыню працую. Незвычайны дом...

— Так, вышыня, — згаджаюся я.

— Справа тут не толькі ў вышыні, — гаворыць Валодзя, — але і ў тым, што само будоўніцтва гэтага дома выдася незвычайна. Раней пачыналі будаваць дамы будавалі мы з цэглы. Там проста кладка, сталарка і аддзелка. А тут мы робім дом з рухомай апалубкі. Разумееш, па ўсяму перыметру дома ўстаўляецца металічная апалубка, якая ўвесь час рухаецца на гідраўлічных дамкратках. Бетон закладваецца роўным слоем па перыметру дома, а ў гэты час гідраўліка паднявае апалубку і ўкладвае наступны слой. Так атрымліваецца бесперапыннае маналітнае бетанаванне.

Прыгадаліся словы намесніка міністра прамысловага будоўніцтва рэспублікі Б. С. Курлені, з якім давялося сустракацца. Браніслаў Сцяпанавіч тады сказаў: «Маналіт, які ўзняўся на «Усходзе-1» — гэта толькі першая ластаўка. У дзесяці гады намечана будоўніцтва дамоў з павышанай колькасцю паверхаў». А яшчэ я ўспомніў лічбы, якія называў намеснік міністра. Адно толькі Міністэрства прамысловага будоўніцтва за гады дзевяці гадоў пабудавала ў рэспубліцы дзесяць мільёнаў квадратных метраў жытля.

Я зноў паглядзеў наўкола. Унізе, накойкі бачыла вока, раскінуўся акіян новых беласнежных дамоў, стройных прыгожых вуліц, перспектываў, плошчаў. Мы плылі з Валодзем у гэтым акіяне, і я быў шчаслівы тым маленькім дотыкам да вялікага, якое раскінулася тут, на дваццаці першым паверсе.

Аляксандр РОСІН.

ДОМ — АСІЛАК

РЭПАРТАЖ
З ДВАЦЦАЦЬ ПЕРШАГА
ПАВЕРХА

размесцяцца розныя тэхнічныя службы.

— Дык што, можа, вышэй падымемся?

— Чаму ж не, — храбрыся я.

Па вузкай прыстаўной лесвіцы нараскаюся ўслед за брыгадзірам. У канцы лесвіцы бачыцца дэбнае святло і зусім блізкае белае воблака — дваццаць першы паверх.

Тут светла і ветрана.

«Мне зверху видно всё...»

— спявае Валодзя.

Падыходжу ўслед за ім да бар'ера, што агароджвае пляцоўку, і заміраю. Прыгажосць — аж дух займае! Сапраўды хочацца спяваць. Адчуваю жабе на капітанскім месціку акіянскага лайнера. Велізарны і велічны плыве ён паміж сасновых лясоў, што раскінуліся на ўсход ад яго, і белым горадам, які ляжыць на захадзе.

— Ведаеш, за што я люб-

НА БЛАКІТНЫМ ЭКРАНЕ

Прапануем аматарам літаратуры і мастацтва на наступным тыдні паглядзець перадачы, якія падрыхтавалі работнікі Цэнтральнага і Беларускага тэлебачання.

У панядзелак, 3 мая, вы ўбачыце па першай праграме. У 19.15 перадачу да Дзеі літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі «Дзяржаўны акадэмічны тэатр оперы і балета Украінскай ССР». У 19.55 «Мая справа». Тэлевізійны мастацкі фільм у каларыравым адлюстраванні 1-я серыя. Аўтар сцэнарыя — А. Мішарын. Рэжысёр — Л. Марагін. У ролях: В. Андрэеў, Г. Тараторскі, І. Уладзіміраў і іншыя. У 21.30 «Мая справа». Тэлевізійны мастацкі фільм. 2-я серыя.

У аўторак, 4 мая, па першай праграме вы зможаце паглядзець такія перадачы. У 16.00 «Старонка творчасці пісьменніка Ю. Вондарава». У 18.25 да VII рэспубліканскага з'езда Саюза пісьменнікаў БССР «Творчыя партрэты». Народны пісьменнік БССР К. Крапіва. У 19.40 «Доўгія вярсты вайны». Прэм'ера тэлевізійнага шматсерыйнага мастацкага фільма. 1-я серыя. Вытворчасць кінастудыі «Беларусьфільм». Аўтар сцэнарыя — В. Быкаў. Рэжысёр — А. Капаў. У ролях: В. Якаўлеў, Б. Руднёў, М. Федарпаў, А. Сербі, А. Удовін, С. Кручкова, В. Басавіч-Цітова і іншыя. У 21.30 канцэрт майстроў мастацтваў, прысвечаны Дню друку.

Па другой праграме. У 14.00 «Твая праца, твая вышыня». Праграма дакументальных фільмаў.

У сераду, 5 мая, вам пакажуць па другой праграме ў 19.00 «Ансамбль народнага таца БССР». Фільм-канцэрт.

У чацвер, 6 мая, глядаце па першай праграме. У 17.15 «Шла на зямлі вайна...» Літаратурна-музычная кампазіцыя па вершах беларускіх паэтаў. У 17.30 «Шматкаляровы экран». Аб перспектывах развіцця каларовага тэлебачання ў Беларусі. У 19.50 прэм'ера тэлевізійнага шматсерыйнага мастацкага фільма «Доўгія вярсты вайны». 2-я серыя. У 21.30 тэатральныя сустрэчы. Вядучыя — Б. Ахмадуліна, С. Міхалкоў, А. Міронаў. Перадача транслюецца з Цэнтральнага Дома літаратараў (каляровае тэлебачанне).

У пятніцу, 7 мая, раім паглядзець па першай праграме. У 19.10 канцэрт народнай артысткі РСФСР, лаўрэата Ленінскай прэміі А. Абразавай. У 19.55 прэм'ера тэлевізійнага шматсерыйнага мастацкага фільма «Доўгія вярсты вайны». 3-я серыя. У 21.30 кінапанарама (каляровае тэлебачанне).

У суботу, 8 мая, пакажуць перадачы па першай праграме. У 10.10 «Дарагія спадарожні мае...» Канцэрт на званках ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. У 12.05 «Ляшце, галубы!» Канцэрт ансамбля тацца

«Равеснік» Палаца культуры прафсаюзаў Беларусі. Трансляцыя на Маскву (каляровае тэлебачанне). У 17.35 рускія песні ў выкананні заслужанай артысткі РСФСР Л. Руславай (каляровае тэлебачанне). У 21.30 канцэрт дwoйчы Чырванаслаўна імя А. В. Алксандравіч ансамбля песні і таца Савецкай Арміі (каляровае тэлебачанне).

Па другой праграме. У 18.50 «Сцяг брыгады». Спектакль Беларускага тэлебачання наводзе аднайменнай паэмы А. Кулішова.

У нядзелю, 9 мая, прапануем па першай праграме. У 11.30 для школьнікаў. «Літаратурны тэатр». Р. Барадулін. «Балада Брэсцкай крэпасці» (каляровае тэлебачанне). У 13.00 «Гэта было нідзе, гэта было даўно...» Канцэрт. У 13.30 упершыню на тэлеэкране «У бой ідуць адны «старыя». Мастацкі фільм. У 15.15 музычная праграма для воінаў (каляровае тэлебачанне). У 18.15 «Пазіў у баі» (каляровае тэлебачанне). У 19.10 канцэрт класічнай музыкі. У 19.55 прэм'ера тэлевізійнага шматсерыйнага дакументальнага фільма «Салдацкія мемуары». Фільм першы. «Знішчальнікі тацца». У 21.30 прэм'ера фільма-канцэрта «Ваенныя саркавалы».

Па другой праграме. У 16.10 «Васіль Цёркін». Тэлевізійны спектакль наводзе аднайменнай паэмы А. Твардоўскага.

ПЯСНЯР ЖЫЦЦЕВАЙ ПРАЎДЫ

Сярод тых, хто стаў ля калыскі беларускай савецкай літаратуры, закладваў яе асновы, мы па праву называем імя таленавітага паэта і празаіка Змітрака Бядулі. Яго лепшыя нігі займаюць ганаровае месца ў радзе твораў заснавальнікаў нашай літаратуры — Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, Ц. Гартнага і іншых.

Большасць з іх, напісаных шмат гадоў таму назад, і сёння працягвае жыць паўнакроўным ідэйна-эстэтычным жыццём, таму што яны трывала звязаны з

лесам чалавеча-працаўніка, з лесам усяго народа.

— Талент гэтага вялікага пісьменніка быў у вышэйшай ступені самабытным і арыгінальным. — сказаў, адкрываючы вечар, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння З. Бядулі, намеснік старшыні праўлення Саюза пісьменнікаў БССР І. Г. Чыгрынаў. — Яго гуманістычныя традыцыі працягваюць жыць, яны і сёння робяць свой дабратворны ўплыў на развіццё нашай літаратуры.

У вечары, які адбыўся 27 кра-

савіка ў Мінску, удзельнічалі беларускія пісьменнікі — Гелі Сацыялістычнай Працы П. Броўка, К. Крапіва, М. Тани, народныя артысты СССР Р. Р. Шырма, вядомыя паэты і празаікі, прадстаўнікі грамадскасці горада, студэнты.

З дандамам аб творчасці З. Бядулі выступіў кандыдат філалагічных навук В. А. Каваленка. Успамінамі аб пісьменніку падзяліліся народны артыст СССР Л. Г. Рахленка, празаік А. І. Якімовіч, брат пісьменніка М. Я. Пляўніч і іншыя.

У канцэрте майстроў мастацтваў прагучалі ўрыўкі з твораў З. Бядулі, беларускія народныя мелодыі.

БЕЛТА.

ЦЯЖКА сабе ўявіць аблічча беларускай сталіцы без велічнага ансамбля Дома ўрада.

Гэтаму буйнейшаму грамадскаму будынку рэспублікі прысвечана кніга А. Воінава і С. Самбука, якая выйшла ў выдавецтве «Вышэйшая школа».

Аўтары ставілі перад сабой задачу даць кароткі нарыс стварэння выдатнага твора беларускага савецкага дойлідства, аналіз яго архітэктурнага вырашэння і ролі ў развіцці беларускай архітэктуры. Яны разглядаюць таксама месца і

А. А. Воінаў, С. Ф. Самбук
Дом урада Беларускай ССР, «Вышэйшая школа», Мінск, 1975.

НАРЫС ПРА ВЫДАТНЫ АНСАМБЛЬ

ролю Дома ўрада ў прасторавай арганізацыі цэнтра Мінска.

Калі ў 1929 годзе ЦВК і СНК БССР аб'явілі конкурс на праект Дома ўрада, Мінск не меў яшчэ генеральнага плана. Размяшчэнне ў гістарычна склаўшымся цэнтры горада новага велічнага комплексу некаторым уяўлялася неправамерным, нават немагчымым.

Трэба было мець сапраўды творчы далагляд майстра, каб беснамыслова вызначыць маштаб новага збудавання, яго месца

і ў забудове горада, становішча на галоўнай магістралі.

Адаючы сёння даніну павагі аўтару праекта і галоўнаму архітэктару Дома ўрада Іосіфу Рыгоравічу Лагбарду, мы асабліва адзначаем, што гэты выдатны твор архітэктуры ствараўся ў тыя гады, калі нашы дойлідзкія і мелі вопыту праектавання ансамбляў падобнага роду, толькі шукалі шляхі і заканамернасці стварэння грамадскіх збудаванняў новага тыпу. А. Воінаў і С. Самбук

падрабязна прасочваюць этапы зараджэння задумы, яе ўдасканалення, прыводзяць вялікую колькасць ілюстраваных матэрыялаў, новых архіўных дадзеных.

Паводле праектаў І. Р. Лагбарда ў даваенныя гады ў Мінску былі ўзведзены будынкі Дома афіцэраў, тэатра оперы і балета, Акадэміі навук. Разам з Домам урада гэтыя пабудовы ў многім вызначалі аблічча нашай сталіцы. Да вопыту іх стварэння і сёння звяртаюцца архітэктары, вырашаючы канкрэтыя пытанні далейшага развіцця горада, забудовы яго вуліц і плошчаў. Вось чаму правамернай з'яўляецца тая ўвага, якую аўтары удзялілі эстэтычным перакананням І. Р. Лагбарда, яго творчым пазі-

Аўтары шмат увагі ўдзяляюць рабоце выдатнага савецкага скульптара Мацея Генрыхавіча Манізера, гісторыі стварэння ім помніка Уладзіміру Ільічу Леніну для Дома ўрада ў Мінску. Мы даведваемся таксама пра працы М. Керзіна, З. Азгура, А. Бембеля, А. Глебава, А. Арлова, Г. Ізмайлава, якія ўдзельнічалі ў распрацоўцы інтэр'ераў будынка, стварылі для яго асобныя скульптурныя партрэты і кампазіцыі.

Адрасаваная спецыялістам, кніга цікавая і для шырокага кола чытачоў. Імкнучыся зрабіць сваю працу дасупнай, аўтары дапаўняюць прафесійна-нальныя звесткі падрабязнымі апісаннямі, разнастайна падабраным ілюстрацыйным матэрыялам. Пісань адначасова для прафесіяналаў і аматараў цяжка, але ў многім А. Воінава і С. Самбуку гэта удалося.

Нарыс «Дом урада Беларускай ССР» — першае даследаванне ў беларускім мастацтвазнаўстве, прысвечанае канкрэтнаму архітэктурнаму аб'екту, творчасці аднаго майстра. Трэба спадзявацца, што гэтае пачынанне будзе прадоўжана, што ўжо ў блэйшы час мы ўбачым на прылаўках магазінаў нарысы, даведнікі, брашуры, якія раскажваюць пра беларускую савецкую архітэктурную аналёгію яе поспехі і пошукі. Патрэба ў такіх выданнях вельмі вялікая.

М. МАРЦІНКОўСКІ.

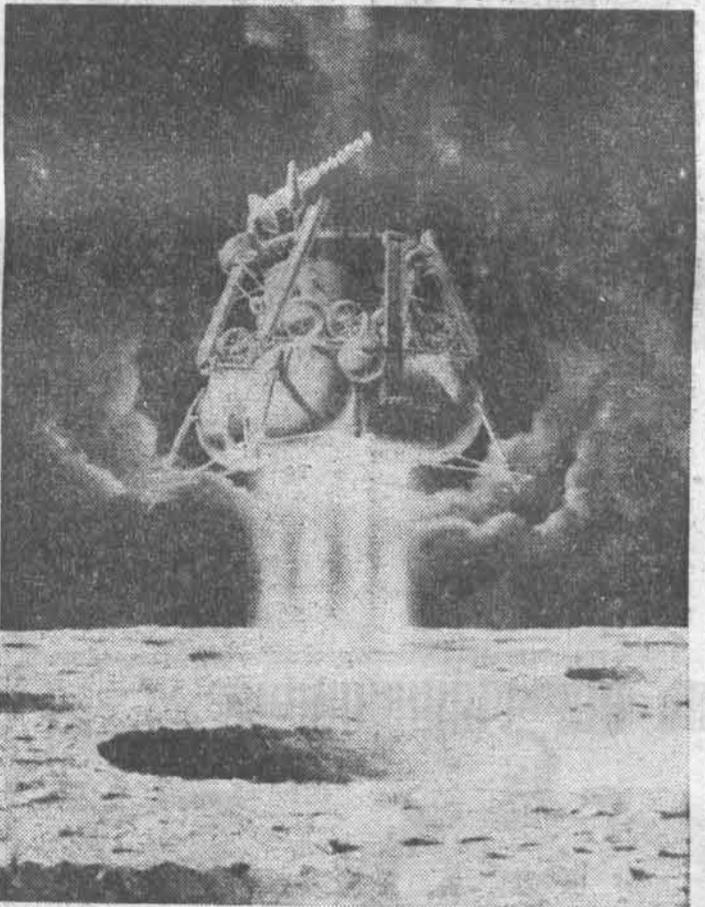
ПРАЙШЛО пятнаццаць гадоў з таго веснавага дня, калі чалавецтва пачало свой шлях у космас. Зорны палёт Юрыя Гагарына падарыў людзям веру ў перамогу над касмічнай прасторай, перамогу чалавечага розуму.

Сёння ж палёты ў Сусвет, штурм новага, нязведанага хвалююць розум і пачуцці людзей. Хвалююць фізікаў і лірыкаў. Хвалююць іны

на гэтай выстаўцы, — плён працы мастакоў у Доме творчасці «Сенек», куды былі запрошаны з Беларускай дзяржавы чалавек спецыяльна для работы над касмічнай тэмай. Аўтары сустрэліся з касманаўтамі, наведвалі касмічны цэнтр. Усё гэта дапамагло ў працы. У выніку з'явіліся творы, якія склаклі выстаўку «Мастак і космас». 60 палотнаў, частка з якіх дэманстравалася на

расказаў людзям пра космас фарбамі — двойчы Герой Савецкага Саюза лётчык-касманаўт СССР А. А. Ляонаў. Касмічныя пейзажы, напісаныя ім асабіста, а таксама ў сааўтарстве з мастаком А. К. Сакаловым фарміруюць дакументальны раздзел выстаўкі.

Мы захопляемся касмічнымі фарбамі палотнаў, іх «незямным» каларытам, фантастычнымі абрысамі на-

Двойчы Герой Савецкага Саюза лётчык-касманаўт А. А. Ляонаў. Пасадка лунахода.

лісце «Успамін пра зямлю». Яшчэ больш блізкай, яшчэ даражэйшай стала зямля, убачаная з вышні касмічных палётаў.

Нібы Імкнецца прасачыць зорны шлях чалавецтва Б. Забораў. Пра Ікараўскую мару, пра мужнасць моцных духам людзей, пра ахвяры, якія патрабуе шлях у космас, раскажваюць яго літаграфіі.

Своеасабліваю фантазію на тэму касмічных палётаў увасобіў у сваіх работах Ю. Зайцаў. Мноства сімвалаў і метафар — ад паветранага шара, ад палёту рускага селяніна ў «неба» да сучасных спадарожнікаў — складаюць яго пластычную мову.

Атмасфера загадкаваці, фантастычнасці пануе ў графічных лістах Г. Скрыпнічэнка. Тэлескоп, накіраваны ў акно, сімвалізуе пошукі чалавек у невядомы свет.

Век тэхнікі, тэхнічнай рэвалюцыі паэтызуе ў малонку Г. Паплаўскі. Яго работа «Радар» сама вызначаецца вьсокай дакладнасцю і тэхнікай выканання.

Зусім «зямныя», напоўненыя шчырасцю пачуцця, цёплыя, лісты маладой мастачкі Л. Зіневіч.

Зямнымі асацыяцыямі вылучаюцца і малюні Ул. Піменава.

Р. БАКУНОВІЧ.

МАСТАК І КОСМАС

мастакоў, якія імкнучыся «асвоіць» касмічную тэму выяўленчымі сродкамі, хочучы наблізіць да нас гэты казачны свет сілай свайго ўяўлення, фантазіі, майстэрства.

«Мастак і космас» — так называецца выстаўка работ беларускіх графікаў і жывапісцаў, якая адкрылася ў залах Саюза мастакоў БССР.

Усе творы, прадстаўленыя

ўсесаюзнай выстаўцы, паказаныя цяпер мінскаму гледачу.

У гэтых работах адлюстравана адвечная мара аб палётах, радасць за дасягненні навукі, гонар за мужнасць чалавек, роздум аб шляхах прагрэсу.

Усяго шэсцьдзесят, а колькі думак, асацыяцый, роздуму...

Самы першы чалавек, які

пашай планеты, канструкцыямі лунаходаў, якія здаюцца нейкімі іншапланетнымі істотамі. «Кратарны ланцужок», «У ілюмінатары — Зямля», «Лунаход сыходзіць на трапу» — работы, знаёмыя нам па тэлеперадачах, мы бачылі іх на старонках перыядычнага друку. Яны хвалююць як самы першы, самы сапраўдны дакумент, народжаны ў космасе.

Яшчэ адзін раздзел выстаўкі — графічны. Выпаходзікам лятаючых апаратаў, піянерам паветраных палётаў, лётчыкам-касманаўтам прысвечаны работы Г. Паплаўскага, Б. Заборава, Г. Скрыпнічэнка, Ю. Зайцава і іншых.

Мастакі не абмяжоўваюць сябе дакументальнай дакладнасцю, яны імкнучыся філасофскі асэнсаваць нашы веды, нашы ўяўленні аб космасе. Розум, пачуцці, маральна-этычныя праблемы, звязаныя з асваеннем космасу, сталі аб'ектамі даследавання іх графічных лістоў.

Амаль усе работы адзначаны высокай тэхнікай выканання, вызначаюцца складанай вобразнасцю.

Космас і зямля. Якое месца зойме наша планета ў тым нязведаным свеце, куды ўсім думкамі імкнецца чалавек?

Гэта хвалюе мастака У. Басалыгу, які сам дае адказ у

Г. Паплаўскі, Пётр Клімук.

НАРОДНЫ артыст ССРС, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР Фёдар Іванавіч Шмакаў надзвычай заняты ў гэтыя дні чалавек. Яго рабочы дзень, як кажуць, распісаны па хвілінах. У тэатры коласаўцы робяць агляд спектакляў, прызначаных для паказу на гастролях у Маскве, што наладжваюцца ў сувязі з 50-годдзем Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа. Ідуць рэпетыцыі. Уводзяцца новыя выканаўцы, удакладняюцца рэжысёрскія распрацоўкі, у ролях часам адрываюцца зусім новыя глыбіні. А Фёдар Шмакаў выступае ў чатырох спектаклях рэпертуару, што мярнуецца як творчая справаздача другога рэспубліканскага драматычнага калектыву перад патрабавальнай сталічнай грамадскасцю. Калі мы дамаўляліся з ім аб сустрэчы, ён яшчэ да ранішняй рэпетыцыі павінен быў наве-

даць школу і раскажаць старшакласнікам аб рабоце ХХV з'езда КПСС, дэлегатам якога ён быў ад Віцебскай абласной партыйнай арганізацыі. З гэтага і пачалася наша гутарка. Мы сядзелі ў пакоі Віцебскага абласнога аддзялення Беларускага тэатральнага аб'яднання. З вялікага партрэта глядзеў на нас засяроджаны Якуб Колас. За вонкамі зыла і пералівалася пад вясновым сонцам паўнаводная Дзвіна. Пад маст спяшаўся рабочы бункіст. На берэзе, недзе на гарызонце, дыміў заводскі коміні. І Фёдар Шмакаў у гэтай натуральнай «дэкарацыі» выглядаў вельмі дзелавым.

— Шчыра кажучы, я і дагэтуль адчуваю ў сабе тое хваляванне, — пачаў Фёдар Іванавіч, не чакаючы маіх пытанняў, — з якім ехаў у Маскву. Гэта быў надзвычайны маршрут, бо выпраўляўся я ў сталіцу не ў гасці, не на гастролі, не на творчую сустрэчу з калегамі, а на форум камуністаў краіны. Наша арганізацыя аказала мне вельмі высокае давер'е. Мне даручалася ўдзельнічаць у абмеркаванні адказнейшых праграмных дакументаў, у распрацоўцы планаў, наводзе якіх будзе жыць народ і дзейнічаць партыя...

Так, вядома, была і разгубленасць: ці маю я права быць сярод перадавых рабочых і канструктараў, военачальнікаў і касманаўтаў, працаўнікоў сельскай гаспадаркі і настаўнікаў. Я — акцёр. Выступаю на сцэне... І ад гэтага роздзума раптам узнікала ўзбуренасць у тым, што наша справа — важная, патрэбная народу і дзяржаве, што партыя таму і лічыць неабходным мець сярод дэлегатаў з'езда прадстаўнікоў творчай інтэлігенцыі, што праблемам выхавання чалавека новага грамадства надаецца вялікае значэнне.

Зразумела, у такія моманты жыцця любы з нас перабірае ў памяці зробленае ім. Я таксама патрабавальна і строга «перагледзеў» свой творчы багаж, яшчэ і яшчэ раз спытаў сябе, ці ўсё зроблена мной як належыць. І адчуў яшчэ адну эмацыянальную плынь, якая ўлівалася ў роздум напярэдадні з'езда. Я — частка калектыву. Мне выпала прымаць і несці далей эстафету творчасці ад

Брэжнеў, я нібы ўвачавідкі ўбачыў панараму нашых стваральных спраў, ад якой робіцца так хораша на душы! Мы здзяйсняем заветы Леніна, мы ідзем па арыенцірах Леніна, ленінскім курсам. Я адчуваю плячо свайго сучасніка. Я гутарыў шчыра з тымі, хто дае краіне хлеб і варыць сталь, штурмуе космас і абергае рубяжы дзяржавы. У кожнага — свая прафесіянальная сфера. Ад кожнага час вымагае высокай кваліфікацыі і дасведчанасці. І хочацца нізка пакланіцца жанчыне-механізатару або машыністу горнага камбайна. З хваляваннем гутарыў з праслаўленым маршалам і з вучоным, што мае сусветна вядомае імя. І недзе ў сэрцы адчуваеш пульс зноў нібы панова адкрытай табой думкі: якая ж сіла мы ўсе разам! Якая гэта вялікая моц — аднасць савецкіх людзей!

Мастаку вельмі патрэбны і карысныя такія ўражанні і такі роздум. Цяпер набывае асаблівае

млываючы зносіны з партнёрам. Па майстэрству акцёра ім можна ставіць, як кажуць, «прахадны бал». Але я ўзяў слова, каб выказаць ім такую прэтэнзію: дзеяча чаго мы ставім і іграем менавіта гэты твор? Няўжо толькі для таго, каб паказаць, што і гэта здолсем сыграць? Адкуль на сцэне замест школьнікаў-старшакласнікаў з'явіліся «маладыя старыя»? Чаму гэтыя персанажы не ўмеюць радавацца звычайным радасцям жыцця, свай маладосці і свайму заўтра, а надакучліва «рыпяць» і скардзяцца? Удзельнікі спектакля не адразу падзялілі маю думку і згадзіліся з маім уражаннем. Калі пачалася спрэчка, гаворка скіравалася на рэйкі грамадзянскай акцёра, то прагучалі словы аб перакананасці і аб ідэйна-маральным напам'яненні мастака... У мяне з'явілася спадзяванне, што спектакль пасля такога абмеркавання можа набыць патрэбныя абрысы.

Я не адзін раз заўважаў па-

непахісны. Я мару акурат аб такім рэжысёры — аб камісары ў творчым працэсе...

Вы ж і самі ведаеце прыклады, калі выдатная п'еса раптам не мае поспеху нават у выкананні добрых артыстаў, а пасрэдная, бывае, гучыць публіцыстычна захапляюча для сучаснікаў. Гэта залежыць ад рэжысёрскіх акцэнтаў. Камісарскія якасці павінны быць у пастапоўшчыка для таго, каб ён мог пераканаць нават самага зацятага выканаўцу-індывідуаліста ў правільнасці свайго задуму і яе мэтазгоднасці з пункту гледжання чарговых задач у ідэйна-выхаваўчым працэсе савецкіх людзей. Тады ён не заблуквае ў гушчар фармальнага штукарства і нарачытага арыгіналічання і не дасць выканаўцам права прымітуна тлумачыць сур'ёзныя жыццёвыя з'явы, адлюстраваныя ў п'есе.

Натуральна, што цяпер я зярну праблему рэпертуару. Не хочацца паўтараць банальную ісіну: драматургія, маўляў, адстае ад усіх астатніх жапраў літаратуры. І ўсё ж добрых, сапраўды змястоўных і свежых па мастацкіх якасцях драм і камедый магло б быць у нас значна больш. І жаправае багачце варта пашыраць. Што часцей за ўсё кідаецца ў вочы, калі знаёмішся з п'есамі, якія паступаюць у нашу літаратурную частку? Пабудзе драматург канфлікт, у ходзе якога выяўляецца, што такі і такі персанаж «адмоўны», — і давай па ім страляць з буйнакаліберных гармат. Присуд — адразу галоўныя пяцінацыяў! Ну, і тэатры на слядах драматурга ўсяляк «выкрываюць» злачыніцу, хаця для асуджэння такога зла можна скарыстаць і сатырычны смех, і лірычны роздум, і публіцыстычнае слова...

Нам трэба добра падумаць аб перспектывных планах тэатра ў галіне рэпертуару.

У святле пастаўленых ХХV з'ездам задач у ідэйна-эстаэтычным выхаванні працоўных і ролі мастацтва ў гэтым адчуваеш пільную неабходнасць мацаваць садружнасць з літаратурай. Без яе сцэна жыць не можа. Карэні ў жыццё пускаяе п'еса, а тэатр дае зеляніну, шуміць лістотай, дорыць жывыя кветкі і плады... Сокі ж чэрпае праз карэні! Наш абавязак паглыбляцца ў нетры народнага жыцця, адчуваць яго далегляды і пласты ва ўсім багаці і разнастайнасці праблем, спраў, канфліктаў.

Запаветнае жаданне — выступіць у ролях нашых сучаснікаў, паказаць іх веліч і характа, імзт і прагу новага ў камуністычным руху наперад.

Слухаючы Фёдара Іванавіча, адчуваеш непасрэднасць яго роздзума. Гэта — справаздача і праграма дзейнасці артыста, Мастака, які па-новаму глядзіць на справу свайго жыцця, на сваё прызначэнне і свой абавязак перад народам. Помню, калі мы яго віншавалі з прысваеннем яму ганаровага звання народнага артыста ССРС, ён ціха, з усмешкай, якая хавала унутраную трывогу, прамовіў: «Апраўдаваць трэба...» Гэтым ён выне і сёння. Штодзённа.

Б. БУР'ЯН,
спец. карэспандэнт
«Літаратуры і мастацтва».

Фёдар ШМАКАЎ:

«ЯСНАЯ МЭТА НАДАЕ МАСТАКУ АКРЫЛЕНАСЦЬ»

выдатных майстроў беларускай прафесіянальнай сцэны. Я іграю ролі ў ансамблі старэйшых таварышаў, свайх ровеснікаў, малодшых калег. Мне нельга думаць толькі пра свай асабісты артыстычны поспех і задавальненне тым, што рэжысура і гледачы ўхваляюць зробленае мной. А спектакль? Ён дасягнуў мэты? Узрушыў? Прымуся ад хвалявання задуміцца аб жыццёвых пытаннях тых, хто сёння сядзеў у партэры і на балконах? Узбагаціў чалавека? Вядома, ансамбль — сума індывідуальнасцей. Тут асабліва важна, што падкрэслівальна: «сума» або «індывідуальнасць». Я перакананы, што мастацтва выконвае сваю выхаваўчую місію эфектыўна тады, калі яно прасякнута пацудам калектывнай адказнасці.

Тэарэтычна і практычна я ведаю гэтую ісіну даўно. Кажу пра яе з такой настойлівасцю, бо навава і арганічна спасцігаў гэта ў дні работы з'езда. Слухаючы справаздачны даклад, з якім выступаў Леанід Ільч

значэнне паняцце грамадзянскасці мастацтва.

Зноў звярнуся да асабістых уражанняў. На з'ездзе я сустраўся з папулярнымі артыстамі сучаснасці Кірылам Лаўровым і Міхаілам Ульяным. Толькі пабачыў іх — і адразу перад табой узнікаюць пэўныя абліччы іх персанажаў на сцэне і на экране. Гэта правільна. Гэта не толькі мае ўражанне. Ды толькі раней за думку пра герояў гэтых артыстаў у вас з'яўляецца адчуванне акрэсленай ідэялай пазіцыі мастака. Вы ведаеце, што іясцун яны са сцэны і з экрана. Такія артысты не ілюструюць пэўны тэзіс, не задавальняюцца знешнім падабенствам да таго або іншага гістарычнага дзеяча, не абмяжоўваюцца па-рамесніцку выдатным выкананнем ролі. Майстры такога маштабу і такога ўзроўню сталасці на-партыйнаму страсна ўмешваюцца ў жыццё: яны або па-мастацку заманоўваюць, або, наадварот, разбураюць нашы ўяўленні і даюць сваю трактоўку вобраза... Таму ніколі К. Лаўроў не паўтарыць таго ж В. Качалава ці М. Царова, а М. Ульянаў па-свойму прачытае «Фронт» А. Карнейчука і раскрывае характасто вершаў А. Твардоўскага...

Прафесіяналізм — неабходная якасць сучаснага артыста тэатра і кіно. Без яго няма чаго і на сцэну паступаць. Толькі гледачы не задаволяць самае адмысловае выкананне ролі, калі ў ёй не выявіцца ідэйна-маральная пазіцыя акцёра.

Магу спаслацца на адзін прыклад. Нядаўна мастацкі савет нашага тэатра прымаў маладзёжны спектакль, пастаўлены наводзе аднаго празаічнага твора. Усё як быццам бы і на месцы. Занятая ў спектаклі людзі ўмеюць выразна гаварыць, рухацца, падтры-

ступную акалічнасць. Па тым, што я ўспрымаю ад акцёра на сцэне, можна здагадацца, з якім душэўным зарадам ён працаваў над роляй. На якасці акцёрскай ігры адбіваецца настрой і навал яго роздзума аб жыцці ў часе рэпетыцыі.

Рэжысура?.. Што ж, трэба пагадзіцца, што ад яе цяпер вельмі многае залежыць самым непасрэдным чынам. Чаму я ўздыхнуў і сказаў «што ж»? Ды таму, што сам я — акцёр. І перакананы ў тым, што акцёр выступае галоўным рэалізатарам аўтарскай задумы і рэжысёрскай трактоўкі п'есы. Але ўсё больш і больш правую даюць рэжысуры. І гэта слушна, бо кампаненты сцэнічнага відовішча складаныя і патрабуюць, каб імі кіравала «адна рука». Шкада, што пакуль яшчэ сустракаем мы пастаноўчыкаў спектакляў, якім даражэй за ўсё так звацца «самавыяўленне». Звышвынаходлівая планіроўка сцэны, мудрагелістыя мізансцэны, дзіўныя акцэнтны ў тэксце, устаўныя інтэрмеды, перакананасць дзей і карцін, — усё гэта, на маю думку, часам адводзіць рэжысёра ад галоўнага. Ён пачынае абьякава ставіцца да Астроўскага або Горкага, п'еса яму служыць толькі прычынай для сцвярджэння арыгінальнай інтэрпрэтацыі самога паняцця «сучаснасць».

Мне прыемна працаваць з рэжысёрам, у якім я адчуваю рысы камісара сцэнічнага твора і калектыву выканаўцаў. Гэта — не перабольшанне. Ідэйна-маральнае кіраўніцтва, якое грунтуецца на трывалых грамадзянскіх пазіцыях, больш прыносіць плён тэатру (і, галоўнае, у выніку — гледачу карысці!), чым вытанчаныя пастаповачныя эфекты, якія пабылі значэнне самамэты. Я тут

У новым цудоўным Палацы культуры ордэна Леніна калгаса «Рассвет» імя К. П. Арлоўскага Кіраўскага раёна працуе шмат самадзейных калектываў, розных гурткоў. На гэтым здымку вы бачыце заняткі юных танцораў.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА. (БЕЛТА).

«ШАСТАКОВІЧ І ЧАС»

Пад такой назвай у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. В. Луначарскага праходзіла XXIII студэнцкая канферэнцыя, прысвечаная памяці выдатнага кампазітара сучаснасці. На ёй прысутнічалі студэнты вышэйшых навучальных устаноў Масквы, Астрахані, Харкава, Петравадска, Адэсы, Казані, Рыгі, Алма-Аты. Праграма канферэнцыі была вельмі насычанай. З дэкладам высту-

піла 25 гасцей і 17 мінскіх студэнтаў. У работах былі асветлены тэмы не толькі музычна-аналітычнага, але і агульнаэстаэтычнага плана. Характэрна, што прамоўцаў цікавілі як некаторыя асаблівасці стылю, так і працэсуальныя заканамернасці кампазітарскай творчасці, узвясасуязі традыцый і нава-тарства.

Найбольш індывідуальнымі па стылю даследавання былі

работы дыпломнікаў Адэскай і Маскоўскай кансерваторыі А. Карэцкай («Аб суадносных слова і музыкі ў цыкле Шастаковіча «Шэсць вершаў Марыны Цвятаевай») і А. Лысянкова («Шастаковіч і Дастаеўскі»). Заслужылі адабрэнне слухачоў і выступленні беларускіх студэнтаў Н. Мінкоўскай, В. Густавай, Ж. Пагэнт, І. Мінкінай.

У час работы канферэнцыі гасці наведвалі музей Вялікай Айчыннай вайны, азнаёміліся з выдатнымі мясцінамі горада. **Б. АГРАНОЎСКАЯ, А. ШАРСТНЕВА.**

БАДАЙ, не толькі спэ-ну тэатра, а і кожнага (або прынамсі, амаль кожнага) артыста можна лічыць люстрам, у якім па-мастацку адбіваецца той або іншы чалавечы тып, характар. І з роляў акцёра можна вылучыць пэўныя постаці, што складаюць акрэсленую індывідуальнасць і нават, умоўна кажучы, «тэму» мастацкага даследавання гэтым акцёрам. Не абавязкова яго асабістае «я» зліваецца і атосамліваецца з «я» гэтага тыпу, а ўнутранае жыццё артыста адпавядае той «тэме», аб якой толькі што было сказана. Прыкладаў тут мноства. Сважам, калі Г. Глебаў часцей за ўсё іграў даволі «грэшных» людзей, розных Туляг і Гарошка, то гэта зусім не азначае, быццам, аддаючы сцэнічным персанажам свой тэмперамент, ён падзяляў іх светапогляд або меў тыя ж «страсці». А вось Б. Платонаў, хоць і меў у рэпертуары Зёлкіна і Быкоўскага, часцей за ўсё імкнуўся ў сваім асабістым «я» знайсці штосьці адпаведна патрэбнае для ўвасаблення такіх персанажаў, як Рамза, Канстанцін Заслонаў, Фёдар Пратасаў.

Збіраючыся раскажаць пра акцёрскую індывідуальнасць Лідзіі Шынько, я перабраў у памяці яе ролі на сцэне тэатра пад кіраўніцтвам У. Галубка, дзе яна працавала ў трыццатыя гады, і ў Акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы. Звярнуў увагу на тое, што пераважаюць у гэтым даволі доўгім спісе персанажы, якіх звычайна называюць «адмоўнымі». Мірнуць самі: у самых папулярных творах, што атрымалі ў купалаўцаў мастацкую дасканалае сцэнічнае вырашэнне і выконваліся ансамблем выдатных артыстаў. У горкаўскіх «Апошніх» і ў намерды «Выбачайце, калі ласка!» А. Макавіна Л. Шынько — гэта Надзея Каламіцкая і Антаніна Каліберавая!

У першай з гэтых жанчын не характар, а злітак пошласці і нахабства, какетства і рацыянальна абдуманых гарэзлівых крокаў прыгожай дачкі важнага паліцэйскага чыну. Яна смеецца, а сумленныя людзі ў доме трывожна прыслухоўваюцца: з каго і чаму Надзея смеецца? Бо ў яе смеху — пагроза. І пачвары — бацька, брат Аляксандр, муж прыглядаюцца, бо ведаюць: яна можа завязаць адносіны з

такімі высокімі чыноўнікамі ў горадзе, што лепш, магчыма, і «падхікнуць» ёй ужо загадзя... Каламіцкая-паліцэйская любоўца Надзея, бо яна эфектная ў іх разуменні, гэтка прыгожая драпежніца. Бывае, і разумная. Па-свойму, праўда, але і дасціпная. Бо пільна сочыць за тым, як развіваюцца падзеі ў доме, каб чаго не страціць тут...

А жонка Каліберавы, наадварот, дурніца. Яна штосьці там чытае, нахапалася нейкіх слоў, што можна «прыстойнай» кампаніяй. І трэба было

паслухаць, як Л. Шынько, іграючы ролю Каліберавы з такім партнёрам, як П. Малчанаў, страляла гэтымі слоўцамі, а Калібераву моршчыўся ад іх, як ад зубнога болю! Жанчына глядзела на яго з недаўменнем: маўляў, ты ж сам, бывае ляпнеш нешта такое ж «запазычанае» з чарговай брашуры на навукова-папулярны тэмы, а мне — што, забаронена? Вочы круглыя, вусны «банцікам», сама пухлякая: увасабленне наўнасці. Махне рукой Калібераву, даруе. Што ж, адзін ад аднаго не вельмі далёка пайшлі, правінцыялы... Мабыць, гэта акурат і было па-акцёрску самым яскравым ў вобразе, створаным Л. Шынько, — валунчы правінцыялізм, калі хочаце, нават прынцыповы (калі толькі так можна сказаць) правінцыялізм. «Мы та-

кія і не хочам быць іншымі, шануеце нас такімі, бо мы — не плушкі, народжаныя для палёту, а зямныя істоты», — так прыблізна выглядала жыццёвая пазіцыя Антаніны Цімафееўны Каліберавы. Жанчыны з ветлівай усмешкай на вуснах, гатовай хоць вось зараз накрыць абрус на стол і пачаставаць кожнага гасця, каб той ведаў, на што здатныя яны, Каліберавы, якія яны гасцінныя і шчырыя. Праўда, да гасця яна спачатку пільна прыгледзі-

тых людзей да ідэалу камуністычнага грамадства. Хрысціна Падэра ў Л. Шынько дыпламатычнае. Яна — дэмагог. Карыстаецца сваёй жаночай абаяльнасцю, спасылаецца на неабходнасць быць «гнуцкімі» палітыкамі ва ўмовах перабудовы грамадства, просіць дараваць ёй хвілінную слабасць. Між тым, калі не трэба насіць маску, у асяроддзі ідэйных саюзнікаў, перад намі прадстае жорстка і апантаны вораг працоўнага чалавека, прэтэндэнт на вярхоў-

атральнай расійскай правінцыі. І калі гераіня Л. Шынько здагвалася пра кампраміс Негінай і яго прычыны, яе Смельская на сцэне раптам нібы абуджалася, з сумам і прыхаваным адчаем вымаўляла свае бадзёрыя словы, стрымліваючы сябе, каб не заплакаць. Аказваецца, яе Смельскую «абышлі», яна пралічылася і... якія ж яны абедзве. Негіна і яна сама, няшчасныя! Але гэта — на адно імгненне, бо навокал багатыя «паклоннікі» і не ўсё яшчэ згублена гэтай «смелай» актрысай Смельскай...

Лідзія Петроўна Шынько з плеяды першых прафесійных артыстаў беларускай савецкай сцэны. Яе настаўнікамі былі мхатаўцы С. Пяцывата, В. Смышляў, Б. Афонія, В. Громаў, А. Гейрат, М. Успенскі. Яе аднакашніцамі па студыі, з якой пасля сфарміраваўся БДТ-11 (цяпер Дзяржаўны драматычны тэатр імя Якуба Коласа), былі П. Малчанаў і А. Ільінінскі, А. Радзюлоўская і Ц. Саргейчык, К. Саннікаў і М. Бялінская, М. Міцкевіч і Р. Капэльнікава. Мабыць, гэта і надало таленавітай актрысе тыповыя для нацыянальнага артыстычнага мастацтва якасці: праўдзівасць, арганічнае адчуванне жанравых асаблівасцей ролі і п'есы, імкненне да псіхалагічнага апраўдання нават самых гратэскных сітуацый. Адметны мастакоўскі тэмперамент Л. Шынько ў гэтым рэчышчы адкрыў для нашага тэатра такія вобразы, як Раіса («Калія тэрасы» М. Грамыкі), Лідзія Званцова («Майстры часу» І. Качаргі), Паліна, Карыніна і Смельская ў п'есах А. Астроўскага, Надзея Каламіцкая («Апошнія» М. Горькага), персанажы ў творах К. Крапівы, А. Макавіна, К. Губарэвіча, Я. Рамановіча... Сёння спіс роляў у гэтым рэпертуарным пераліку папаўняецца: на гэтым тыдні адбылася прэм'ера на акадэмічнай сцэне і сярод ветэранаў купалаўскай трупы названа і імя заслужанай артысткі БССР Лідзіі Шынько, яна выконвае адну з галоўных роляў. Да яе прыглядаюцца маладыя артысты, бо ёсць што запазчыць, ёсць чаму навучыцца ў такога майстра.

Іван ЛІСНЕУСКІ.

З ПЛЕЯДЫ ПЕРШЫХ

ца: ці будзе з яго якая карысць, а пасля ўжо прадэманструе сваю «адкрытую натуру».

Цікава, што звычайна Л. Шынько іграе адмоўныя персанажы свайго рэпертуару так, што яны нізка-контрастуюць з вобразамі станоўчых гераіняў спектакля. Асабліва маляўнічыя і выразныя такія дуэты бывалі ў актрысы з Грынай Ждановіч. Сважам, у драме М. Віргы «Змова асуджаных» ідзе напружаны паўдзёны паміж аднавай камуністкай Ганнай Ліхта і сацыял-здрадніцай Хрысцінай Падэра. Да пэўнага часу абедзве яны ўваходзяць у склад часовага ўраду толькі што вызваленай ад акупантаў рэспублікі. Гераіня І. Ждановіч выступала строгай і засяроджанай жанчынай, якая ведае, што перад простымі людзьмі трэба быць гранічна шчырымі палітыкамі, каб весці

ную ўладу ў краіне, нават маўляў, для якога камуністы самыя лютыя ворагі. Сцэны Ганны Ліхта і Хрысціны Падэра ў спектаклі купалаўцаў былі прасякнуты сапраўдным драматызмам, бо сутыкаліся і характары, і светапогляды. Сутыкаліся ў пераломны момант гісторыі. І Л. Шынько паказвала, як палітыкі тыпу Хрысціны Падэра ставяць на карту ўсё і не перад якой нагроздай не спыняюцца, каб толькі сцвердзіць свой прымац. Ды толькі яны — асуджаныя, іх чалавечы крах азначае і крах палітычны.

Калі І. Ждановіч іграла ролю Негінай («Таленты і паклоннікі» А. Астроўскага), то Л. Шынько выступала Смельскай. І зноў — нібы перад намі два люстры, у якія глядзіцца то жаночае высакародства і нават летуценнасць, то самаўпэўненасць і здрада. Так, было ў гэтай Смельскай штосьці істотнае ад яе прозвішча — актрыса паказвала «смелую» жанчыну ў асяроддзі талентаў і паклоннікаў старой тэ-

ТВОРЧЫ калектыву Беларускай дзяржаўнай філармоніі прыемна ўзрадаваны паведамленнем аб творчай перамозе артыстаў эстрады Людмілы і Аляксандра Яфрэмавых: ім прысуджана III прэмія Усесаюзнага конкурсу балетмайстраў і артыстаў балета. Улічваючы, што першая прэмія наогул не прысуджалася, можна сказаць, што гэта сап-

СЛУХАЮЧЫ ЗВАНЫ ХАТЫНІ...

раўдны поспех. Хто ж яны, маладыя лаўрэаты? Пасля заканчэння Беларускага дзяржаўнага харэаграфічнага вучылі-

шча Людміла і Аляксандр працавалі салістамі балета на сцэне Вялікага тэатра БССР. Жаданне набыць большую творчую самастойнасць прывяло іх у філарманічны калектыв.

У сваіх першых эксперыментальных пошуках Яфрэмавы выкарыстоўвалі фанэграму з гучаннем голасу і аркестра. У іх танцах ёсць элементы пантамімы. Усе папярэднія работы яны разглядалі як шлях да ажыццяўлення даўняй творчай задумы — харэаграфічнага раскрыцця тэмы Хатыні, трагедыі і велічы яе ахвяр. Адчулі, што песня І. Лучанка на тэкст Р. Пятрэнікі ў выкананні ансамбля «Песняры» нібы спецыяльна для іх і створана.

Першааснова харэаграфічнага малюнка ўзята ў пластычнай ідэі мемарыяла «Хатынь». Хістанне комінаў і абрысы постаці селяніна Камінскага надаюць нумару канкрэтна-выяўленчы аспект. Як выканаўцы Яфрэмавы шчодра карыстаюцца, акрамя пластычных прыёмаў, складанымі балетнымі падтрымкамі і робяць іх на высокім прафес-

сіянальным узроўні. Глыбокае эмацыянальнае, адухоўленае выкананне агульнага малюнка танца ў гэтым дуэце з'яўляецца арганічнай рысай нумара.

Праз трагедыю дваіх паказваецца глыбіня трагедыі Хатыні. Наступае момант, калі, здаецца, згасаюць маральныя і фізічныя сілы, але ад самой маці-зямлі чэрпаецца сіла і воля да перамогі... Званы пасылаюць пратэст, боль і гнеў, сцвярджаючы мужнасць савецкіх людзей.

Добра, што танец не ілюструе вядомую песню, а мае сваё драматычнае развіццё. Гэта асаблівасць спрыяе больш глыбокаму кантакту паміж сцэнай і глядзельнай залай.

Старшыня журы Усесаюзнага конкурсу прафесар Пётр Андрэевіч Гусеў, калі віншаваў артыстаў, перадаў філармоніі, што яна можа ганарыцца такімі выканаўцамі.

...І яшчэ адзін знак прызнання. Адночы на Віцебшчыне падшы канцэрта да Яфрэмавых падышоў былы партызан і шчыра падзякаваў за тое, што моладзь у сваім мастацтве ўвасобіла такі хвалюючы эпізод з векапомных дзён змагання за Радзіму.

М. ШЫШКІН, заслужаны артыст БССР.

ГОСЦІ МІНСКА

Імя Эдзіты П'ехі не патрабуе рэкамендацыі. Таму задоўга да пачатку яе гастролей аматары папулярнага мастацтва эстрадных спеваў набылі білеты на канцэртны ансамбль «Дружба», з якім заўсёды выступае гасця Мінска. Гастролі будучы праходзіць і ў святы Першага мая, да якога артысты з Ленінграда падрыхтавалі рэпертуарныя навінкі.

Фота І. ГАРВАЦЭВІЧА.

Людміла і Аляксандр Яфрэмавы.

Фота Ул. КРУКА.

У ЛІТАРАТАРАЎ — НАВАСЕЛЛЕ

НЕКАЛЬКІ гадоў назад было вырашана ў Мінску па вуліцы Фрунзе будаваць Дом літаратара. Праект яго ўлічваў самыя найноўшыя дасягненні архітэктуры. Цяпер будаўніцтва хутка закончыцца. Ужо вядуцца аддзелчыныя работы, каб у першыя дні мая, напярэдадні чарговага, VII з'езда пісьменнікаў рэспублікі, здаць яго ў эксплуатацыю.

Таму, дарогі чытач, пакуль што не будзем гаварыць пра Дом літаратара як пра архітэктурнае збудаванне (пра гэта яшчэ будзе нагода расказаць), а лепей

пазнаёмімся з тымі, хто сваёй натхнёнай працай робіць усё дзеля таго, каб хутчэй тут прайсалася творчае натхненне і неспакой.

Цяпер работа тут не спыняецца ні днём, ні ноччу, будаўнікі працуюць у тры змены. Пад'язджаюць машыны з неабходнымі будаўнічымі матэрыяламі, абліцоўваюцца сцены, кладзецца падлога. І як звычайна, раніш збіраюцца інжынеры, спецыялісты розных служб, каб абмеркаваць план работы на чарговы дзень. Такія планёркі таксама праходзяць у спрэчках, таму што тут сваё гарэнае, рабочае.

Шмат клопатаў у брыгадзіра трыкоўшчыкаў Рыгора Фрыдмана. Ён — спецыяліст вопытны, на будоўлі ўжо працуе сорак гадоў. Даводзілася розныя работы выконваць, а ў апошнія гады — найбольш важныя і адказныя. Брыгада праводзіць унутраную аддзелку ўнікальных збудаванняў.

Семнаццаць чалавек пад кіраўніцтвам Р. Фрыдмана, і ўсе яны — высокакваліфікаваныя спецыялісты. У тым, што брыгада дзённыя заданні выконвае на 130 — 140 працэнтаў, ёсць заслуга і яго, брыгадзіра. Усе члены брыгады прайшлі падрыхтоўку непасрэдна пад кіраўніцтвам Р. Фрыдмана.

На многіх аб'ектах працаваў са сваёй брыгадай і Уладзімір Радзін. Але сярод іх ёсць адзін, што застаецца ў памяці назаўсёды. Свяшчэнная, палітая крывёю легендарная зямля Брэстчыны. Тут ім, гранітчыкам-мармуршчыкам, даручылі праводзіць абліцоўку мемарыяла «Брэсткая крэпасць-герой». Дзесяткі, сотні квадратных метраў граніту і мармуру ўклалі яны, каб назаўсёды, навечна гэты велічны помнік напамінаў людзям пра мужнасць тых, хто не скарыўся ворагу.

«Працаваць толькі якасна, працаваць з найвышэйшай аддачай», — такі дэвіз Ул. Радзіна і яго сяброў.

С. Хаміцкі — трубаўкладчык.

Фота Ул. КРУКА.

Менавіта сяброў, бо брыгада даўно жыве адной дружнай сям'ёй, разам дзеляцца радасці, а няўдача аднаго непакоіць усіх.

Дом літаратараў — можна смела сказаць — будзе гмахам, напоўненым да краёў святлом. Пальцеца яго са шматлікіх свяцільнікаў, умацаваных у сценах і ў столі. У праекце прадугледжана ўсё, каб людзі тут не сталіліся, адчувалі сабе ўтульна.

Мантаж, падключэнне і выпрабаванне электрасістэмы вядзе брыгада электрыкаў. Добрую памяць аб сабе яна пакінула ў кінатэатрах «Кастрычнік», «Вільнюс», інстытуце культуры. «З асаблівым натхненнем хлопцы працуюць тут, — гаворыць брыгадзір Мітрафан Мякінік, — усе мы любім літаратуру, з зада-

вальненнем чытаем творы беларускіх пісьменнікаў. Так што не падвядзем!»

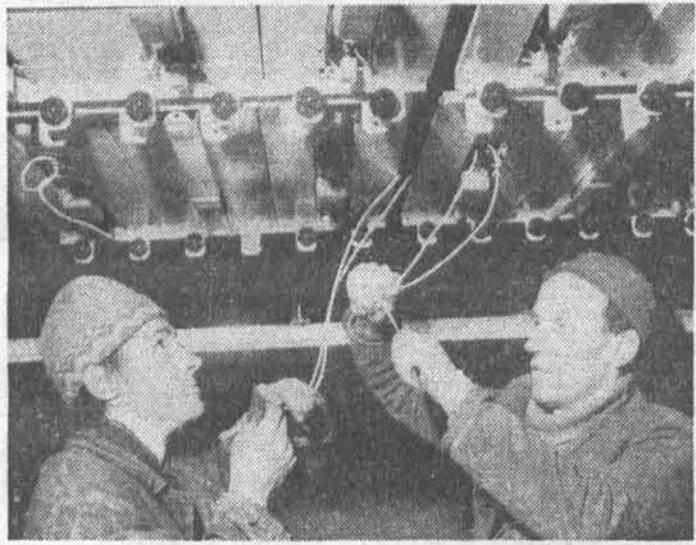
Ён ахвотна называе прозвішчы Анатоля Багука, Станіслава Станкевіча, Анатоля Гулака... Потым, як бы спыхаўшыся, раптоўна дадае: «Ды ўсё добра працуюць!».

Штодзённа перавыконвае зменныя заданні і брыгада трубаўкладчыкаў, якую ўзначальвае Сяргей Хаміцкі.

...Усе работы па ўзвядзенню Дома літаратараў выконвае ўпраўленне № 26 трэста № 4 (начальнік упраўлення Эдуард Адамавіч Зароўскі, галоўны інжынер Адам Адамавіч Мацкевіч).

Пройдуць лічаныя дні, і будынак гэты будзе заселены. Тут назаўсёды прайшадца натхненне і творчы неспакой.

А. БЕРАЗОЎСКІ.

«Галоўнае — уважлівасць», — гаворыць М. Мякінік (справа) А. Гулану.

НА ПРАЦЯГУ некалькіх тыдняў усё зямляцтва замежных студэнтаў, што навучаюцца ў БДУ імя У. І. Леніна, старанна рыхтаваліся да інтэрнацыянальнага фестывалю мастацкай творчасці.

Свята творчай моладзі ва ўніверсітэце пачалося з выстаўкі выяўленчага мастацтва, якую адкрыла старшыня клуба інтэрнацыянальнай дружбы, студэнтка гістарычнага факультэта Р. Петрыкава. Госці пазнаёміліся з работамі, якія падрыхтавалі студэнты з Балгарыі і В'етнама, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі і Кубы, Чэхаславакіі і Індыі... Самую вялікую аўдыторыю сабралі работы самадзейных мастакоў — студэнтаў фізічнага факультэта Фам Нью Ань і Буй Дзіня з Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам. Нью Ань — мастак са стажам. Яе работы не раз экспанаваліся на гарадскіх выстаўках самадзейных мастакоў, і яна носіць ганаровае званне лаўрэата агляду, які праводзіўся Мінскім аблас-

ДЭВІЗ — ДРУЖБА

ным Домам мастацкай самадзейнасці.

На ўніверсітэцкай выстаўцы Нью Ань была прадстаўлена пераважна новымі работамі. Гэта карціна «Заход на Радзіме», якую яна напісала ў час апошніх канікул, калі пасля доўгай разлукі наведвала родныя мясціны.

Шэраг работ Ань прысвяціла сваім сяброўкам па вучобе. Яны так і называюцца: «Балгарка», «В'етнамка», «Немка».

Калі Ань ужо мае пастаянную прапіску на выстаўках самадзейных мастакоў горада, то яе зямляк Буй Дзінь фактычна выступіў упершыню. Але адразу скажам, што дэбют яго аказаўся ўдалым.

На выстаўцы экспанавалася больш чым дзесяць работ. Адны з іх Буй прысвяціў гораду

студэнцкага юнацтва — гораду-герою Мінску («Саіслам. Зімовая вада», «Пачатак восені ў Батанічным садзе»), другія — мясцінам, дзе ён адпачываў («Куток пансіяната «Буравеснік» у Сочы», «г. Туапсе», «Набярэжная г. Сочы вечарам»), трэція — сваім сябрам («Студэнтка Вагнер Ул з ГДР», «Ян Малавец з Чэхаславакіі», «Нго Ань Туэт з ДРВ», «Інжынер Ларыса Меліноўская») і, вядома, — сваёй Радзіме («Фантазія на тэмы в'етнамскага пейзажу», «Юнацтва»). Усе яго работы выклікалі вялікую цікавасць у наведвальнікаў выстаўкі.

Студэнты многіх краін падрыхтавалі фотастэндзі, якія расказалі аб жыцці народаў на розных мерыдыянах. Прыцягнула ўвагу наведвальнікаў і экспазіцыя палітычнага плаката, пад-

рыхтаваная студэнтамі з ГДР і Чэхаславакіі.

У гэты ж вечар замежныя навучэнцы далі вялікі канцэрт, у якім прынялі ўдзел звыш ста юнакоў і дзяўчат з многіх краін Еўропы, Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі.

Пасляхова прадэманстравалі сваё майстэрства інтэрнацыянальны хор падрыхтоўчага факультэта і вакальная група навучэнцаў з Чэхаславакіі, танцавальны ансамбль в'етнамскіх студэнтаў і вакальная група пасланцоў Манголіі. На фестываль выступілі ансамбль у склад якога ўваходзіць прадстаўнікі шасці краін трох кантынентаў: Манголіі, Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам, Індыі, Астравой Зялёнага Мыса, Эквадора і Панамы.

У выкананні самадзейных артыстаў прагучалі лепшыя творы савецкіх і замежных аўтараў, мелодыі розных народаў свету. Студэнты з Манголіі праспявалі рускую народную песню «Мяцеліца», студэнты з Ірландыі, Індыі і Нігерыі выканалі «Калінку», пасланцы краін Азіі і Афрыкі паказалі танец «Казачок».

Агляды мастацкай творчасці

у замежных навучэнцаў у бліжэйшы час адбудуцца ў політэхнічным і медыцынскім інстытутах, архітэктурна-будаўнічым тэхнікуме і тэхнічным вучылішчы № 31.

Іх пераможцы прымуць удзел у заключным туры гарадскога фестывалю мастацкай творчасці замежных навучэнцаў, які праводзіцца Мінскім абласным Саветам прафсаюзаў і гарсаветам па справах замежных навучэнцаў. Пераможцаў чакаюць дыпломы і прызы. Калектывы, заняўшы прызавыя месцы, выступяць на сценах многіх палацаў і дамоў культуры, на фабрыках і заводах Мінска, зробіць выезды ў калгасы і саўгасы, раённыя цэнтры вобласці і рэспублікі, што будзе садзейнічаць азнаямленню савецкіх людзей з мастацтвам многіх народаў свету, умацаванню дружбы паміж савецкімі людзьмі і моладдзю замежных краін.

А. ЮЗЭФОВІЧ,

аднасны сакратар Мінскага гарадскога савета па справах замежных навучэнцаў.

Больш як 25 тысяч тамоў налічваецца ў фондах Навамышскай бібліятэкі Баранавіцкага раёна. На здымку (злева направа): прантыкантка Зол Ліпа і бібліятэкар Алена Гуцко за разборам новай літаратуры. Фота Г. АЛЫМБАВА.

ДОБРЫЯ ВЕСТКИ

Прафсаюзная бібліятэка іллуба станцыі Асіповічы — адна з лепшых на Беларускай чыгуначцы. Яе паслугамі карыстаецца 1269 чытачоў. Бібліятэка мае 24 перасоўні, якія ўзначальваюць актыўныя прапагандысты літаратуры І. Берзіна, Н. Міхадзюк, Л. Баталюк, Г. Азарэвіч, М. Шведава і іншыя.

Р. СЫРКІН.

Пры Гомельскім Палацы культуры чыгуначнікаў імя У. І. Леніна адкрыўся гарадскі клуб інігалубаў.

Першае пасяджэнне яго было прысвечана сустрэчы з літаратарамі Гомельшчыны. Аб творчасці М. Дзіліяні, М. Кусянкова, М. Лужыцка і іншых паведмаў сакратар Гомельскага абласнога аддзялення СП БССР Л. Гаўрылін. Свае творы прачыталі маладыя паэты У.

Дзюба, У. Шварц, Ю. Саковіч, І. Палішчук, М. ВАСІЛЕВІЧКІ.

У сярэдняй школе № 33 г. Віцебска паспяхова працуе хор хлопчыкаў. Яго канцэрты карыстаюцца няменным поспехам у слухачоў. У чэрвені юныя спевакі прымуць удзел ва Усесаюзным свяце песні ў горадзе Тарту.

С. РОДЗІН.

Вялікай папулярнасцю ў калгасе імя Дзяржынскага Маладзечанскага раёна карыстаецца ансамбль народных інструментаў. У ім удзельнічаюць браты Уладзімір і Аляксандр Бандарый, браты Уладзімір і Іван Лешчынін, пенсіонер Сяргей Чаеўскі, маляр Віктар Бурачонок.

У. МАНГІНОВІЧ.

СВЕТЛАЕ СВЯТА БРАЦТВА

Ёсць цудоўны звычай у савецкіх людзей: шчодро дзяліцца паміж сабой усім, што створана іх светлым і дапытлівым розумам, працавітымі рукамі ў галіне эканомікі і навукі, культуры і мастацтва. Такі ўзаемаўзабагацальны абмен цэментуецца камуністычнай ідэалогіяй, усім укладам нашага ладу жыцця, непарушнымі вузламі брацкай непарушнай дружбы савецкіх народаў.

Як вялікае і радаснае свята, прайшлі летам мінулага года на зямлі Савецкай Украіны Дні літаратуры і мастацтва Беларускай ССР. Незабывальныя сустрэчы паўпрадаў беларускага мастацтва з працоўнымі брацкай рэспублікі, з творчай інтэлігенцыяй і моладдзю сядзейнічалі далейшаму ўзаемаўзабагацэнню культуры нашых народаў, інтэрнацыянальнаму выхаванню працоўных, сталі яркай дэманстрацыяй адзінства і згуртаванасці народаў сацыялістычнай Айчыны.

З 24 мая па 2 чэрвеня наша рэспубліка будзе прымаць пасланцоў сястры-Украіны —

удзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі. Перад гледачамі і слухачамі ў тэатральных і канцэртных залах, у кінатэатрах, у палацах і дамах культуры прадпрыемстваў, калгасаў і саўгасаў, у актывных залах навучальных устаноў выступяць праслаўленыя прафесіянальныя і самадзейныя калектывы, майстры сцэны, вядомыя ўсёй краіне спевакі і музыканты, пісьменнікі і кампазітары, мастакі і кінематаграфісты брацкай рэспублікі. Сярод іх — Дзяржаўны заслужаны сімфанічны аркестр УССР, Дзяржаўны заслужаны акадэмічны Украінскі народны хор імя Г. Вяроўкі, Дзяржаўны заслужаны акадэмічны ансамбль танца УССР, Дзяржаўная ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга заслужаная капэла бандурыстаў УССР, эстрадны спектакль «Хвалойцеся, калі ласка!» пры ўдзеле народных артыстаў УССР Ю. Цімашэнка і Я. Барзіна, вакальна-інстру-

ментальны ансамбль «Чэрвона рута» Чарнавіцкай абласной філармоніі пры ўдзеле заслужанай артысткі УССР, лаўрэата міжнародных конкурсаў С. Ратару, заслужаны самадзейны ансамбль танца УССР «Ятрань» Палаца культуры імя Калініна Кіраваградскага завода трактарных гідраагрэгатаў, заслужаны самадзейны ансамбль танца УССР «Дніпро» Палаца культуры Днепрадзяржынскага металургічнага завода імя Ф. Э. Дзяржынскага, самадзейны народны вакальна-інструментальны ансамбль «Чайка» Палаца культуры Жданаўскага металургічнага завода імя Ільіча і многія іншыя калектывы, якія заваявалі любоў і ўдзячнасць народа.

Сваё выдатнае майстэрства прадэманструюць перад працоўнымі рэспублікі народныя артысты ССР Д. М. Гнацюк, Я. С. Мірашнічэнка, Д. І. Петрыненка, А. Б. Салаўяненка, Л. С. Тарабарынаў, многія май-

стры Украінскай сцэны.

У рамках Дзён літаратуры і мастацтва — кінафестываль лепшых мастацкіх і дакументальных фільмаў кінастудый Украінскай ССР, выстаўка твораў выяўленчага, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, літаратурныя і музычныя вечары. У гарадах і вёсках рэспублікі адбудзецца больш чым 150 канцэртаў, каля 100 творчых сустрэч у калектывах працоўных.

Маршруты творчых калектываў і выканаўцаў пройдуць па ўсіх гарадах і раёнах рэспублікі.

На пасяджэнні рэспубліканскага аргкамітэта па правядзенню Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі дэталёва разгледжаны план правядзення дзён, планы ўдзелу ў іх дэлегацый творчых саюзаў Украінскай ССР і Украінскага тэатральнага таварыства, пытанні арганізацыі

шэфства над удзельнікамі дзён калектываў прадпрыемстваў і навучальных устаноў. Абмеркаваны план правядзення дня гарадоў-герояў Кіева і Мінска.

Асабліва сэнс, высокую патрыятычную прыўзнятасць Дням літаратуры і мастацтва Украінскай ССР на зямлі Савецкай Беларусі надае тое, што яны пройдуць у год XXV з'езда КПСС, калі народы нашай шматнацыянальнай Радзімы ў абстаноўцы велізарнага палітычнага і працоўнага ўздыму пачалі практычную рэалізацыю яго гістарычных рашэнняў.

Беларусь рыхтуецца ўрачыста, сардэчна, па-брацку сустраць пасланцоў брацкай Украіны, Дні літаратуры і мастацтва якой, бяспрэчна, стануць выдатнай падзеяй у грамадска-палітычным і культурным жыцці працоўных дзяржаў рэспублік. Яны будуць садзейнічаць далейшаму развіццю і ўзаемаўзабагацэнню шматнацыянальнай сацыялістычнай культуры, умацаванню непарушнай брацкай дружбы савецкіх народаў.

БЕЛТА.

«К» АЛІ мае вершы зараз сулае нашаму вялікаму часу, калі яны ўносяць сваю дозу ў крэпасць дружбы народаў, — дазвольце мне радавацца разам з вамі гэтай дружбе вялікай радасцю паэта. Гэтыя словы выдатнага песняра зямлі беларускай можна прачытаць у адной з залаў літаратурнага музея Янкі Купалы. Зала так і называецца «Купалава кілія». Тут сабраны сцігі выданняў паэта на розных мовах народаў Савецкага Саюза, замежных краін.

Многія кнігі прысланы ў музей чытачамі, улюбёным у Купалаву паэзію, з розных кут-

Купалы. У яго паэзіі я чую голас маёй Радзімы, дыхаю роднай Беларусі, якое сагрывала мяне і далёка ад нашай зямлі ў касмічнай прасторы.

Раздзел «Купалава кілія» — невялікая частка новай экспазіцыі, якая гэтымі днямі адкрываецца ў музеі Янкі Купалы. Падкрэслім адразу — гэта не проста змена дакументаў і экспанатаў, а прышчыпова новая экспазіцыя, новая па форме і па зместу. Вялікае жыццё вялікага паэта паўстае перад вядвальнікам ва ўсіх яго праўдзіннях, знамянальных і важных падзеях, ва ўзаемазвязі з часам, у які жыве і твораў паэзія.

таграфія паэта, апраунатага ў форму прадатрадыка.

Свяжы жонкі Купалы, якія жывуць цяпер у Польшчы, падарылі музею альбом з аўтаграфамі вядомых дзеячаў культуры, літаратуры і мастацтва. Сярод іх — аўтаграф купалаўскага верша «А ты, сіраціна, жыві».

Такіх знаходак, зробленых у музеях і архівах Масквы, Ленінграда, Вільнюса, Кіева, Смаленска, Казані і іншых гарадоў — шмат і, безумоўна, яны будуць з вялікай цікавасцю сустраці і купалаведы, і проста аматары яго паэзіі.

Новая экспазіцыя адметная ў, так сказаць, чыста мемары-

зья, з дазволу цяперашніх гаспадароў кватэры, прывезлі адтуль аконную раму, якая стала мяркуючы на некаторых дэталях, яшчэ пры Купалу. Мада таго, удалося знайсці ўзор шпалераў, якімі быў абклеены ў той час пакой. Па гэтым узору былі заказаны шпалеры таго ж колеру і малюнку.

Узноўлены ўпершыню і давялены кабінет Купалы. Па фатаграфіях, якія захаваліся, удалося ўзнавіць да дробязей інтэр'еру кабінета, пачынаючы ад шпалераў, канчаючы пісьмовым сталом, на якім стаіць чарнільны прыбор з маніграмай паэта.

У кароткім газетным рэпарта-

жэ, з дазволу цяперашніх гаспадароў кватэры, прывезлі адтуль аконную раму, якая стала мяркуючы на некаторых дэталях, яшчэ пры Купалу. Мада таго, удалося знайсці ўзор шпалераў, якімі быў абклеены ў той час пакой. Па гэтым узору былі заказаны шпалеры таго ж колеру і малюнку.

Думаю, наведвальнік ацніць і густ, і майстэрства, з якімі аформлены інтэр'еры кожнай залы. Няма тут ніводнага куточка, які б не прыцягнуў увагу, не прымусіў спыніцца, засяроджана ўгледзецца. Злачэння, ну што такое рамка, у якую ўстаўлены партрэт. Не спыняючыся з вывадамі. Усе фатаздымкі Купалы і яго паплетніцкаму перыяду адобраны рамкамі таго часу. І адразу пачынаеш адчуваць, якую важкасць надае гэта здымку, як гэтая, здаецца, дробязная дэталі прымусіла пранікнуцца атмасферай таго часу.

У залах шмат рознай мэблі, адпаведнай розным перыядам жыцця Купалы. Гэта нават не рэстаўрацыя — проста імітацыя, але зробленая з вялікім веданнем прадмета, тонкім густам.

Значную дапамогу ў стварэнні новай экспазіцыі аказалі многія мастакі рэспублікі. У адной з залаў вісіць вялікае палатно народнага мастака БССР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі ССР М. Савіцкага. На ім адлюстравана сустрэча Янкі Купалы з Брусавым, Цёткай, Ядвігіным Ш., Чырлінісам, Гіра і іншымі дзеячамі літаратуры і мастацтва, з якімі паэт падтрымліваў цесныя сувязі.

Наведвальнікі ўбачаць тут і маляўнічае пано Л. Асенкага, прысвечанае рэвалюцыйнаму мінуламу Беларусі, гпафічную работу В. Шаранговіча пад назвай «А хто там ідзе?» і інш.

Застаецца дадаць яшчэ, што вырашэнне экспазіцыі ажыццяўлялі мастакі Мінскага мастацка-вытворчага камбіната на чале з Э. Агуновічам. З вялікай творчай аддачай працавалі М. Баслаў, Ул. Кандральскі, А. Наліваеў і іншыя. У афармленні інтэр'ераў прыняў дзейны ўдзел і вядучы канструктар аб'яднання «Мінскпраект-мэбля» Я. Гах.

Каля двух мільянаў чалавек наведалі Купалаў дом за гады яго існавання. Не зарастае сядзім сцэнка. Гаўць і ідуць людзі, каб яшчэ раз пачуць светлае купалаўскае слова, пазнаёміцца з жыццём вялікага песняра зямлі беларускай.

М. ЗАМСКІ.

НОВАЕ Ё КУПАЛАВАМ ДОМЕ

коў краіны. Вось томік выбранных твораў паэта, выданы ў вогненным сорах трэцім. Чытаем на супервокладцы: «Гэтая кніга набыта мною ў самага цяжкага дні блакады Ленінграда ў 1943 годзе. Яна была са мной да заканчэння Айчынай вайны. Яе чыталі не толькі беларусы, але і рускія, украінцы, армяне, якія захапляліся нашым вялікім песняром». І подпіс: дацэнт ваенна-медыцынскай акадэміі імя С. М. Кірава палкоўнік С. Шніленя. А побач стаіць кніга вершаў Янкі Купалы, якую летае даслаў музею дзяціх-касманаўт ССР, двойчы Герой Савецкага Саюза П. Клімук. Даслаў з такім падпісам: «З асаблівай чытаю вершы Янкі

— Пра Купалаў напісаны дзесяткі і дзесяткі кніг, — гаворыць дырэктар музея Аляксей Бажко. — Даследчыкі, здавалася, дасканалы вывучылі кожны крок паэта, кожную старонку яго біяграфіі. І, тым не менш, нашаму калектыву, які рыхтаваў новую экспазіцыю, удалося адшукаць шмат не вядомых дагэтуль дакументаў, звязаных з жыццём і творчасцю паэта.

Прынамсі, у Смаленскім дзяржаўным архіве былі выяўлены цікавыя дакументы часоў грамадзянскай вайны, якія сведчаць пра ўдзел Купалы ў рабоце аднаго з прадатрадаў, які дзейнічаў на Смаленшчыне і Куршчыне. Знойдзена і фа-

яльным плане. Стваральнікі яе прарабілі вялікую работу, каб аднавіць атмасферу і чыста бытавыя дэталі, якія спадарожнічалі Купалаў у розныя гады яго жыцця. Зала, прысвечаная дзяціхству паэта, пераносіць нас у беларускую вёску канца дзевятнацатага стагоддзя. Тут і сялянскія прылады працы, і вопратка, і музычныя інструменты, у прыватнасці, старадаўнія цымбалы, ігру на якіх любіў слухаць Купала.

А вось куток пецярбургскай кватэры літаратурнага дзеяча Эпімаха-Шыпілы, у якога на пачатку дзевятнацатага гадоў пасяліўся паэт. Цікавая дэталі Пакой, у якім жыве Іван Дамінікавіч, захавана да сённяшніх дзён. Супрацоўнікі му-

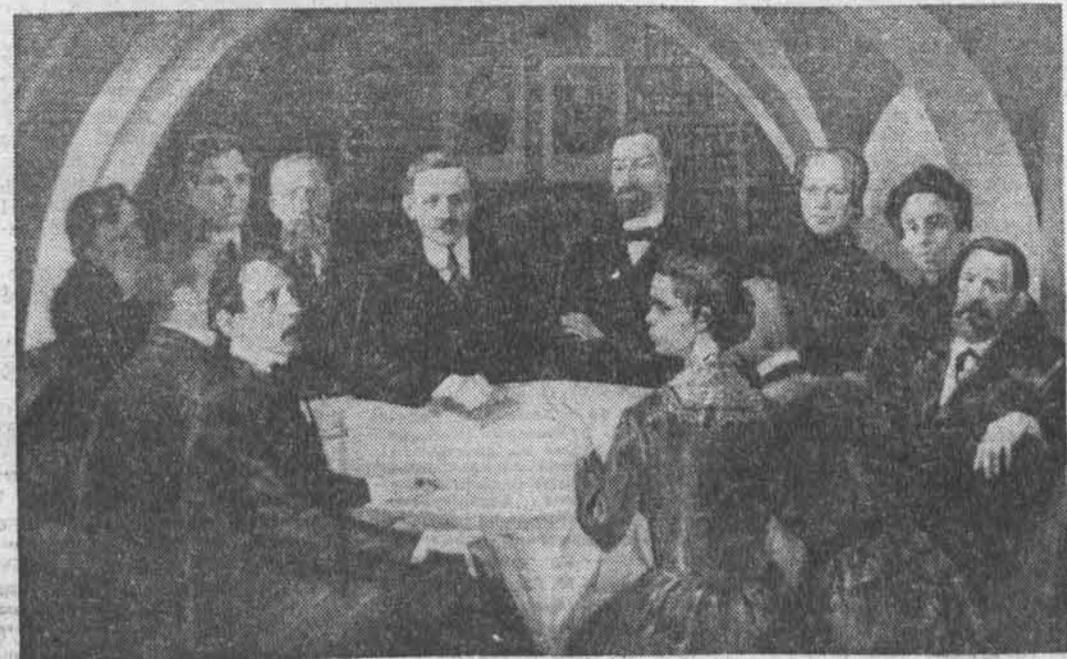
тажы немагчыма падрабязна расказаць пра ўсю экспазіцыю, якая складаецца з соцен і соцен дакументаў, фатаздымкаў, карцін і іншых экспанатаў, размешчаных у дванаццаці залах і вестыбулі. Дарэчы, ўпершыню вестыбуль музея нясе, так сказаць, пэўную сэнсавую нагрузку. Ён бы з'яўляецца прэлюдыяй да азнамлення з жыццём і творчасцю паэта. Тут — партреты дзеячаў літаратуры, у якіх вучыўся Купала, любоў і павагу да якіх пранёс праз усё жыццё. Гэта А. Пушкін, А. Міцкевіч, Т. Шаўчэнка, Э. Цётка і іншыя.

Залы, прысвечаныя віленскаму, пецярбургскаму перыядам жыцця Купалы, Купалаў-песняру новай сацыялістычнай явы... Яго пісьмы, фатаздымкі, рэчы, якімі карыстаўся.

Купалава слова, Купалава паэзія... Яна патхнула на подзвіг у гады Вялікай Айчынай вайны, заклікала народ да зброі, да суровай і жорсткай барацьбы з фашысцкімі варвараў, усяляла веру ў нашу пераможную перамогу. Славу ты верш паэта «Беларускім партызанам» — нібы эпіграф да экспазіцыі залы, прысвечанай неўміручаму подзвігу савецкіх людзей у імя перамогі над фашызмам. Выступленні Купалы на антыфашысцкіх мітынггах, паралельна яго артыкулы.

Купала стаў ля вытокаў беларускай савецкай літаратуры. На яго творах вырастае цэлая плеяда выдатных пісьменнікаў. Многія з іх праз усё жыццё пранеслі ўдзячнасць песняру за яго парад, цёплае патхваючае слова, паўдзённы клопат. Адна з залаў прысвечана пісьменнікам-лаўрэатам прэміі імя Янкі Купалы, сённяшнім здабыткам беларускіх літаратараў.

Наш расказ быў бы далёка

Карціна народнага мастака БССР М. Савіцкага расказвае пра сустрэчу Янкі Купалы з яго сябрамі — дзеячамі літаратуры.

ЧАС, НЯУМОЛЬНЫ І НЕПАЎТОРНЫ наш час, падвёў ужо рысу пад тым, што было, пад тым, што прайшло, пад тым, што ўжо нікому на зямлі не ўдавалася і, відаць, не ўдасца ніколі вярнуць назад. Падвёў рысу пад тым, што мы завём Дзень учарашні.

Час, няумольны і непаўторны наш час, адлічыў шмат дзён з таго, чаго яшчэ ніколі не было ні ў кога з нас, з таго, што чакае кожнага з нас наперадзе, з таго, што кожны з нас пасобку і ўсе мы разам завём Дзень заўтрашні, наша новая будучыня.

зноў і зноў усведамляем, што ўсе нашы дасягненні ёсць вынік самаадданай працы ўсіх нас, вынік сапраўды ўсенароднага сацыялістычнага слаборніцтва, шматграннай арганізатарскай дзейнасці Камуністычнай партыі Савецкага Саюза на мабільна-аперацыйна-аэра-мобілізацыі савецкага народа на паспяховае вырашэнне задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

У тым, нашым Дні учарашнім, былі не толькі нашы працоўныя дасягненні, працоўныя поспехі, якімі ганарыцца і кожны з нас, і ўвесь свет. Былі даты, што ўвай-

паднольнага райкома партыі — ён быў на некалькі соцень кронаў ад кургана, — штабоў брыгады і кожнага з атрадаў. З варшыні кургана выносіцца ў неба гранітная страла. Па перыметры яе ідзе просты надпіс: «Яны мужна змагаліся за сваю Радзіму і перамаглі!».

Гэтыя прыгожыя пясчаныя пагоркі між блакітных азёр былі паўночнымі варотамі ў партызанскі край — славу тую — Ушацка-Ленельскую зону. Больш чым два гады за гэтымі варотамі — у тыле і: ворта! — на дзесяткі кіламетраў ляжала вольная зямля: над будынка-

стаяць у маўклівай павазе і шчырым роздуме. Прыходзіць тыя, што жывуць зараз, і потым будуць прыходзіць тыя, каму суджана жыць пасля нас і ўслаўляць шчырым словам жыццё і памяць тых, хто ляжыць пад плітамі брацкіх магіл і абеліскаў, каго спавязіў агонь вайны і хто не менш за нас хацеў жыць і гадаваць дзяцей, вырошчваць хлеб і будаваць самалёты, пісаць кнігі і ўзводзіць новыя гарады...

Кожны з нас, прымаючы сэрцам усе палажэнні і вывады са Справаздачнага даклада Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. І. Брэжнева, Асноўных напрамкаў развіцця народнай гаспадаркі краіны, вызначае асноўны кірунак і свайго асабістага працоўнага шляху, увогуле ўсяго свайго жыцця на гэтыя пяць будучых гадоў. Вызначае хлебароб Віцебска і шахцёр Салігорска, будаўнік Мінска і экскаватаршчык Наваполацка, вядомы сталічны вучоны і малодны супрацоўнік навуковай установы Магілёва, пэдагог у Мінску і працавік у Гродна... Галоўнае не ў тым, чым заняты кожны з нас. Галоўнае ў тым, як будзе зроблена тое, што ты робіш. Галоўнае ў тым, як вызначыш ты сам свой асноўны напрамак працы, і як мы папрацуем усе разам, які будзе наш агульны лён, наша агульная гадасць, агульныя дасягненні і дасягненні. Галоўнае таму, што кожны з нас у нашым Дні сённяшнім яшчэ выразнай усведамляе глыбінную сувязь таго, што стаіць за вызначэннем «май» і «наша». Гэтая сувязь непарушная, яна ўзвешана ўзбагачае кожнага з нас штодня, у ёй і мэта, і сэнс нашага Дня учарашняга, і нашага Сёння, і наш Дзень заўтрашні.

Асноўны напрамак...

Гэтыя кароткія два словы гучаць сёння ўрачыста і напружана. Гучаць гэтак жа, прынамсі, як трыццаць гадоў назад, на полі цяжкіх бітваў, гучала вызначэнне, у якім закладвалася ўся стратэгія будучай перамогі — напрамак галоўнага ўдару. Нарадзіўшыся ў сэрцах мудрэйшых і дальнабачных, гэтая стратэгічная задума потым уваходзіла ў акопы, авалодвала салдацкімі сэрцамі, і людзі ішлі наперад, узнімаючы сваімі рукамі барвовы сцяг Перамогі.

Для салдата на полі бою няма анічога больш пачэснага і даражэйшага за гэты сцяг!

На полі працоўнага змагання ў нашым Дні сённяшнім, які ў нашым Дні заўтрашнім, мы выраза бачым асноўны напрамак нашае працы, нашага агульнага руху наперад.

Пракладзены гэты напрамак дальнабачна і мудра.

Усё на дабро працоўнага чалавека! Усё ў імя дабрабыту працоўнага чалавека!

Вось ён, асноўны напрамак руху роднай Савецкай краіны і ў Дні сённяшнім, і ў Дні заўтрашнім. Мы бачым і верым глыбока, усім сэрцам, што вядзе гэты напрамак і да асабістага шчасця кожнага з нас.

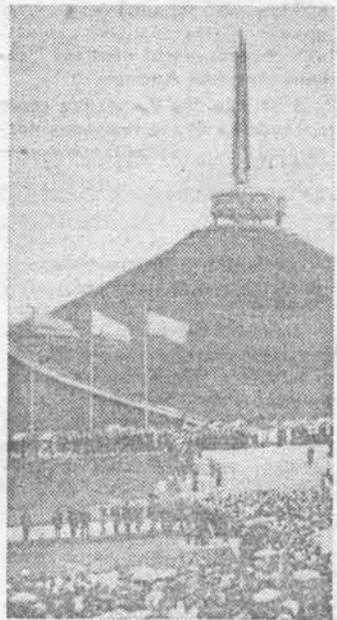
І дужа ж хораша таму на сэрцы! І дужа ж радасна адчуваць, што ў гэты агульны Асноўны напрамак народных спраў слаўна кладзецца і ас-

ноўны напрамак тваіх асабістых планаў, намаганняў і задум. Кладзецца на шырокае і сонечнае поле сумеснай працы, над яким штодня лунаць чырвоным сцягам нашых мірных працоўных перамог!

Сонечнае поле сумеснай працы...

Ёсць у гэтым вызначэнні адметная рыса калектыўнай сацыялістычнай працы ўвогуле. Яна прыносіць чалавеку, які заняты ёю, не толькі матэрыяльныя здабыткі, але і ўзбагачае чалавека духоўна, інакш свец яго пачуццяў.

Зусім надаўна на Мінскім станкабудаўнічым заводзе імя С. М. Кірава я сустраўся са сваім старым знамым — Яфімам Міхайлавічам Кракавым, інжынерам, вэтэранам прадпрыемства.

Мы зноў, як і шмат разоў дагэтуль, хадзілі з цаха ў цэх, гутарылі аб заводскіх справах, і Яфім Міхайлавіч расказваў мне аб цікавай пазецы ў горад Тальяці, з якой вярнуўся. У зборачным, дзе стаялі амаль гатовыя да адпраўкі ў розныя краіны новыя станкі, ён нагадваючы рукою бакавіну станка, сказаў:

— Вось гэтыя працоўныя і ў Тальяці. І выдатна працоўныя. Там я ўжо, як на сваім заводзе. У лютым жа, мабыць, дакладзецца паехаць зноў. Карысная наша сумесная праца. Калі разам — лятэй праца за вышынёй вышыню...

Добрыя гэта словы: за вышынёй — вышыню!

Шмат розных вышыняў бралі мы на сонечным полі нашай сумеснай працы. І дарогі да малых вышыняў, і шляхі да вышыняў высокіх ніколі не былі роўныя, ніколі не былі насыпаны толькі рукамі. І той, хто дасягае вышын, ведае, чаго варта тая дарога, на якой ён ішоў: і гулі ад стомы ногі, і балелі ад напружання вочы, і даводзілася не раз і не два змагнуць з ілба і пот, і пыл. Але ж затое там, на вышын, спявала ад радасці сэрца, ззяла сонечная далеч, і вабілі новыя вышын, яшчэ больш высокія і светлыя.

Няхай жа і далей клічуць яны нас, гэтыя светлыя і сонечныя вышын жыцця, радасных шчасных дзён!

Няхай заўсёды над планетай свеціць сонца, квітнее вясна, крочыць май!

Алесь САВІЦКІ

ЗА ВЫШЫНЁЮ — ВЫШЫНЯ

Мы ўглядаемся ў гэты Дзень заўтрашні, у гэтую новую нашу будучыню без трывогі і скрухі, ўглядаемся з хваляваннем, але ўпэўнена, бо дакладна ведаем, які трывалы грунт у нас пад нагамі, мы добра разумеем, якія вялікія здабыткі ляжаць у нас за плячамі. Глыбока ўсведамляем тую багаці, што набыла наша краіна ў тым Дні учарашнім, здабыткі яго падсумаваны ўжо, дакладна вызначаны і прааналізаваны.

Яны, нашы здабыткі, не толькі падсумаваны і прааналізаваны, але і сталі ўжо на старонкі нашага друку, склаўшы велічны і гістарычны дакумент. Зноў і зноў ўчытаючыся ў матэрыялы XXV з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, мы з адчуваннем вялікага гонару бачым той цвёрды і ўпэўнены крок наперад, што зрабіла родная краіна, родная Беларусь дзякуючы мудрасці і празорлівасці камуністаў, дзякуючы нашым агульным намаганням на працоўным фронце.

«Асноўныя сацыяльна-эканамічныя задачы дзевяці пачатковых выданняў...»

«Узрастаюць маштабы і павысіўся тэхнічны ўзровень вытворчасці...»

«Умацавалася матэрыяльна-тэхнічная база ўсіх галін народнай гаспадаркі...»

«Нацыянальны даход павялічыўся...»

«Узрастае выпрацоўка электраэнергіі, здабыча нафты, вугалю...»

«Паслядоўна ажыццяўлялася доўгатэрміновая праграма ўздыму сельскай гаспадаркі...»

І кожнае з гэтых сцвярдзенняў абгрунтавана лічбамі, якія радуюць сэрца кожнага працоўніка, кожнага сумленнага чалавека. Зноў і зноў паглыбляючыся ў радкі велічных і гістарычных дакументаў з'езда партыі, мы

шлі ў розум і сэрца кожнага з нас аднолькавай, шчырма паятай струною — дзень, калі мы святкавалі трыццаты год нашай Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, святкавалі, усім сваім розумам з новай сілай адчуваючы веліч гераічнага подзвігу Савецкай Арміі і савецкага народа.

У нашым Дні заўтрашнім мы, мажліва, з яшчэ большай сілай адчуем неперарывнае значэнне гэтай Вялікай Перамогі над цемрашальствам і знішчэннем. І ўсе сумленныя людзі зямлі таксама, мажліва, яшчэ з большай сілай зразумеюць, чым абавязана сёння наша планета нязломнай мужнасці Савецкага Салдата. Не, не мажліва, — абавязкова! Будучы мільярд дні, мы будзем даведвацца пра ўсё новае і новыя факты гераізму, нязломнасці духу савецкіх людзей, іх бязмежнай любові да сваёй Радзімы. Будзем схіляць галовы перад мужнасцю тых, што загінулі ў змаганні за свабоду савецкай зямлі, ставіць ім помнікі і абеліскі.

У тым, нашым Дні учарашнім, мне давялося быць сведкам, як будаўнікі паклалі апошні камень у адзін з новых помнікаў мінулай вайны — на зялёным кургане ля асфальтавай шашы, што вядзе з Полацка на Мінск. У схіл кургана прамым вуглом урэзалася каменная сцяна, з якой выпіраюць шырокімі тарцамі цяжкія цэментаваныя пліты. На іх высечаны назвы ўсіх атрадаў партызанскай брыгады імя Варашылава, якой камандаваў камбрыг Дзмітрый Васільевіч Цябут. Побач, як бы вылучваючыся з валуноў, на якіх і па гэты час відаць глыбокія яміны ад кулі і асколкаў, размешчана контурная карта з металу, якая паказвае месцы дыслакацыі Ветрынскага

мі сельсаветаў дуналі чырвоныя сцягі, людзі спакойна сеець хлеб, дзённі хадзілі ў школу. І ў сарак другім, і ў сарак трэцім, і асабліва шалёна ў сарак чацвёртым фашысты штурмавалі гэтыя вароты. Крывавыя і страшныя бойкі іпелі і тут, і на ўсіх межах партызанскага краю.

Мірныя, цудоўныя краіны адрываюцца цяпер з кургана. Да сінявасці чыстая вада ў азёрах. У вясновы час з паўбур прыносіць ветры гул трактароў, у якім — рокат камбайнаў. Штодня па шашы імаць машыны і ля кургана заўжды сігналіць — салют памяці. Той, хто едзе тут упершыню, спыняецца і ўзыходзіць на курган.

Мне давялося бачыць, як узыходзілі сюды мае былыя баявыя сябры па тых партызанскіх днях. Яны доўга стаялі моўчкі, узіраючыся ў дрогмае мроіва над лясамі, што сінім грабянем ляглі за возерам ужо ў мірны час. Пра што яны думалі? Што бачылася ім у той сінявай смуге над лясамі? Можна, прыгадваў баявых сяброў, з якімі адбывалі варажыя атакі на гэтых выспах? Можна, ўглядаліся ў спелыя жыты, што выраслі на нівах за азёрамі сваімі рукамі? Што чулася ім у свепах ветру, што дудзеў у каменных грэнях абеліска?

Мабыць, ніхто не адкажа на тое дакладна.

Пра што будзе думаць той, хто спыніцца ля помніка ў нашым Дні заўтрашнім? Што ўбачыць ён? Што памроіцца яму ў сонечнай альбо хмарнай далечы? Чый голас пачуе?..

Мабыць, таксама ніхто не адкажа на тое дакладна. Але дакладна мы ведаем іншае: людзі будуць прыходзіць сюды, на курган імя дарогі з Полацка на Мінск. Будуць прыходзіць да кожнага помніка і абеліска, прыносіць кветкі,

шноты № 44 г. Гомеля М. Лебедзева. Пад рубрыкай «Кабінет працуе на веды» на другой і трэцяй старонках расказваецца аб вопыце работы педагогічных калектываў школ г. Баранавічы.

У раздзеле «Крытыка і бібліяграфія» надрукавана рэцэнзія Я. Івановіча на дакументальны аповесць М. Гроднева «Зоркаўнік». Р. Куксёнак у артыкуле «Аматар прыроды» піша пра выдатніка народнай асветы К. Піліпака.

У нумары газеты за 24 красавіка было надрукавана паведамленне Міністэрства асветы БССР «Аб тэрмінах правядзення пісьмовых экзаменаў за курс васьмігадовай і сярэдняй школы ў 1975—76 навучальным годзе ў школах рэспублікі». І. Тарпаркоў і К. Клімовіч змясцілі чарговую карэспандэнцыю са Свіслацкага раёна «Райном і школа». У справаздачы «Сродкамі ініо» расказваецца аб навукова-практычнай канферэнцыі «Кіно і школа», якая ад-

былася ў Мінску. «Выразнін дум народных» — так называецца артыкул кандыдата філалагічных навук І. Жыдовіча, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння З. Бядулі. На апошняй старонцы змяшчаны аб'явы «Дзе вучыцца далей».

Нумар газеты за 28 красавіка пачынаецца перадавым артыкулам «Летні адпачынак настаўнікаў». У карэспандэнцыі С. Мануўвай «І ты стань побач» гаворыцца пра дэлегата XXV з'езда КПСС, дырэктара

НОВЫ МУЗЕЙ

Гісторыка-краязнаўчы музей адкрыт у Паставах, у доме Тызенгаўза, помніку архітэктуры XVIII стагоддзя. У экспазіцыі — матэрыялы па гісторыі, архітэктуры, фауне і флоры краіны. Асобныя стэнды расказваюць аб суровых днях Вялікай Айчыннай вайны і сённяшнім жыццё працоўнага раёна.

НАДРУКАВАНА
У «НАСТАЎНИЦКАЙ
ГАЗЕЦЕ»

Н О В Ы Д З Е Н Ь

Гэта добра, калі над разорамі
Туманы плывуць ціха, зморана.
Гэта добра, што рэха у далеч
Адлятае за хваляю хваля.

Пачынаецца дзень у турботах,—
За работу, сябры, за работу!

Мы цудоўную маем Радзіму,
Шмат герояў яна нарадзіла.
І стаіць яна ў свеце, як казка,
Бо саткана са шчырасці, з ласкі.

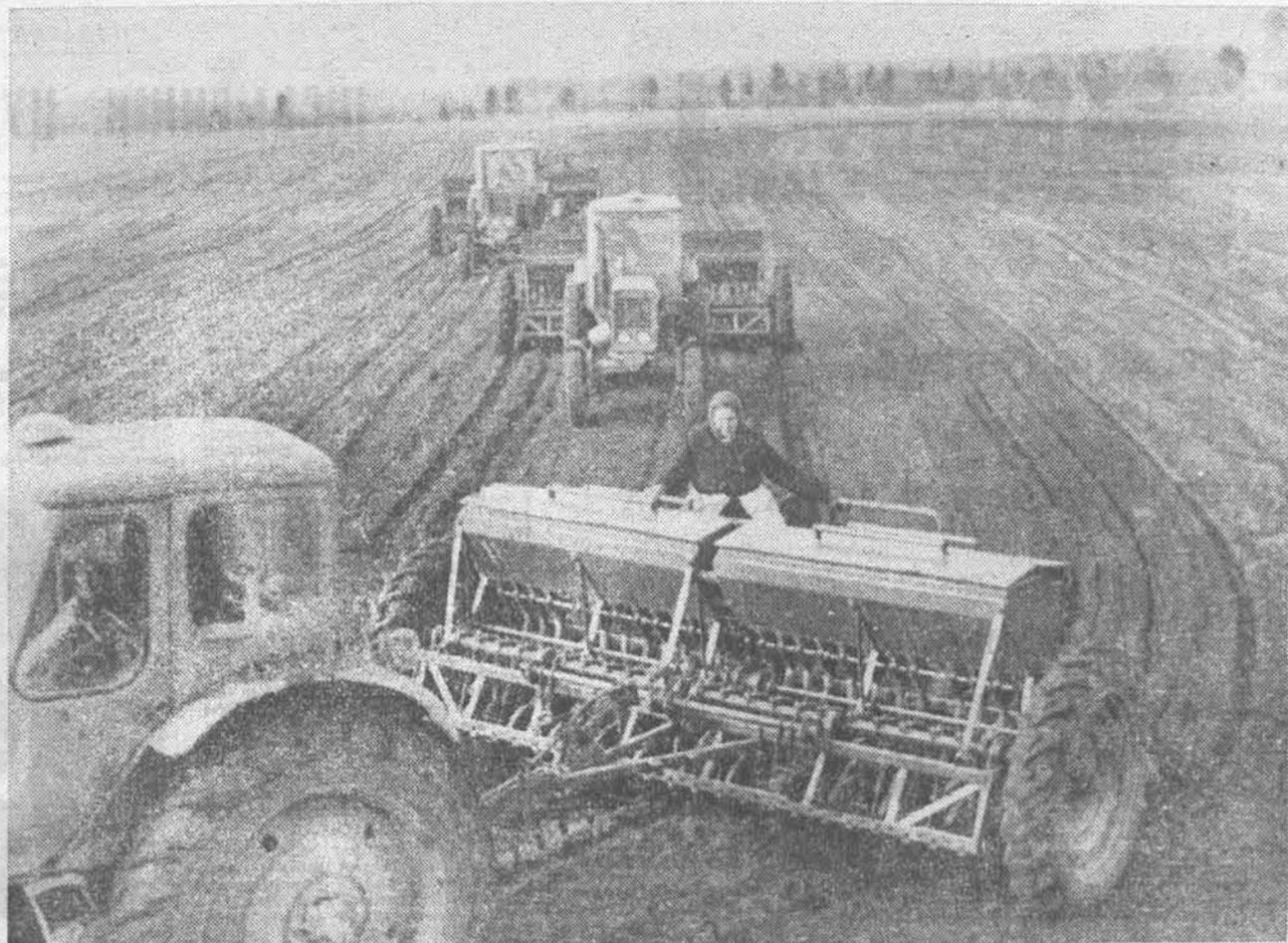
Пачынаецца дзень у турботах,—
За работу, сябры, за работу!

Каб расці нам, дужэць, уздымацца,
Трэба праца, натхнёная праца.
Трэба сэрца з вялікім напалам.
Трэба рук не здымаць са штурвалаў

Пачынаецца дзень у турботах,—
За работу, сябры, за работу!

Расчыняйцеся ж насцеж, як мора,
Нашы вольныя далі-прасторы.
Карпусы тут заводаў і нівы,
Тут будоўлі і люд мой шчаслівы.

Пачынаецца дзень у турботах,—
За работу, сябры, за работу!

Сяўба яравых у калгасе «Чырвоны Кастрычнік» Слуцкага раёна.

Фота П. НАВАТАРАВА. (БЕЛТА).

З Далёкіх і Близкіх Дарог

На здымку: Гавана, праспект
Прэзідэнтаў. Са стройнымі
пальмамі спрачаюцца паверхі
жылых будынкаў.
Фота аўтара.

нументам Свабоды. Да цэнтральнай трыбуны ад манумента ішла група людзей.

Кастра ўзняў угору рукі, нібы абдымаючы ўсіх, вітаючы народ. І людзі ў адзіным парыве паднялі ў адказ сцягі, транспаранты:

— Фі-дэль! Фі-дэль!

Выступалі прамойцы. Яны гаварылі пра песню згуртаванасці рабочых, сялян, інтэлігенцыі, усёго народа Кубы вакол Камуністычнай партыі, вакол Цэнтральнага Камітэта. Людзі горача віталі іх словы бурнымі апладысмантамі.

— Да рэвалюцыі мы былі прыгнечанымі і бяспраўнымі. Колькі цяперлі нястач, — гаварыў Кастра, а я глядзеў на трох пажылых неграў, якія стаялі побач і на іх маршчыністых тварох чытаў цяжкую і гераічную гісторыю Кубы.

— Але мы змагаліся за нашу Перамогу і мы яе атрымалі. З нашага грамадства выгнаны назаўсёды бяс-

з кожным годам балгарскі кінематограф атрымлівае ўсе новыя перамогі на міжнародных кінафестывалях, конкурсах і аглядах. З асаблівай адказнасцю і творчым уздымам працуюць майстры балгарскага кіно ў сёлетнім годзе, годзе XI з'езда партыі.

У студыі мастацкіх фільмаў і на натуре — у гарах і далінах Балгарыі — ідуць здымкі дзвюх дзвухсерыйных карцін — «Дадатак да закона аб ахове дзяржавы» і «Бой апошні». Абодва фільмы прысвечаны з'езду, у абодвух раскажваецца аб гераічнай гісторыі Камуністычнай партыі. Дзеянне першага (рэжысёр Л. Стайкаў) адбываецца ў трагічным 1925 годзе, пасля крывавага разгрому Вераснёўскага паўстання ў перыяд разгулу рэакцыі. У другім фільме (рэжысёр З. Хескія) даецца шыро-

БАЛГАРСКАЯ КІНЕМАТАГРАФІЯ СЁЛЕТА

кая панарама ўсенароднага супраціўлення фашызму ў 1943—1944 гадах.

Пра жыццё балгарскага сяла ў перыяд Айчынай вайны і першыя дні пасля перамогі ўзброенага паўстання раскажваецца ў фільме «Успаміны аб блізнях», над якім працуе рэжысёр Л. Шарланджыеў.

Вострым праблемам сучаснасці, адказнасці за захаванне міру, за лёс чалавецтва прысвечана стужка рэжысёра Х. Хрыстава «Цыклоп». Сцэнарысты і рэжысёры фільма «Сонечны ўдар» Х. Піскоў і І. Анташава экранізуюць вядомую п'есу Г. Джагаравы «Маленькая гэтая зямля», якая ўзнімае актуальныя пытанні аховы навакольнага ахоўнага прыроды.

Пра маральнае аблічча су-

часнага маладога чалавека, маральных крытэрыяў сацыялістычнага грамадства раскажвае амаль закончаная вытворчасцю карціна рэжысёра В. Герынскай «Райны пракурор».

У творчых планах балгарскіх кінематографістаў прыметнае месца займаюць казеды. Гэта «Самдзіўскі танец» рэжысёра І. Андонова, «Вяселле» Б. Жэлязнікавай, «Мужчынскія часы» Е. Захарьева.

Спіс фільмаў сёлетняга года можна было б прадоўжыць. Але і пералічаныя тут творы паказваюць, з якой адказнасцю перад партыяй, перад народам працуюць майстры балгарскага кіно, якія ім пад сілу задачы.

Е. ФАДЗЕЙЧАУ,
карэспандэнт ТАСС.

Сафія.

СОНЦА ПРАЛЕТАРСКАГА ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІЗМУ

«Сонца не заслоніш далонню», — скажаў Фідэль Кастра на XXV з'ездзе КПСС.

Месяцы два назад, у дні правядзення Першага з'езда Камуністычнай партыі Кубы, мне ў складзе групы савецкіх турыстаў давялося быць на востраве Свабоды і пачуць яшчэ адну прамову Кастра, якую ён скажаў у Гаване, на плошчы Рэвалюцыі ў сувязі з заканчэннем работы з'езда.

Людское мора прыглушана гуло, чакаючы з'яўлення на трыбунах кіраўнікоў партыі і дзяржавы.

— Фі-дэль! Фі-дэль! — пранеслася раптам над плошчай. І ўсё пачалі глядзець туды, на пагорак, увенчаны 49-метровай скульптурай Хасэ Марці і 110-метровым ма-

праўе, беспрацоўе, галеча. Рэвалюцыя зрабіла нас роўнымі.

Кастра гаварыў пра тытанічную сілу інтэрнацыянальнага адзінства, параўноўваў яе з магутнай сілай мора, якое нараджаецца з капель. Ён заклікаў народ сваёй самаадданай працай мацаваць гэты адзінства.

Потым плошча спявала «Інтэрнацыянал».

І мы, савецкія турысты, спявалі разам з кубінцамі вялікі гімн пралетарыяў свету. Спявалі з асаблівым пацудам гонару і захаплення за сваю Краіну Саветаў, якая першай пракалала шлях наперад — да Свабоды, Роўнасці і Братэрства ўсіх людзей працы, да перамогі вялікіх ідэй камунізму.

А. СУСЛАЎ.

Кожны, з кім мне даводзілася гутарыць пра чэхаславацкі кінематограф, абавязкова закранаў творчасць Карэла Земана. І гэта не дзіўна. Стужкай Земана — таленавітага рэжысёра, сцэнарыста і мастака-мультиплікатара — унікальнага з'ява ў сусветным кіно, яны ўжо многія гады прыносяць славу чэхаславацкаму кінематографу.

Апошні яго фільм «Казкі тысячы і адной ночы», над якім рэжысёр працаваў цэлых пяць гадоў, цяпер выйшаў на экран.

У перапоўненай зале паякка было вызначыць, каго больш — дзяцей ці дарослых. Усе хацелі паглядзець фантастычныя прыгоды Сіндбада-Мархода. І ў гэтым фільме Земан застаўся верны сабе. У ім багата камічных сітуацый, увесёлы прасякнуты тонкім гумарам, лірычны па свайму характару.

Работу такога вялікага майстра кіно, як Земан, пазнаеш ужо з першых метраў плёнікі, пазнаеш па манеры па непаўторнаму, толькі яму ўла-

«ЧАРАДЗЕЙ ЭКРАНА»

сціваму почырку. Фільмы народнага мастака ЧССР Карэла Земана абышлі экраны амаль што не ўсіх краін свету. Характэрна для яго спалучэнне тэхнікі мультиплікацыі і ігравога кіно. Дастаткова вядомыя стужкі «Д'ябальскае вынаходніцтва», «Падарожжа ў дагістарычны век», «Барон Мюнхаўзен», «Украдзены дырыжабль» і іншыя.

Ужо трыццаць гадоў працуе К. Земан у кіно. Для яго характэрны настойлівы пошук новага, творчы падыход да кожнай дэталі. 12 яго фільмаў ацэнены вышэйшымі ўзнагародамі на буйнейшых міжнародных кінафестывалях.

Сапраўдную скарбніцу ідэй К. Земан знайшоў у Жуль Верна. «Чарадзея экрана», як называюць Земана, змог выказаць дух жульвернаўскіх раманаў, іх смелую фантазію.

— Мая прафесія, — гаворыць рэжысёр, — абавязвае

мяне думаць вобразна. Таксама як мастак ужывае фарбы, пэндзаль, палатно, мне даводзіцца карыстацца оптыкай, святлом, іншымі тэхнічнымі спадкамі. Я веру ў фільм і яго бязмежныя магчымасці. Мяне захапляе плаванне пад вадой, падлёг у космас.

Земан рэалізуе ў сваіх фільмах тое, што нельга стварыць з дапамогай «нармальнай» тэхнікі кіно. Можна таму так запамінаюцца яго фільмы. ...Нядаўна Карэлу Земану споўнілася 65 гадоў. І гэты юбілей адзначала ўся краіна. Мастак быў узнагароджаны ордэнам Перамаганоснага лютага.

К. Земан не думае пра спякой. Ён поўны творчых планаў.

Прыхільнікі яго творчасці могуць разлічваць на новыя выдатныя творы гэтага «чарадзея экрана».

В. БЯСКРОМНЫ,
карэспандэнт ТАСС.

Прага.

СУСТРЭЧЫ, ПОШУКІ, АДКРЫЦЦІ.

ДЫЯЛОГІ БРАТЭРСТВА

ЛУНІНЕЦКІЯ ТЭЛЕГРАМЫ А. БЛОКА

ПАМ'ЯЦЬ СЭРЦА

САДРУЖНАСЦЬ

Яшчэ шла другая суветная вайна, калі ў польскім горадзе Любліне быў арганізаваны драматычны тэатр. Было гэта ў сорак чацвёртым. У той жа год пачаўся творчы дэталіс і Брэсцкага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі. Абодва калектывы звязвае творчая дружба. І асабліва плыннымі сталі сувязі ў апошні час. Брэсцкі рэжысёр Георгій Волкаў паставіў на люблінскай сцэне «Месяц у аўсцы» І. Тургеневі; у сваю чаргу польскі рэжысёр Юзэф Ясельскі адыцяў на брэсцкай сцэне «Начну аповець» К. Хайньскага. Традыцыйнымі сталі і абменныя гастролі. Зусім нядаўна люблінскія дэпла прынялі спектакль брэсцкіх артыстаў на іхце М. Горкага «Мяшчане», а ў адказ у горадзе над Вугам выступалі акцёры Люблінскага драматычнага тэатра імя Юліуса Астэрны.

Мы сустрэліся з дырэктарам тэатра Збігневам Штэйманам і напрасілі яго раставіць аб калектыве.

— На творчым рахунку тэатра калі 300 прэм'ер. Трупа пачыналася на гастролі ў Югаславіі, Румыніі, СССР. І, вядома, добра ведаюць нашых артыстаў у гарадах і сёлах Люблінскага і суседніх вядоўстваў Народнай Польшчы. Тэатр удзельнічаў у шматлікіх фестывалях, мае ўзнагароды. Врасцей, чаму мы прывезлі лепшыя свае работы сезона — спектаклі на іхце бессмертнага Малера «Дон Жуан» і камедыю «Адкрыты дом» класіка польскай драматургіі Міхала Бя-

лужага. Спектаклі паставілі рэжысёры Ельжэ Ракавецкі і Юзэф Слатвінскі.

— Можа камедыя, — працявае Збігнеў Штэйман, — не патрабуе перакладу: яна зразумелая кожнаму. У спектаклях свой талент дэманструюць акцёр Пётр Высоцкі, вядомы савецкаму глядачу па папулярнаму фільму «Чатыры танкісты і сабакі», Эльжбета Свенціцка, якая здымалася ў карціне «Разводаў не будзе». Заняты таксама таленавітыя артысты Путр Сухора, Ніна Чарна, Барбара Казірска, Тэрэза Віцінска і іншыя.

Тры дні брэсцкая сцэна была ў распарадкаванні гэсцей з Народнай Польшчы. Гараджане шчыра падзякавалі артыстам за таленавітую ігру. Акрамя спектакляў, у праграме творчэга візіту — дыскусія з калегамі, сустрэчы з працоўнымі калектывамі. І усюды — на сцэне, у заводскіх цэхах — прымалі артыстаў як дарагіх гэсцей.

— Адною з самых хваляючых старонак нашага знаходжання ў Брэсце, — гаворыць актёр Люблінскага тэатра Людвік Пачытай, — з'явілася наведанне мемарыяла «Брэсцкая крэпасць-герой». Мы ніколі не перастанем адзіліцца! бесмяротнаму подвігу абаронцаў легендарнай крэпасці.

— Да новых сустрэч, — такімі былі словы развітання артыстаў люблінскага і брэсцкага драматычных тэатраў.

А. ЛЕАНАВЕЦ,
загадчык аддзела брэсцкай абласной газеты «Заря».

ПІСЬМЕННІК, ЦУДОЎНЫ ЧАЛАВЕК

Было гэта зімой 1932 года, прыкладна ў студзені-лютым. Міхась Лынькоў тады прыехаў у Віцебск, каб напісаць нарыс пра жыццё, паўсядзённым будні лётчыкаў адной з авіяцыйных эскадрылляў, якой у той час намінаваў Б. Туржанскі.

Я тады быў рэдактарам нацыянальнай газеты «Узлёт». Міхась Ціханавіч захацеў пазнаёміцца з ім матэрыяламі, якія потым, безумоўна, змагілі б спатрэбіцца ў рабоце. Ён з цікавасцю праглядаў асобныя нумары, а калі даведаўся, што я маюю, папрасіў выкапаць некалькі ілюстрацый. Я зрабіў чатыры малюны, якія былі змешчаны ў першых нумарах «ЛіМа» за 1932 год разам з матэрыяламі М. Лынькова. Нарыс усім лётчыкам спадабаўся, ён панлаў добры пачатак творчым сувязям нашых літаратараў з воянамі.

М. Лынькоў прабыў у нас з тыдзень. Некалькі раз сказаў, што вельмі хоча праляцець на самалёце, панолькі лясць ні разу не лятаў. Просьбу перадалі каміссу Туржанскаму. І вось мы на самалёце ПО-2 зрабілі два кругі над Віцебскам. Міхась Ціханавіч быў у захваленні. Пазней ён напаміну пра гэты палёт і сустрэчы з лётчыкамі ў лісце, які адрасаваў мне 11 ліпеня 1950 года.

Гэта быў першы адказ на маё пісьмо. Пасля вайны мы перапіскаваліся вельмі рэгулярна. Апошніе пісьмо Міхась Ціханавіч я атрымаў 18 ліпеня 1975 года, калі паслаў яму рэпра-

дунцыю са сваёй карціны «Віцебску 1000 гадоў».

Усяго захавалася ў мяне 79 пісем і віншаванняў М. Лынькова.

Запомнілася апошняя сустрэча з гэтым выдатным пісьменнікам і цудоўным чалавекам. Міхась Ціханавіч я наведаў 8 красавіка 1971 года, калі той ляжаў у бальніцы. Мы шмат гаварылі з ім аб днях, праведзеных у Віцебску, ён успамінаў лётчыкаў і камандзіраў, вельмі засмуціўся, калі даведаўся пра тых, хто загінуў. Тады ж я зрабіў накіды да трох малюнкаў.

Ёсць у мяне і партрэт Міхась Ціханавіча, які дэманстраваўся ў Берліне на Суветным фестывалі мастацтваў. Арыгінал мне вярнуў у лістападзе 1975 года.

Углядаюся ў воблік дарагога чалавека, прыгадваю сустрэчы з ім, і з радасцю для сёбе значаю, што такія людзі назаўсёды застаюцца з намі. І памяць аб іх жыццё не толькі ў творах, якія яны падарылі мільёнам чытачоў, а і ў сэрцы тых, хто ведаў іх асабіста.

П. БАРАНАУ,
палкоўнік у адстаўцы.

На здымку: М. Лынькоў і І. Барашка (пачатак 1930 года).

ПА АДРАСАХ ПОШУКУ

Работнікі культуры Магілёва, выкладчыкі музычнага і культурна-асветнага вучылішча і бібліятэчнага тэхнікума, студэнты, работнікі «Саюздруку» прышлі ў вялікую чытальную залу абласной бібліятэкі на канферэнцыю чытачоў штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва». Аб рабоце калектыву лімаўцаў у святле рашэння XXV з'езда КПСС расказаў член рэдакцыі, адказны сакратар рэдакцыі В. Шымук і загадчыца аддзела пісем і масавай работы Я. Данская.

Культурнае жыццё рэспублікі багатае і разнастайнае. Аб тым, як газета адлюстроўвае гэта жыццё, як адгукаецца на важнейшыя яго падзеі, ішла размова на гэтай сустрэчы. Адбылася прынцыповая і шчырая гаворка аб гэтым, яе тэматыцы, планах работы на будучае.

Выкладчыкі бібліятэчнага тэхнікума В. Арцём'еву — даўні чытач, надпісчы і актыўны аўтар «ЛіМа» адзначыў, што ў газете друкуюцца цікавыя матэрыялы: інтэрвію з народнымі пісь-

меннікамі, дэбаты маладых. Шмат карыснага знаходзіцца ў раздзеле: «Задумкі, планы, здзяйсненні».

Чытацкая аўдыторыя ў «ЛіМе» — разнастайная, і гэта знайшло непаўторны водгук у выступленнях. Заслужаны артыст БССР В. Гусев, старшы метадыст абласнога Дома народнай творчасці А. Гольш, выкладчык музычнага вучылішча І. Гандліна выказалі шэраг слушных прапаноў, скіраваных на тое, каб газета стала яшчэ больш цікавай і змястоўнай.

На канферэнцыі таксама выступілі пэат А. Пысін, студэнт педінстытута М. Уквужаскі, бібліятэкары С. Гейдэка і В. Тарасевіч. Актыўным прапагандыс-

там штотыднёвіка — выкладчыкам культуры вучылішча М. Кушперу і бібліятэчнага тэхнікума В. Арцём'еву былі ўручаны сувеніры — творы беларускіх пісьменнікаў з іх аўтографамі.

Адбылася сустрэча работнікаў рэдакцыі штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва» і беларускіх пэатаў з выкладчыкамі і студэнтамі Магілёўскага педінстытута. З пэлым уступным словам выступіў кандыдат філалагічных навук М. Няхай.

Думкамі аб гэтым падзяліліся студэнты В. Гудына, М. Уквужаскі, М. Лубнеўская, загадчык кафедры кандыдат філалагічных навук М. Абабурга, Затым госці студэнтаў — пэаты Аляксей Пысін, Юрыс Свірка, Хведар Чарня і Віктар Шымук прычалі свае новыя творы, падарылі свае аўтографы студэнтам — аматарам беларускай літаратуры.

СЦЕЖКАМІ ПАМ'ЯЦІ

КЛОПАТЫ ПАЭТА

Працуючы ў Ленінградзе ў Інстытуце рускай літаратуры (Пушкінскі Дом) з архівам А. Блока, я пазнаёміўся з трыма «лунінецкімі» тэлеграфамі пэата, якія ён адрасаваў родным, праходзячы вайсковую службу ў нашых мясцінах амаль шасцьдзесят гадоў назад. І няхай сабе гэтыя паведамленні (усяго па некалькі радкоў кожнае) не ўяўляюць, як каму-небудзь можа падацца, асаблівага літаратурнага інтарэсу, яны цікавыя ў іншым сэнсе — моцна адчуць шчырыя, надзвычай заклапочаныя адносіны паміж Блокам і яго маці Аляксандрай Андрэеўнай.

...Зімой 1916—1917 гадоў значна пагоршыўся стан здароўя маці. Блок гэта вельмі хвалявала і ён цешыў сёбе надзеяй, што ў студзені 1917 года начальства дазволіць яму другі раз паехаць у водпуск, і ён дапаможа маці трапіць у санаторый.

Аднак армейскія справы пераіракілі ўсе спадзяванні, 23 студзеня Блок з Парахонска прыязджае ў Лунінец, каб даць тэлеграму наступнага зместу: «Не хвалюся хутка высветліцца пашлі Любе 300 рублёў Арэнбург».

Замест прозвішча тэлеграфістамі памылкова перададзена «Блоч». Гэтая тэлеграма добра

захавалася — усе словы выразны, ліст цэлыны.

Любоў Дэмітрыеўна Мендзялеева (жонка пэата) у той час была ў Арэнбургу, дзе выступала на сцэне тэатра. Яна напрасіла ў мужа ў адным з пісем грошай. Блок такой сумы не меў і ў сваю чаргу папрасіў іх у маці.

Праз некалькі дзён (30 студзеня) пэат зноў прыязджае ў Лунінец. На гэты раз ён адсылае тэлеграму айчыму, каб лішні раз не хвалюваць маці: «Палажэнне крыху вызначаецца лепшаму ці едзе ў санаторый тэлеграфіруй Саша».

Ён лішч не ведае, што паехаў у Пецярбург, не зможа. Праз дзень-другі ён зноў прыязджае тэлеграму айчыму, генералейтананту Кубціцкаму-Піўтух: «Выехаць немагчыма перананай маму ехаць з табой у санаторый паведамлю калі высветліцца палажэнне Саша».

Маці пасля настольных сынавых тэлеграм выехала ў санаторый. Яна неўзабаве паслала пісьмо, у якім паведамляла, што з лянчаннем усё добра. 14 лютага Блок паслаў ёй адказ. А ўжо 17 сакавіка, в пятніцу вечарам, ён выехаў з Парахонска...

М. КАЛІНКОВІЧ,
студэнт БДУ
імя У. І. Леніна.

Надпісаў Якуб Колас...

У Літаратурным музеі Якуба Коласа захоўваецца шмат кніг з аўтографамі народнага песняра. Іх перадалі тым, з кім ён сустракаўся і перапісваўся.

Вось, напрыклад, аповець «У глыбі Палесся», выдадзены ў 1927 годзе ў Мінску. Праз год пэат падарыў кнігу сястры Алене Міхайлаўне Лойна з надпісам: «Дарагой сястрыцы Лене на добрую памяць ад брата Якуба Коласа. 7.1.1928 г. Мінск». На першым томе збору твораў ён зрабіў аўтограф: «На добрую памяць сястры Алене ад аўтара. 28.1.1929 г.»

Я. Колас быў знаёмы з афіцэрам Савецкай Арміі Барысам Манарцавым. У 1941 годзе выйшла на рускай мове кніжка «Ягды». Пэат і падарыў яе сямі знаёмага напісаўшы на тытульным лісце: «Маім дарагім Эміліі Барысаўне, Барысу Паўлавічу, Віці Манарцавым на добры ўспамін ад аўтара. г. Масква». «Дарагому Барысу Паўлавічу Манарцаву на памяць аб Вусці, Беразінцы і Пухавічэ ад Якуба Коласа. Мінск 1.Х.1940 г.» — такі аўтограф на другой кнізе.

Некаторыя творы, якія былі

выпушчаны ў гады Вялікай Айчыннай вайны, Я. Колас надпісаў сваіму дзядзьку Ігнату Юр'евічу Міцкевічу, які быў дырэктарам Мікалаўшчынскай школы: «Хочу і дзядзьку Ігнату, але чучу не брату, на памяць. Я. Колас. 13.ІХ.1934 г.» І яшчэ: «Дарагому Ігнату Юр'евічу Міцкевічу на памяць аб Вусціянскім грудку і Лявонавым лужку. Якуб Колас. 31.V.1939 г. Мінск».

І Міцкевічу адрасаваны і першы том «Выбраных твораў», які выпушчаны ў 1936 годзе. Тут прысвячэнне вершаванае: «Разгарні гэту кніжку, дружок, Пачытай, Беразнец і Лявонаў лужок Прыгадай.

Ды прыпомні Карчэвядзь, Кліны

І ўздыхні: Адышли, адзілілі яны, Нашы дні!

21.ІІ.1936. Я. Колас».

Пасля вайны ён падарыў яму чарговую кнігу: «Дарагому Ігнату, сладарожніку, дзядзьку, доўгаму суседу на Свіслачы (Падбярэжжа, Вусце, Балачанка, Беразінка). На памяць, Якуб Колас. 20.І.1947 г.».

Праз год пасля гэтага Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла пазму «Рыбакова хата». І гэты твор паслаў Я. Колас І. Міцкевічу: «Дарагому Ігнату Юр'евічу Міцкевічу ад аўтара. 5.ІІІ.1948 г.»

Дзве кнігі з аўтографамі народнага песняра наступілі ў музей з Масквы. Адно, «Выбраныя творы», падарыў у свой час пэат-перакладчык С. Гарадзецкі. На ёй надпіс: «Дарагому другу, першаму перакладчыку беларускай паззіі, мілану Сяргею Мітрафанавічу Гарадзецкаму ад любячага Я. Коласа. Мінск 11.2.1936 г.»

Другую, «На ростанях», перадаў А. Голуб, які ў данастрычніцкі час сядзеў разам з Я. Коласам у турме за рэвалюцыйную дзейнасць. Яго вобраз выведзены народным песняром у трылогіі пад прозвішчам Галу-боўна. Я. Колас пісаў сваіму знаёмаму: «Дарагому другу, таварышу далёкіх дзён і таварышу па намеры царскай турмы, Аляксандру Навумавічу Голубу на памяць. Якуб Колас, 22 верасня 1955 г.»

З прыведзеных аўтографу бачна, як добрачыліва адносіўся Я. Колас да родзічаў, знаёмых, літаратараў.

М.ЖЫГОЦКІ.

«Літаратура і мастацтва» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісатэляў БССР, Мінск.

«ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»

Выходзіць па пятніцах на шаснаццаці старонках.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Адрас рэдакцыі: 220600, ГСП, Мінск, вул. Захарава, 19.

Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 33-24-61, на месніку галоўнага рэдактара — 33-25-25, адказнага сакратара — 33-44-04, аддзела грамадска-палітычнага жыцця і інфармацыі — 33-22-04, аддзела прозы і паззіі — 33-24-62, аддзела крытыкі і бібліяграфіі — 33-24-62, аддзела тэатра, кіно і музыкі — 33-21-53, аддзела выяўленчага мастацтва, архітэктуры і вытворчай эстэтыкі — 33-24-62, аддзела культуры — 33-24-62, аддзела пісем і масавай работы — 33-22-04, выдавецтва — 23-52-85, бухгалтэры — 23-77-65.

Рукапісы рэдакцыя не вяртае.

Галоўны рэдактар Хведар ЖЫЧКА.

Рэдакцыйная калегія:

Заір АЗГУР, Барыс БУР'ЯН.

Анатоль ГРАЧАНИКАУ, Юры ГРЫГОР'ЕУ,

Канстанцін ГУБАРЭВІЧ, Ігар ДАБРАЛЮБАУ,

Васіль ІВАШЫН, Віктар КАВАЛЕНКА,

Аляксандр КАПУСЦІН (намеснік галоўнага рэдактара),

Уладзімір НЯФЕД, Віктар ПРАТАСЕНЯ,

Іраіда САНКОВА, Мікола ТКАЧОУ,

Юлія ЧУРКО, Віктар ШЫМУК (адказны сакратар),

Рыгор ШЫРМА.